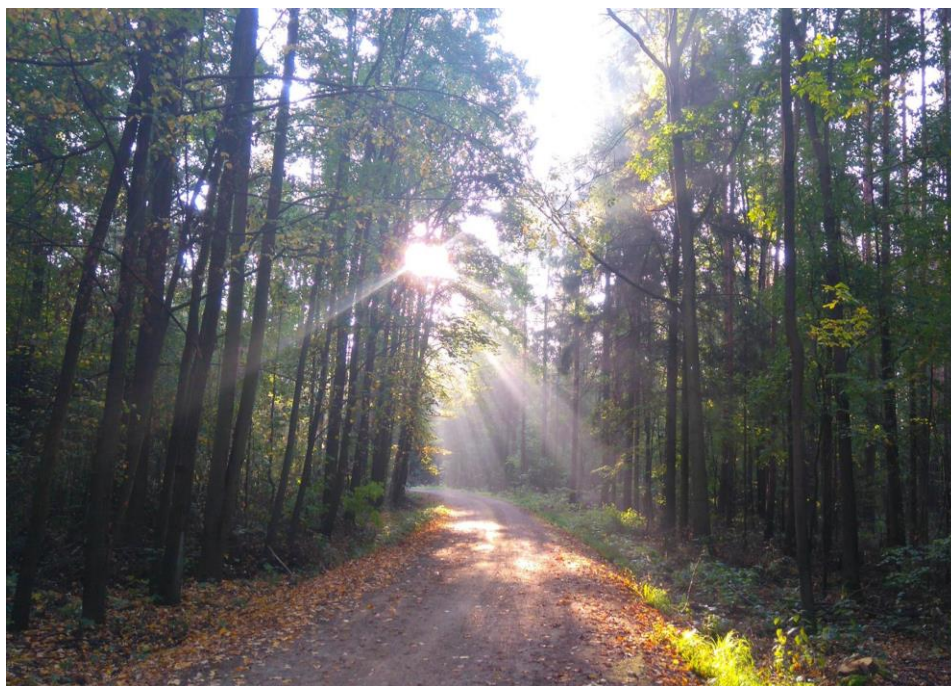


**RDLP  
w Katowicach**

***Program Ochrony  
Przyrody***

**Plan urządzenia lasu  
dla Nadleśnictwa Siewierz  
na okres 01.01.2019 r. – 31.12.2028 r.**





**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH  
W KATOWICACH**

**Nadleśnictwo Siewierz**

**Obręb: Siewierz**

**PLAN URZĄDZENIA LASU**

na okres gospodarczy  
od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2028 r.

**PROGRAM OCHRONY PRZYRODY**



**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej  
Oddział w Krakowie**

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie  
ul. Senatorska 15, 30-106 Kraków**

tel. (12) 421 95 42, faks (12) 421 66 94 [sekretariat@krakow.buligl.pl](mailto:sekretariat@krakow.buligl.pl) [www.krakow.buligl.pl](http://www.krakow.buligl.pl) NIP: 525-000-78-85

Wykonano na zlecenie  
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach

Kraków 2018

Wykonawca  
Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie  
ul. Senatorska 15, 30-106 Kraków  
tel. (12) 421 95 72, faks (12) 421 66 94  
e-mail: sekretariat@krakow.buligl.pl

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY opracował  
mgr inż. Jacek Kołodziej

## Spis treści

<b>WSTĘP .....</b>	<b>7</b>
<b>1. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa .....</b>	<b>8</b>
1.1. Położenie.....	8
1.2. Regionalizacja fizycznogeograficzna i przyrodniczo – leśna .....	12
1.2.1. Charakterystyka mezoregionów .....	13
1.3. Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa .....	17
1.4. Ilość i wielkość kompleksów leśnych .....	21
1.5. Funkcje lasów.....	21
1.6. Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki i rekreacji .....	22
<b>2. Szczególne formy ochrony przyrody .....</b>	<b>26</b>
2.1. Rezerwy przyrody.....	26
2.1.1. Rezerwy istniejące .....	27
2.1.2. Rezerwy projektowane .....	36
2.2. Parki krajobrazowe.....	36
2.3. Obszar chronionego krajobrazu.....	39
2.4. Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe .....	40
2.5. Europejska sieć obszarów chronionych – Natura 2000.....	42
2.5.1. Siedliska przyrodnicze.....	52
2.5.2. Gatunki roślin i zwierząt objęte ochroną gatunkową w ramach obszarów Natura 2000 .....	67
2.5.3. Zestawienie przedmiotów ochrony, występujących na gruntach Nadleśnictwa, lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 .....	68
2.6. Pomniki przyrody.....	73
2.7. Użytki ekologiczne.....	78
2.8. Stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej.....	81
2.9. Ochrona gatunkowa .....	82
2.9.1. Prawnie chronione i rzadkie gatunki roślin .....	82
2.9.2. Prawnie chronione gatunki zwierząt .....	94
<b>3. Pozaustawowe formy ochrony przyrody .....</b>	<b>123</b>
3.1. Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego. ....	123
3.2. Lasy o nadzwyczajnym bogactwie florystycznym.....	124
3.3. Lasy na siedliskach wilgotnych i bagiennych.....	124
3.4. Drzewostany naturalnego pochodzenia .....	125
3.5. Leśne zasoby genowe.....	126
3.5.1. Wyłączone drzewostany nasienne .....	127
3.5.2. Gospodarcze drzewostany nasienne .....	127
3.5.3. Drzewostany zachowawcze .....	128
3.5.4. Drzewa mateczne.....	128
3.5.5. Źródło nasion.....	128
3.5.6. Plantacje nasienne i plantacyjne uprawy nasienne .....	128
3.5.7. Uprawy pochodne .....	128
3.5.8. Uprawy zachowawcze .....	129
3.5.9. Produkcja szkółkarska .....	129
3.6. Drzewa cenne .....	129
<b>4. Walory przyrodniczo – leśne.....</b>	<b>130</b>
4.1. Klimat .....	130
4.2. Wody powierzchniowe i podziemne .....	130

4.3. Gleby .....	133
4.4. Siedliska leśne.....	134
4.5. Charakterystyka drzewostanów .....	135
4.5.1. Struktura gatunkowa i warstwowa .....	135
4.5.2. Pochodzenie drzewostanów .....	136
4.5.3. Struktura wiekowa i miąższościowa.....	136
4.5.4. Zgodność składu gatunkowego z siedliskiem .....	137
4.5.5. Zasoby drzewne .....	138
<b>5. Zagrożenie ekosystemów leśnych.....</b>	<b>138</b>
5.1. Ocena zdrowotnego i sanitarnego stanu lasów .....	138
5.2. Zanieczyszczenia przemysłowe.....	139
5.3. Stan wód powierzchniowych.....	139
5.4. Zagrożenia biotyczne.....	139
5.4.1. Szkodniki owadzie .....	139
5.4.2. Grzyby patogeniczne .....	140
5.4.3. Szkody od zwierzyny .....	140
5.5. Szkody abiotyczne.....	140
5.6. Zagrożenia antropogeniczne .....	141
5.7. Formy degeneracji ekosystemu leśnego .....	142
5.7.1. Borowacenie.....	142
5.7.2. Neofityzacja .....	142
<b>6. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych .....</b>	<b>144</b>
<b>7. Plan działań z zakresu ochrony przyrody .....</b>	<b>146</b>
7.1. Kształtowanie stosunków wodnych.....	146
7.2. Kształtowanie granicy polno - leśnej.....	148
7.3. Kształtowanie strefy ekotonowej.....	148
7.4. Ochrona bioróżnorodności.....	150
7.5. Akumulacja drewna drzew martwych.....	151
<b>8. Rozwój rekreacji i turystyki .....</b>	<b>152</b>
<b>9. Edukacja ekologiczna .....</b>	<b>152</b>
<b>10. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.....</b>	<b>154</b>
<b>11. Załączniki .....</b>	<b>161</b>
<b>Mapa walorów przyrodniczo-kulturowych (z siedliskami przyrodniczymi) w skali 1 : 50000 .....</b>	<b>161</b>
1. Wykaz siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 .....	161
2. Wykaz wydzieleń w poszczególnych obszarach Natura 2000.....	164
3. Wykaz wydzieleń w zasięgu Parku Krajobrazowego z otuliną.....	166
<b>12. Literatura.....</b>	<b>175</b>
<b>13. Kronika.....</b>	<b>177</b>

## WSTĘP

Wejście Polski do Unii Europejskiej w roku 2004 spowodowało, że ogólne podejście do ochrony przyrody nabrało nieco innego wymiaru. Oczywistym jest fakt, że regulacje w zakresie szeroko pojętej ochrony przyrody przed przystąpieniem do Wspólnoty Europejskiej miało niezwykle znaczenie i regulowane było na poziomie Krajowym bardzo dokładnie. Oprócz tego zobowiązania Polski do zachowywania wytycznych m.in. konferencji w Strasburgu (1990), Helsinkach (1993) i Lizbonie (1998) spowodowało, że opracowano i przyjęto w 1990 r. „Politykę Ekologiczną Państwa”, oraz uchwalono w 1991 r. fundamentalne dla ochrony przyrody ustawy: Ustawę o lasach i Ustawę o Ochronie Przyrody. W 2001 r. uchwalono ustawę: Prawo ochrony środowiska, natomiast w roku 1997 Rada Ministrów zatwierdziła dokument pt. „Polityka Leśna Państwa”. Samo przystąpienie do UE spowodowało, że Polska musiała podjąć dalsze starania nad dostosowaniem swojego ustawodawstwa do szerszych ram Wspólnotowych. Zostały wyznaczone obszary istotne dla wspólnej (całościowej) ochrony przyrody spełniające niejako funkcję rezerwuaru cennych gatunków roślin zwierząt czy też siedlisk przyrodniczych. Sprawilo to, że decyzje podejmowane w odniesieniu do przedmiotów ochrony zlokalizowanych na gruntach LP muszą spełniać rolę zadań ochronnych w stosunku do elementów środowiska ważnych dla Wspólnoty.

W nowoczesnym ustawodawstwie leśnym zmniejsza się rolę pozyskania surowca, na rzecz funkcji ekologicznych: obiegu wody (szerzej – materii i energii), ochrony gleb, powietrza, oraz funkcji społecznych – rekreacyjnych, zdrowotnych, oświatowych, krajobrazowych. Nie oznacza to rezygnacji z funkcji ekonomicznych, a jedynie uznanie ich wymiennosci z pozostałymi. Jest to podstawowa cecha wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej, a podstawowymi, ustawowymi zasadami jej prowadzenia są:

- powszechna ochrona lasów
- trwałość utrzymania lasów
- ciągłość i zrównoważone wykorzystanie wszystkich funkcji lasów
- powiększanie zasobów leśnych

Od 1996 r. jest sporządzany Plan Ochrony Przyrody dla Nadleśnictw, jako część Planu Urządzenia Lasu. Niewątpliwie zasady zagospodarowania lasów zebrane w „Instrukcjach”, „Zasadach” i „Zarządzeniach”, zapewniają gospodarkę leśną zgodną z nowoczesnymi, ekologicznymi zasadami, jednak Program Ochrony Przyrody pozwala bardziej wyeksponować przyrodnicze wartości obszaru Nadleśnictwa. Może też wpływać na postanowienia gospodarcze wynikające z inwentaryzacji lasów.

Pilotowana przez Departament Leśnictwa MOŚ idea „Programów ochrony przyrody w nadleśnictwie” dotyczy obecnie wyłącznie lasów będących własnością Skarbu Państwa i znajdujących się w zasięgu terytorialnym poszczególnych Nadleśnictw.

Celem tego programu jest:

- zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów,
- przedstawienie walorów przyrodniczych i zagrożeń lasów,
- doskonalenie gospodarki leśnej i sposobów sprawowania ochrony przyrody, w tym doskonalenie prac hodowlano – urządzeniowych, ze szczególnym uwzględnieniem wyników prac glebowo – siedliskowych;
- prezentacja obiektu na tle regionu i kraju,
- ustalenie hierarchii grup funkcji poszczególnych kompleksów leśnych,
- wskazanie nowych przedmiotów ochrony oraz określenie celów i metod ochrony,
- uświadomienie wszystkim grupom społeczeństwa obecnych i potencjalnych zagrożeń lasów i środowiska przyrodniczego.

Niniejszy Program aktualizowano zgodnie z „Instrukcją urządzania lasu” z roku 2012. „Program Ochrony Przyrody stanowi odrębne opracowanie, z okresem obowiązywania jak Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Siewierz tj. od 1.01.2019 r. do 31.12.2028 r.

# 1. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa

## 1.1. Położenie

Nadleśnictwo Siewierz położone jest na terenie województwa śląskiego, w 6 powiatach: będzińskim, myszkowskim, tarnogórskim, zawierciańskim, miasto Dąbrowa Górnicza i miasto Sosnowiec. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa wynosi ok. 1037 km<sup>2</sup>, obejmując w części lub w całości grunty należące do 19 gmin, wśród których występują:

gminy miejskie: Będzin, Dąbrowa Górnicza, Łazy, Myszków, Ogrodzieniec, Siewierz, Sosnowiec, Zawiercie, Wojkowice;

gminy wiejskie: Bobrowniki, Włodowice, Koziegłowy, Łazy, Mierzęcice, Poręba, Ogrodzieniec, Ożarówice, Psary, Siewierz.

Powierzchnia ogólna gruntów Nadleśnictwa według podsumowania opisów taksacyjnych wynosi **15 199,18** ha (bez gruntów we współwłasności). Powierzchnia z gruntami we współwłasności (2,27 ha) wynosi **15 201,45** ha.

Powierzchnia ogólna gruntów Nadleśnictwa według ewidencji (EGiB) to **15 198,8904** ha (bez gruntów we współwłasności). Powierzchnia z gruntami we współwłasności (2,2730 ha) wynosi **15 201,1634** ha.

Różnica pomiędzy powierzchnią z EGiB i z opisów taksacyjnych wynika z zaokrąglenia powierzchni wydzieleń.

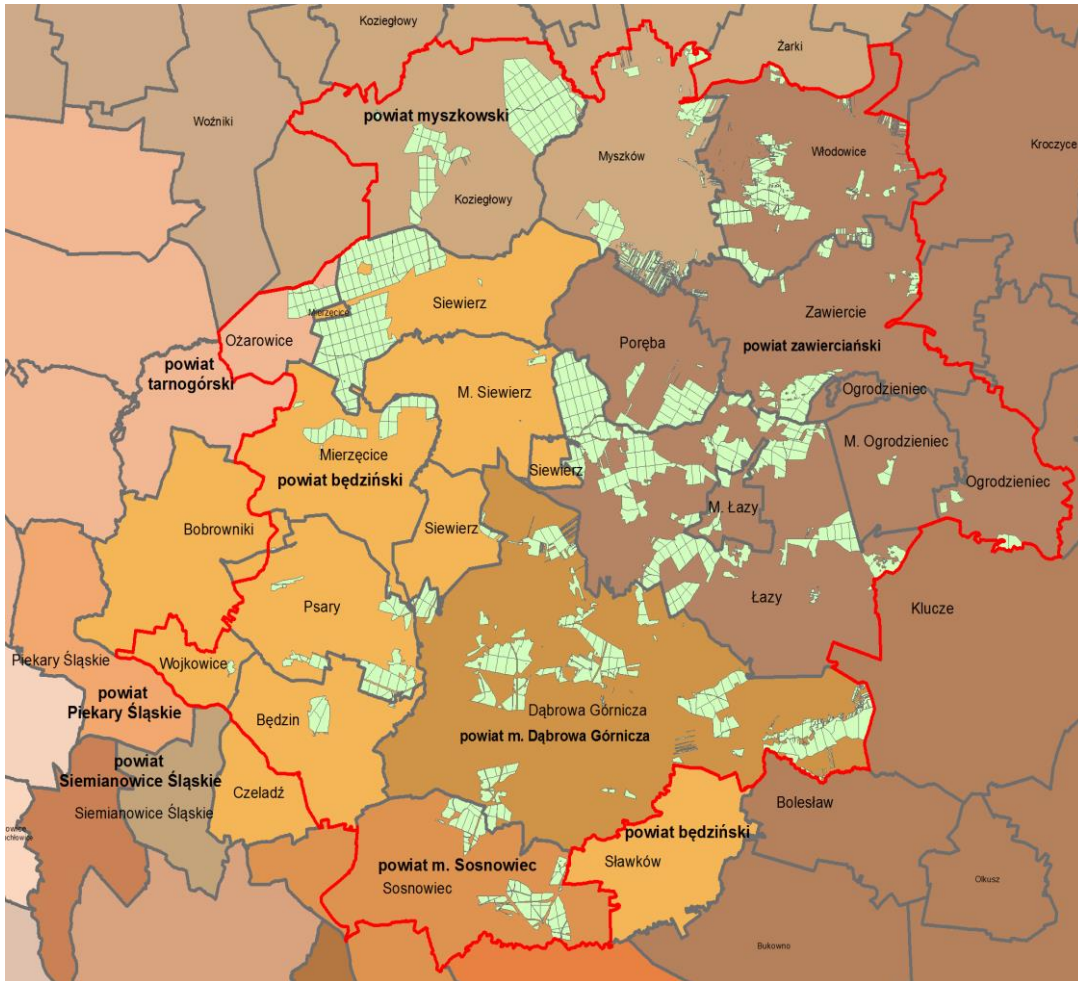


Ryc. Nadleśnictwa Siewierz na tle podziału administracyjnego RDLP Katowice



**Zestawienie powierzchni w zarządzie Nadleśnictwa Siewierz według jednostek podziału administracyjnego kraju**

Gmina, Powiat, Województwo	Grupy kategorii użytkowania					Ogółem
	Leśna zalesiona	Leśna niezalesiona	Związana z gospodarką leśną	Lasy razem	Nieleśna	
	Powierzchnia [ha]					
1	2	3	4	5	6	7
Gm. Będzin	120,6657	5,6524	14,1624	140,4805	0,0452	140,5257
Gm. Bobrowniki	5,2330	0,1930	-	5,4260	-	5,4260
Gm. Mierzęcice	404,5499	6,1063	8,8082	419,4644	6,9186	426,3830
Gm. Psary	537,8543	0,9600	21,4966	560,3109	8,7726	569,0835
Gm. M. Siewierz	5,1929	1,3800	4,4085	10,9814	16,1906	27,1720
Gm. Siewierz	2005,8337	18,1536	52,7421	2076,7294	12,5626	2089,2920
Gm. Wojkowice	15,1073	-	-	15,1073	0,6200	15,7273
<b>Powiat będziński</b>	<b>3094,4368</b>	<b>32,4453</b>	<b>101,6178</b>	<b>3228,4999</b>	<b>45,1096</b>	<b>3273,6095</b>
Gm. Myszków	703,1634	16,0196	18,7244	737,9074	35,4148	773,3222
Gm. Koziegłowy	1265,8184	3,5600	37,1024	1306,4808	196,7614	1503,2422
<b>Powiat myszkowski</b>	<b>1968,9818</b>	<b>19,5796</b>	<b>55,8268</b>	<b>2044,3882</b>	<b>232,1762</b>	<b>2276,5644</b>
Gm. Ożarowice	252,1704	-	7,2096	259,3800	3,2200	262,6000
<b>Powiat tarnogórski</b>	<b>252,1704</b>	<b>-</b>	<b>7,2096</b>	<b>259,3800</b>	<b>3,2200</b>	<b>262,6000</b>
Gm. Poręba	494,7382	7,7140	12,6843	515,1365	14,9268	530,0633
Gm. Zawiercie	427,3265	8,7045	20,4709	456,5019	25,4300	481,9319
Gm. M. Łazy	91,9979	1,1862	3,3600	96,5441	-	96,5441
Gm. Łazy	3363,8482	44,3126	90,4978	3498,6586	59,8069	3558,4655
Gm. M. Ogrodzieniec	46,5024	0,1577	1,4870	48,1471	-	48,1471
Gm. Ogrodzieniec	105,8268	-	1,2000	107,0268	-	107,0268
Gm. Włodowice	995,8302	21,1486	19,8372	1036,8160	6,2299	1043,0459
<b>Powiat zawierciański</b>	<b>5526,0702</b>	<b>83,2236</b>	<b>149,5372</b>	<b>5758,8310</b>	<b>106,3936</b>	<b>5865,2246</b>
Gm. M. Dąbrowa Górnicza	2566,5851	61,7486	116,8237	2745,1574	45,9122	2791,0696
<b>Powiat m. Dąbrowa Górnicza</b>	<b>2566,5851</b>	<b>61,7486</b>	<b>116,8237</b>	<b>2745,1574</b>	<b>45,9122</b>	<b>2791,0696</b>
Gm. M. Sosnowiec	617,6213	30,5257	56,0331	704,1801	25,6422	729,8223
<b>Powiat m. Sosnowiec</b>	<b>617,6213</b>	<b>30,5257</b>	<b>56,0331</b>	<b>704,1801</b>	<b>25,6422</b>	<b>729,8223</b>
<b>Woj. Śląskie</b>	<b>14025,8656</b>	<b>227,5228</b>	<b>487,0482</b>	<b>14740,4366</b>	<b>458,4538</b>	<b>15198,8904</b>
<b>Ogółem Nadleśnictwo</b>	<b>14025,8656</b>	<b>227,5228</b>	<b>487,0482</b>	<b>14740,4366</b>	<b>458,4538</b>	<b>15198,8904</b>



Ryc. Położenie Nadleśnictwa Siewierz na tle podziału administracyjnego gmin i powiatów

### Położenie geograficzne.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Siewierz (skrajnie wysunięte punkty w zasięgu terytorialnym) w odniesieniu do ogólnej sieci geograficznej położone są między:

punkt północny:	19°20` 70"	długości
		wschodniej
	50°36` 44"	szerokości
		północnej
punkt wschodni:	19°37` 13"	długości
		wschodniej
	50°26` 50"	szerokości
		północnej
punkt południowy:	19°11` 58"	długości
		wschodniej
	50°14` 48"	szerokości
		północnej
punkt zachodni:	18°59` 50"	długości
		wschodniej
	50°22` 60"	szerokości
		północnej

Siedziba Nadleśnictwa Siewierz usytuowana jest w centralnej części zasięgu terytorialnego działania Nadleśnictwa, na terenie miasta Siewierz, w oddziale 105g (leśnictwo Łysa Góra).

- Adres siedziby Nadleśnictwa: 42-470 Siewierz, ul. Łysa Góra 6
- Telefon: (32) 674-29-57, 674-29-58
- Fax: (32) 67-41-160
- Adres elektroniczny e-mail: [siewierz@katowice.lasy.gov.pl](mailto:siewierz@katowice.lasy.gov.pl)
- Strona internetowa: [www.katowice.lasy.gov.pl/web/siewierz/](http://www.katowice.lasy.gov.pl/web/siewierz/)

## 1.2. Regionalizacja fizycznogeograficzna i przyrodniczo – leśna

Według regionalizacji przyrodniczo leśnej (SGGW 2010), lasy Nadleśnictwa Siewierz, dla którego sporządzany jest PUL leżą w:

- Krainie V – Śląskiej:

mezoregionie Lasów Lublinieckich – 1263,67 ha;

- Krainie VI - Małopolskiej:

mezoregionie Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej – 4956,55 ha,

mezoregionie Górnośląskim – 6441,39 ha;

mezoregionie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej – 2539,84 ha.

*(powierzchnia ze współwłasnościami)*



Ryc. Położenie Nadleśnictwa Siewierz na tle mezoregionów przyrodniczo - leśnych

## 1.2.1. Charakterystyka mezoregionów

Jednostki fizyczno-geograficzne w zasięgu Nadleśnictwa Siewierz

Obszar	Prowincja	Podprowincja	Makroregion	Mezoregion	Nazwa jednostki fizyczno-geograficznej
1	2	3	4	5	6
1					Europa Zachodnia
	34				Wyżyny Polskie
		341			Wyżyna Śląsko-Krakowska
			341.1		Wyżyna Śląska
				341.12	Garb Tarnogórski
				341.13	Wyżyna Katowicka
				341.14	Pagóry Jaworznickie
			341.2		Wyżyna Woźnicko-Wieluńska
				341.23	Próg Woźnicki
				341.25	Obniżenie Górnej Warty
			341.3		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska
				341,31	Wysoczyzna Częstochowska

### Garb Tarnogórski (341.12)

Garb Tarnogórski jest zbudowany z wapienia muszlowego z epoki środkowego triasu. Stąd nazywany jest również Progiem Środkowotriasowym. Składa się z kilku członów oddzielonych od siebie dolinami i kotlinami rzek. Średnie wysokości wahają się od 340 do 380 m n.p.m., a najwyższy punkt pod Twardowicami sięga 398 m n.p.m. Począwszy od zachodu wyróżnia się tu: Garb Laryszowski, Płaskowyż Tarnowicki, Kotlinę Józefki, Płaskowyż Twardowicki, Dolinę Czarnej Przemszy oraz Garb Ząbkowicki. Od strony północnej i wschodniej Garbu Tarnogórskiego wcinają się w niego kotlinowe obniżenia górnej Brynicy, Czarnej Przemszy, Mitręgi i górnej Białej Przemszy. Ciekawym elementem krajobrazu w kotlinie Białej Przemszy jest tzw. Pustynia Błędska - obszar, który wypełniają piaski czwartorzędowe o dużej miąższości.

### Wyżyna Katowicka (341.13)

Wyżyna Katowicka zajmuje centralną część Wyżyny Śląskiej. Zbudowana jest z węglonośnych skał karbońskich, na których zalegają dolomity i wapień środkowego triasu, te same, które budują Garb Tarnogórski na północy, ale też wyspowo pojawiają się w południowej części omawianego mezoregionu. W obrębie Wyżyny Katowickiej możemy wyróżnić: Płaskowyż Bytomsko-Katowicki - zajmujący północną, zachodnią oraz centralną jej część, Zrąb Mikołowski - położony na południu oraz Wysoczyznę Dąbrowską i Kotlinę Mysłowicką. Przez Płaskowyż Bytomski przebiega dział wodny Odry i Wisły. Jest to region najsilniej przekształcony przez człowieka, co uwidacznia się silnymi przekształceniami środowiska naturalnego, począwszy od rzeźby terenu (np. osiadanie terenu, zagłębienia, hałdy), a skończywszy na stosunkach wodnych (np. zanieczyszczenia wód, odprowadzanie do rzek wód kopalnianych).

### **Pagóry Jaworznicke (341.14)**

Region naturalny znajdujący się w południowej Polsce, południowo-wschodni fragment Wyżyny Śląskiej, dokładniej to tereny miasta Jaworzna i miejscowości położonych w jego okolicach. Łączna powierzchnia regionu 513 km<sup>2</sup>. Od otaczających je Wyżyn: Olkuskiej, Katowickiej i Garbu Tarnogórskiego, Pagóry Jaworznicke różnią się mniej zwartymi formami rzeźby terenu. Od południowego wschodu graniczą z Rowem Krzeszowickim i Garbem Tenczyńskim a od południa z częścią Kotliny Oświęcimskiej tj. z Równiną Pszczyńską i Doliną Górnej Wisły.

Budujące region dolomity triasowe nie tworzą tu doskonale ciągłej i zwartej powierzchni, lecz izolowane pagóry porozdzielane różnorodnym systemem obniżień. Najwyższym szczytem regionu jest Góra Pod Wiankiem mierząca 357 m.n.p.m

W jednym z obniżień, o powierzchni ok. 32 km<sup>2</sup>, największy w Polsce obszar występowania piasków lotnych - Pustynia Błędowska. Z budujących podłoże skał wieku karbońskiego wydobywa się cynk, ołów oraz węgiel kamienny.

Pod względem historycznym większa część Pagórów Jaworzniczych należy do Małopolski a fragmenty zachodnie do Górnego Śląska.

### **Próg Woźnicki (341.23)**

Mezoregion fizycznogeograficzny w południowej Polsce, stanowiący zachodnie obrzeże Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej. Region ma kształt wąskiego i ekstremalnie wydłużonego pasma (około 130 km), ciągnącego się lekkim łukiem z północnego zachodu (od Byczyny) ku południowemu wschodowi (do Poręby). Graniczy on od zachodu z Równiną Opolską a od wschodu z Obniżeniem Liswarty; na północy mezoregion styka się z Równiną Oleśnicką i Wysoczyzną Wieruszowską a na południu z Garbem Tarnogórskim, Obniżeniem Górnej Warty i Progiem Herbskim. Region leży na pograniczu województw opolskiego i śląskiego i bierze swą nazwę od miasta Woźniki.

Próg Woźnicki o powierzchni około 969 km<sup>2</sup> jest pasem wzniesień wznoszącym się 40-60 m ponad sąsiednią Równinę Opolską, osiągając wysokości od 260 (w północno-zachodnich obniżeniach) do 380 m n.p.m. Podłoże regionu jest zbudowane z piaskowców, wapieni i zlepieńców kajprowych. Północną część regionu stanowi tzw. Garb Oleśnicki, pokryty osadami polodowcowymi, głównie piaskami i glinami czwartorzędu. W użytkowaniu mezoregionu przeważają lasy.

Głównymi ośrodkami miejskimi na obrzeżach regionu są Lubliniec, Olesno i Woźniki.

Próg Woźnicki rozpościera się na terenie gmin (od północy ku południu): Byczyna, Gorzów Śląski, Kluczbork, Lasowice Wielkie, Olesno, Zębowice, Dobrodzień, Ciasna, Pawonków, Kochanowice, Lubliniec, Koszęcin, Boronów, Woźniki, Kozięglowy, Myszków, Siewierz i Poręba.

### **Obniżenie Górnej Warty (341.25)**

Obniżenie Górnej Warty — mezoregion fizycznogeograficzny w południowej Polsce, stanowiący najdalej na południe wysuniętą część Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej. Region ma kształt podłużnego pasma, które wyznacza dolina Warty; o orientacji północny zachód — południowy wschód, wraz z dodatkowym wschodnim ramieniem, (którym jest skręt biegu rzeki). Region graniczy od zachodu z Progiem Herbskim i Progiem Woźnickim a od wschodu z Wyżyną Częstochowską; północny zasięg regionu wyznacza granica z Obniżeniem Krzepickim, Wyżyną Wieluńską i (poprzez ramię) z Niecką Włoszczowską. Na samym południu region styka się z Garbem Tarnogórskim. Cały obszar mezoregionu znajduje się w obrębie województwa śląskiego.

Region jest obficie zalesionym obniżeniem, wypręparowanym w rudonośnych ilach śródkowojurajskich o znacznej podatności na wietrzenie. Powierzchnia podłoża regionu pokryta jest piaskami i glinami czwartorzędu. Występują tu pagóry morenowe oraz wały

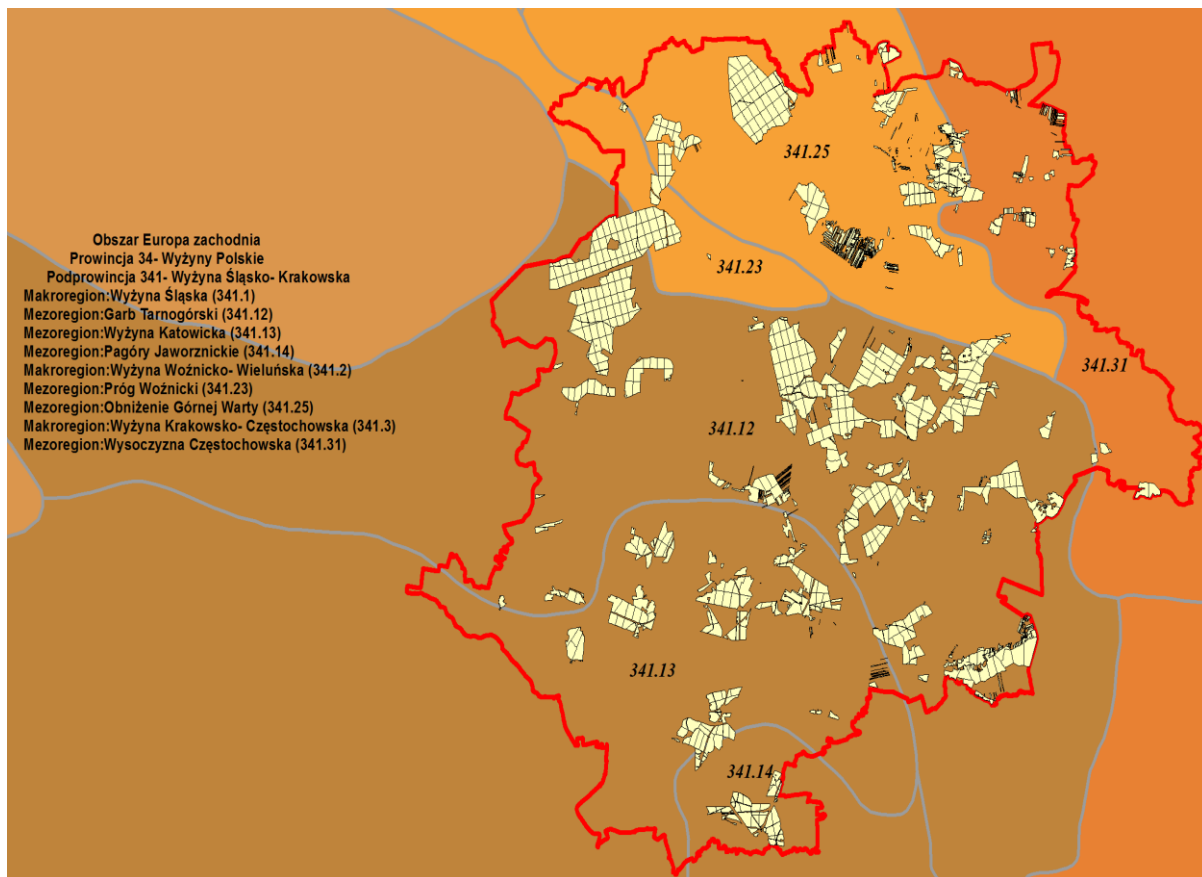
piaszczyste i żwirowe (recesyjne moreny czołowe i kemy). Dno obniżenia, którym na odcinku Ząbkowice-Częstochowa płynie Warta, obniża się od 300 do 220 m n.p.m.

Obniżenie Górnej Warty jest obecnie terenem gęsto zaludnionym o charakterze przemysłowo-górnictwem (hałdy i wyrobiska po kopalniach). Biegnie tędy ważna linia kolejowa z Warszawy do Katowic. Głównymi ośrodkami miejskimi regionu są Częstochowa, Myszków i Zawiercie.

Mezoregion rozpościera się na terenie gmin (od północy ku południu): Wręczyca Wielka, Blachownia, Częstochowa, Mstów, Konopiska, Poczesna, Kamienica Polska, Olsztyn, Poraj, Kozięglowy, Myszków, Żarki, Włodowice, Poręba i Zawiercie.

### **Wysoczyzna Częstochowska (341.31)**

Wysoczyzna Częstochowska jest mezoregionem Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Wysoczyzna Częstochowska jest zbudowana z różnych odmian wapieni górnojurajskich zapadających monoklinalnie ku północy – wschodowi. Zasadnicza część mezoregionu nigdy nie była zlodowacona i w plejstocenie stanowiła oazę śródlodową, zasypywaną piaskami wodnolodowcowymi. W zasięgu lądolodu znalazła się jedynie północna część Wysoczyzna Częstochowska, dlatego występują tu resztki moren czołowych, a także mutony – wygładzone przez lądolód skałki, z najbardziej znanym przykładem Gór Towarnych koło Olsztyna. W Ogrodzieńcu – Podzamczu znajduje się najwyższy punkt Wysoczyzna Częstochowska - Góra Aleksandra Janowskiego (504 m n.p.m.) . Wyżyna jest wyraźnym garbem ciągnącym się z południowego – wschodu na północny – zachód aż po przełomową dolinę Warty. W podziale geomorfologicznym stanowi część Progu Górnojurajskiego. Wysokie na 70 – 100 m czoło kuesty rozczłonkowane jest licznymi dolinami i ma zatokowy przebieg. Na przedpolu progu, już poza granicami Wysoczyzna Częstochowska znajdują się góry – świadki, między innymi w Niegownicach i Rokitnie Szlacheckim. Charakterystycznym elementem krajobrazu Wysoczyzna Częstochowska są liczne, ułożone w pasma, skaliste wzgórza. Najdłuższym jest położone w poprzek Wyżyny Pasma Smoleńsko - Niegowonickie. Malownicze, najróżniejszych kształtów skałki ostańcowe zbudowane są z odpornych wapieni skalistych, natomiast suche obniżenia między wzgórzami wypełnione są piaskami, na których rozwinęły się ubogie gleby bielcowe, porośnięte lasami sosnowymi. Na podłożu wapiennym wykształciły się rędziny, na których, o ile nie są wykorzystywane rolniczo, rosną lasy bukowe. W mezoregionie występuje wiele jaskiń, zwłaszcza w okolicach Olsztyna, Trzebniowa, Złotego Potoku, Podlesic i Ryczowa. Ze względu na krasowy charakter podłoża jest tu mało rzek, a liczne suche doliny prowadzą wody jedynie okresowo, po ulewnych deszczach i w czasie roztopów – są to tzw. wodące. W pobliżu Ogrodzieńca i Zawiercia, u podnóża kuesty, występują obfite źródła krasowe, z których biorą początek Warta i Czarna Przemsza. Ze źródeł krasowych w Złotym Potoku bierze początek Wiercica, w Siamoszycach – Krztynia, a w Zdowie - Białka Zdowska. Wschodnią część Wysoczyzny Częstochowskiej, jak i sąsiadujący z nią od tej strony kredowy Próg Lelowski rozcina dolina Pilicy. Obszar ten jest pokryty lessem. Wysoczyzna Częstochowska jest krainą rolniczą. Są tu tylko dwa stosunkowo małe miasta - Ogrodzieniec i Pilica. W granicach Wysoczyzna Częstochowska znajduje się Park Krajobrazowy Orlich Gniazd z 8 rezerwatami przyrody: 3 krajobrazowymi – „Smoleń”, „Parkowe”, „Ostrężnik”, 4 leśnymi – „Ruskie Góry”, „Sokole Góry”, „Zielona Góra”, „Bukowa Kępa” i jednym rezerwatem przyrody nieożywionej „Góra Zborów”.



Ryc. Położenie Nadleśnictwa Siewierz na tle mezoregionów fizyczno-geograficznych



### 1.3. Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Tereny zarządzane przez Nadleśnictwo Siewierz (razem ze współwłasnością) w 93,78% zajmują grunty leśne zalesione i niezalesione, 3,2% związane z gospodarką leśną, a 3,20% to grunty nieleśne.

#### Szczegółowe zestawienie powierzchni gruntów Nadleśnictwa wg grup i kategorii użytkowania – bez współwłasności.

Rodzaj użytku	Nadleśnictwo Siewierz	
	[ha]	[%]
1	2	3
<b>1. Lasy - razem</b>	<b>14740,4366</b>	<b>96,98</b>
<b>1.1. Grunty leśne zalesione - razem</b>	<b>14025,8656</b>	<b>92,28</b>
1) drzewostany	14023,2556	92,26
2) plantacje drzew - razem	2,6100	0,02
<i>w tym:</i>		
- plantacje nasienne	2,6100	0,02
- plantacje drzew szybko rosnących	-	-
<b>1.2. Grunty leśne niezalesione - razem</b>	<b>227,5228</b>	<b>1,50</b>
1) w produkcji ubocznej - razem	10,8400	0,07
<i>w tym:</i>		
- plantacje choinek	4,3700	0,03
- plantacje krzewów	-	-
- poletka łowieckie	6,4700	0,04
2) do odnowienia - razem	53,0870	0,35
<i>w tym:</i>		
- halizny	6,7630	0,04
- zręby	46,3240	0,31
- płazowiny	-	-
3) pozostałe leśne niezalesione - razem	163,5958	1,08
<i>w tym:</i>		
- przewidziane do naturalnej sukcesji	123,0215	0,81
- objęte szczególnymi formami ochrony	0,6200	0,01
- przewidziane do małej retencji	-	-
- wylesienia na gruntach wyłączonych z produkcji	39,9543	0,26
<b>1.3. Grunty związane z gospodarką leśną - razem</b>	<b>487,0482</b>	<b>3,20</b>
<i>w tym:</i>		
1) budynki i budowle	17,6610	0,12
2) urządzenia melioracji wodnych	24,8700	0,16
3) linie podziału przestrzennego lasu	107,4242	0,71
4) drogi leśne	157,2729	1,04
5) tereny pod liniami energetycznymi	169,2861	1,11
6) szkółki leśne	2,0100	0,01
7) miejsca składowania drewna	3,3216	0,02
8) parkingi leśne	0,1200	0,00
9) urządzenia turystyczne	5,0824	0,03
<b>2. Grunty zadrzewione i zakrzewione</b>	<b>5,8638</b>	<b>0,04</b>
<b>Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - razem</b>	<b>14746,3004</b>	<b>97,02</b>
<b>3. Użytki rolne - razem</b>	<b>263,4569</b>	<b>1,73</b>
3.1. Grunty orne - razem	54,8467	0,36

Rodzaj użytku	Nadleśnictwo Siewierz	
	[ha]	[%]
1	2	3
<i>w tym:</i>		
1) role	52,6487	0,35
2) plantacje, poletka, składy drewna i szkółki na gruntach ornym	2,1980	0,01
3) ugory, odłogi	-	-
3.2. Sady	6,5136	0,04
3.3. Łąki trwałe	188,2421	1,24
3.4. Pastwiska trwałe	12,2684	0,08
3.5. Grunty rolne zabudowane	0,0842	0,00
3.6. Grunty pod stawami rybnymi	-	-
3.7. Grunty pod rowami rolnymi	1,5019	0,01
<b>4. Grunty pod wodami - razem</b>	<b>52,2811</b>	<b>0,35</b>
<i>w tym:</i>		
4.1. Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	5,0854	0,04
4.2. Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	47,1957	0,31
4.3. Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi	-	-
<b>5. Użytki ekologiczne - razem</b>	<b>6,6800</b>	<b>0,04</b>
<b>6. Tereny różne - razem</b>	<b>1,3547</b>	<b>0,01</b>
<i>w tym:</i>		
1) grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagos. grunty zrekult.	-	-
2) wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego	-	-
3) grunty wyłączone z produkcji (poza gruntami pod zabudowę)	1,3547	0,01
4) różne inne	-	-
<b>7. Grunty zabudowane i zurbanizowane - razem</b>	<b>27,5577</b>	<b>0,18</b>
<i>w tym:</i>		
7.1. Tereny mieszkaniowe	1,7294	0,01
7.2. Tereny przemysłowe	6,2821	0,04
7.3. Tereny zabudowane inne	1,2448	0,01
7.4. Zurbanizowane tereny niezabudowane	0,9352	0,01
7.5. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - razem	-	-
<i>w tym:</i>		
1) ośrodki wypoczynkowe i tereny rekreacyjne	-	-
2) tereny zabytkowe	-	-
3) tereny sportowe	-	-
4) ogrody zoologiczne i botaniczne	-	-
5) tereny zieleni nieurządzonej	-	-
7.6. Użytki kopalne	5,2318	0,03
7.7. Tereny komunikacyjne - razem	12,1344	0,08
<i>w tym:</i>		
1) drogi	6,3440	0,04
2) tereny kolejowe	5,7904	0,04
3) inne tereny komunikacyjne	-	-
Rodzaj użytku	Nadleśnictwo Siewierz	
1	[ha]	[%]
2	3	
<b>8. Nieużytki - razem</b>	<b>101,2596</b>	<b>0,67</b>
<i>w tym:</i>		
1) bagna	97,8477	0,65
2) piaski	0,0300	0,00

Rodzaj użytku	Nadleśnictwo Siewierz	
	[ha]	[%]
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
3) utwory fizjograficzne	1,7219	0,01
4) wyrobiska nieprzeznaczone do rekultywacji	1,6600	0,01
<b>Razem (2-8) Grunty niezaliczone do lasów</b>	<b>458,4538</b>	<b>3,02</b>
w tym: grunty przeznaczone do zalesienia	-	-
<b>OGÓŁEM (1-8)</b>	<b>15198,8904</b>	<b>100</b>
<i>w tym:</i>		
- grunty sporne	-	-
<b>Grunty we współwłasności:</b>	<b>2,2730</b>	-
1) powierzchnia leśna	2,1230	-
2) powierzchnia nieleśna	0,1500	-
<b>Razem ze współwłasnościami</b>	<b>15201,1634</b>	-



**Ryc.** Lesistość obszaru zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa.

Lesistość na terenie Nadleśnictwa Siewierz wynosi 28,80% i jest wielkością stosunkowo dużą biorąc pod uwagę zasięg terytorialny – 1037 km<sup>2</sup>, strukturę użytkowania gruntów i ilość terenów zurbanizowanych.

## 1.4. Ilość i wielkość kompleksów leśnych

Zestawienie kompleksów leśnych w Nadleśnictwie Siewierz

Wielkość kompleksów [ha]	Liczba kompleksów [szt]	łącna powierzchnia [ha]	Średnia powierzchnia kompleksu [ha]
1	2	3	4
poniżej 1	91	32,46	0,36
1 - 5	66	179,19	2,71
5 - 20	40	434,46	10,86
20 - 100	37	1684,44	45,53
100 - 200	13	1852,95	142,53
200 - 500	14	4087,53	291,97
500 - 2000	5	4513,17*	902,58
powyżej 2000	1	2417,26	2417,26
<b>Razem</b>	<b>267</b>	<b>15201,45*</b>	<b>56,93</b>

\*Razem z gruntami we współwłasności .

Grunty Nadleśnictwa położone są w 267 kompleksach.

Kompleksy poniżej 1 ha stanowią znaczną liczbę kompleksów, średnia powierzchnia kompleksu w tym przedziale wielkości wynosi 0,36 ha. Znacznym udziałem również charakteryzują się kompleksy leśne w przedziale powyżej 1 ha do 5 ha gdzie średnia powierzchnia kompleksu wynosi 2,71 ha. Główny szkielet Nadleśnictwa stanowią kompleksy leśne w przedziałach wielkościowych od 100 ha do 2000 ha łączna powierzchnia to 8357,74ha oraz jeden kompleks powyżej 2000 ha o powierzchni 2417,26 ha.

## 1.5. Funkcje lasów

„Zasady hodowli lasu” z 2012 r określają dwie grupy funkcji lasu:

- **Naturalne**, które wynikają z samego istnienia lasu.
- **Kształtowane**, czyli wzmagane w określonym pożądanym kierunku różnymi metodami gospodarki leśnej.

**Funkcje naturalne** ze względu na sposób ich świadczenia dzielą się na trzy grupy: biotyczne, ochronne oraz produkcyjne i reprodukcyjne. Lasy Nadleśnictwa Siewierz spełniają następujące funkcje naturalne:

1. **Ochronne** – ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazu naturalnego, wody przed zanieczyszczeniem, gleb przed erozją i osuwiskami, środowiska naturalnego przed: hałasem, wiatrem, zapyleniem, promieniowaniem, powodzią, przemieszczaniem się zanieczyszczeń, funkcje historyczne, kulturowe, estetyczne, duchowe.
2. **Biotyczne** – wynikające z procesów wiązania węgla atmosferycznego i azotu, uwalniania tlenu i wody, funkcje klimatyczne, rekreacyjne, turystyczne, retencyjne, oczyszczania i dystrybucji wody.
3. **Produkcyjne** – produkcja biomasy i akumulacja energii, funkcje rekultywacyjne, majątkowe i dochodowe, miejsca pracy, funkcje usług dla ludności.

Podział na kategorie ochronności Nadleśnictwa Siewierz przyjęty został według Zarządzenia nr 139 MOŚZNiL z dnia 11 września 1996 r.

Obecnie obowiązująca instrukcja urządzania lasu przewiduje, dla celów planowania, w zależności od dominującej roli pełnionych funkcji ochronnych, podział lasów na trzy główne grupy: lasy rezerwatowe, lasy ochronne oraz lasy gospodarcze.

**Funkcje lasu – zestawienie powierzchni bez współwłasności.**

Funkcja lasu	Nadleśnictwo Siewierz	
	Powierzchnia [ha]	%
lasy ochronne	13015,02	91,3
lasy gospodarcze	1212,17	8,5
rezerваты	26,42	0,20
Razem	14253,61	100,00

W ramach lasów ochronnych Nadleśnictwa, wyróżniono następujące kategorie ochronności:

- wodochronne
- uszkodzone wskutek działalności przemysłu
- położone w miastach i wokół miast

Niektóre obszary leśne posiadają kilka istotnych cech, które należy uwidocznic w opisie, dlatego zachodzi konieczność przypisania im kilku kategorii ochronności.

**Zestawienie powierzchni lasów wg kategorii ochronności bez współwłasności.**

Kategoria nr 1	Kategoria nr 2	Kategoria nr 3	Powierzchnia [ha]
1	2	3	4
OCH MIAST			23,97
OCH MIAST	OCH USZK		56,73
OCH MIAST	OCH WOD	OCH USZK	212,55
OCH USZK			269,64
OCH USZK	OCH MIAST		5572,17
OCH USZK	OCH MIAST	OCH WOD	4735,87
OCH USZK	OCH WOD		499,11
OCH USZK	OCH WOD	OCH MIAST	1644,98
OCH MIAST			23,97
<b>Razem</b>			<b>13015,02</b>

## 1.6. Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki i rekreacji

Nadleśnictwo Siewierz wypełniając wszystkie funkcje gospodarki leśnej, w tym także rekreacyjne, prowadzi zagospodarowanie turystyczne, także po to, aby chronić przyrodnicze i produkcyjne funkcje lasu. Tworzenie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych, miejsc postoju pojazdów, ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych pozwala na koncentrację ruchu turystycznego na znanym, ograniczonym obszarze, a co za tym idzie na lepszą jego kontrolę.

Lasy Nadleśnictwa Siewierz są rejonem bardzo atrakcyjnym turystycznie, a dobrze rozwinięta infrastruktura sprawia, że są to tereny łatwo dostępne dla turystów. Spowodowane jest to wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi analizowanego obszaru.

Przez lasy Nadleśnictwa biegnie duża ilość szlaków turystycznych pieszych i rowerowych.

Szlaki turystyczne:

Przez teren Nadleśnictwa przebiegają następujące piesze szlaki turystyczne:

- szlak czerwony „Szlak Orlich Gniazd”; Częstochowa – Kraków;
- szlak czerwony; Sławków – Chechło;
- szlak czerwony „Szlak Szwajcarii Zagłębiowskiej”; Hutki Kanki – Zawiercie;

- szlak czerwony „Szlak Husarii Polskiej”; Będzin - Krzanowice;
- szlak żółty; Zawiercie – Poręba;
- szlak żółty; Myszków (Mrzyglód) – Piaseczno;
- szlak czarny; Myszków (Mrzyglód) – Poręba;
- szlak czarny; Dąbrowa Górnicza (Gołonóg) – Maczki Stare;
- szlak czarny; Rzędkowice - Kroczyce;
- szlak niebieski „Szlak Warowni Jurajskich”; Rudawa - Mstów;
- szlak zielony „Szlak Tysiąclecia”; Zawiercie - Kromołów - Skarżyce;
- szlak zielony „25-lecia PTTK”; Grodziec – Łagisza – Park „Zielona” – Pogoria – Gołonóg – Kazimierz Górniczy – Ostrowy Górnicze – Balaton – Maczki.

Niezależnie od szlaków turystycznych na obszarze Nadleśnictwa Siewierz zlokalizowano również kilka tras rowerowych, które często stanowią utwardzone śródlądowe drogi leśne i publiczne.

Ścieżki rowerowe:

- żółty szlak rowerowy; Morsko - Włodowice;
- niebieski szlak rowerowy; Morsko - Cyganówka;
- niebieski „Przylaszczkowy szlak rowerowy”; Ryczów - Śrubarnia;
- niebieski szlak rowerowy „Szlakiem Hutnictwa”; Myszków - Poręba - Koziegłowy - Poraj;
- czerwony „Jurajski szlak rowerowy Orlich Gniazd”; Morsko – Skarżyce;
- czerwony szlak rowerowy; Poraj - Włodowice - Morsko;
- czerwony szlak rowerowy; Zawiercie – Pomrożyce – Morsko;
- zielony szlak rowerowy: Łazy - Pustynia Błędowska;
- zielony szlak rowerowy: Zawiercie - Kromołów - Skarżyce;
- czarny szlak rowerowy: Szlaki Dąbrowy Górniczej: Pogoria I, II, III;
- czarny szlak rowerowy: Szlaki Dąbrowy Górniczej: Dookoła Pogorii III;
- czarny szlak rowerowy: Szlaki Dąbrowy Górniczej: Pogoria IV;
- czarny szlak rowerowy: pętla Łazy - Hutki;
- czarny szlak rowerowy: Myszków - Siewierz;
- czarny szlak rowerowy: Szlaki Dąbrowy Górniczej: Tucznawa – Okradzionów;
- czarny szlak rowerowy: Szlaki Dąbrowy Górniczej: Sikorka – Glinianki;
- czarny szlak rowerowy: Szlaki Dąbrowy Górniczej: Krzykawa – Błędów.

Oprócz wytyczonych ścieżek rowerowych do jazdy na rowerze nadają się także niektóre pieszkie szlaki turystyczne i szlaki spacerowe.

Ścieżki konne:

- Transjurajski Szlak Konny: znakowany w formie „kółek czerwonych”, przebieg: Błędów - Hutki-Kanki - Podzamcze (zamek „Ogrodzieniec”) - Morsko.

**Wykaz miejsc turystycznych i związanych z udostępnieniem dla ludności**

Lp.	Adres leśny	Pow.	Uwagi
1.	02-28-1-15-105-t-00	0,63	OŚRODEK EDUKACYJNY
2.	02-28-1-15-105-i-00	0,12	PARKING
3.	02-28-1-01-12-j-00	0,64	TURYST
4.	02-28-1-01-13-h-00	0,03	
5.	02-28-1-01-18-a-00	0,27	
6.	02-28-1-02-26-h-00	0,01	
7.	02-28-1-03-75-j-00	0,04	
8.	02-28-1-03-78-k-00	0,04	
9.	02-28-1-06-233-i-00	0,02	
10.	02-28-1-06-246-c-00	0,03	
11.	02-28-1-15-256-c-00	0,16	
12.	02-28-1-08-285-h-00	0,04	
13.	02-28-1-07-345-d-00	0,21	
14.	02-28-1-07-348-g-00	0,12	
15.	02-28-1-11-413-s-00	0,04	
16.	02-28-1-12-440-j-00	0,02	
17.	02-28-1-16-446-f-00	0,1	
18.	02-28-1-12-462-r-00	0,01	
19.	02-28-1-12-472-j-00	0,03	
20.	02-28-1-12-473-m-00	0,01	
21.	02-28-1-13-554-n-00	1,67	
22.	02-28-1-13-554-p-00	0,09	
23.	02-28-1-14-566-i-00	0,03	

W Nadleśnictwie Siewierz nie wyznaczono strefy zagospodarowania rekreacyjnego.

Na terenie gminy Siewierz występują następujące obiekty zabytkowe:

**Siewierz**

- Układ urbanistyczny z centralnie położonym rynkiem i ulicami wybiegającymi z narożników 3 Maja, teren kościoła parafialnego, droga do zamku, plac strażacki.
- Ulica Kościuszki 12 – Zespół kościoła parafialnego św. Macieja.
- Ulica Krakowska- Kościół filialny pod wezwaniem św. Walętego z XVII wieku.
- Zamek (obecnie w ruinie) z XIV wieku, przebudowany w XVI wieku, renesansowy z fragmentami gotyckimi, murowany z cegły i kamienia.
- Ulica Kościuszki 5 Budynek mieszkalny z XIX wieku, późnoklasycystyczny murowany.
- Przy zbiegu ulic Kościuszki i 3 Maja dom z XIX wieku o charakterze dworku polskiego.
- Rynek 22- budynek mieszkalny z XVIII wieku.  
Kuźnia Świętojańska
- Kościółek cmentarny pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela z pierwszej połowy XII wieku.
- Dworek.
- Dom z XVIII wieku, charakterystyczny przykład budownictwa drewnianego śląskiego.



### **Sulików**

- Ulica Młyńska Budynek mieszkalny nr 21 podworski z XVIII/ XIX wieku.

### **Wojkowice Kościelne**

- Kościół parafialny św. Marcina i Doroty z XIII wieku, przebudowany, murowany.

### **Żeliszawice**

- Kaplica grobowa z XVIII/ XIX wieku, murowana.

### **Obiekty o znaczeniu kulturowym na terenie Nadleśnictwa Siewierz (grunty LP).**

- Ruiny starej prochowni leśnictwo Mitręga oddział 5f; 6a.
- Grób Powstańców z 1863 roku leśnictwo Łazy 41g.
- Cmentarz żołnierzy z I wojny światowej leśnictwo Łazy 55m.

## 2. Szczególne formy ochrony przyrody

Do szczególnych form ochrony przyrody występujących na terenie Nadleśnictwa lub w jego zasięgu należą: rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, pomniki przyrody, obszary chronionego krajobrazu, europejska sieć obszarów chronionych – Natura 2000, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej, oraz prawnie chronione gatunki flory i fauny.

### 2.1. Rezerваты przyrody

Zgodnie z „Ustawą o ochronie przyrody” (Art. 13) Rezerwatem przyrody jest obszar obejmujący zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych kulturowych bądź krajobrazowych.

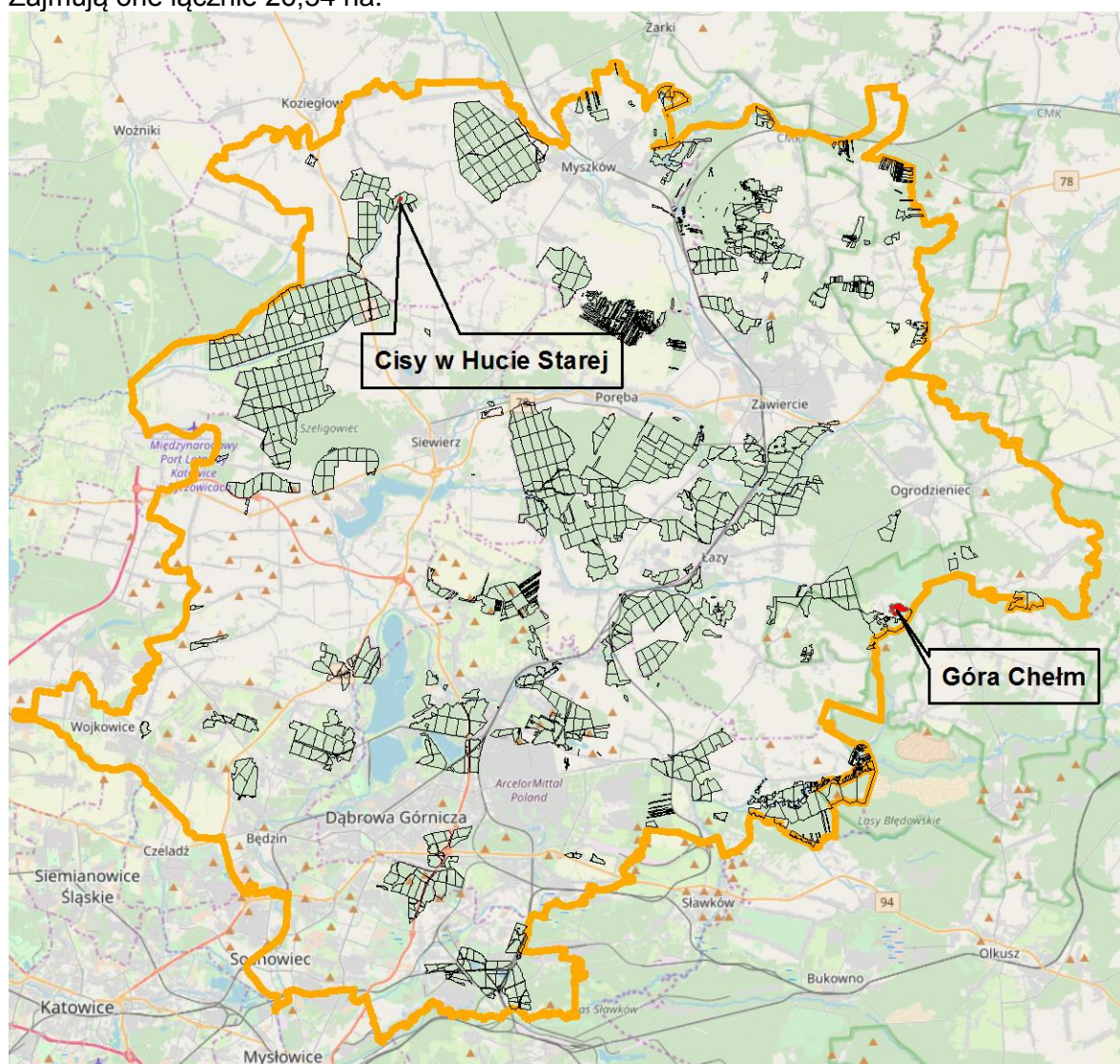
Rezerваты przyrody charakteryzują się zróżnicowaniem ekosystemów. Podstawowym celem istnienia rezerwatów przyrody jest stworzenie szans przetrwania aktualnego bogactwa gatunków roślin i zwierząt poprzez ochronę różnorodności biocenoz oraz zawartego w organizmach tych gatunków materiału genetycznego. Rezerваты stwarzają szansę zachowania dziko występujących gatunków roślin i zwierząt, łącznie z ich biotopami i siedliskami a jednocześnie zapewniają trwałe istnienie najszerszego wachlarza form geomorfologicznych i geologicznych, stanowiących o istocie naturalnego krajobrazu.

### 2.1.1. Rezerваты istniejące

Na gruntach Nadleśnictwa istnieje obecnie 2 rezerваты:

- „Cisy w Hucie Starej”
- „Góra Chełm”

Zajmują one łącznie 26,54 ha.



Ryc. Położenie rezerwatów w Nadleśnictwie

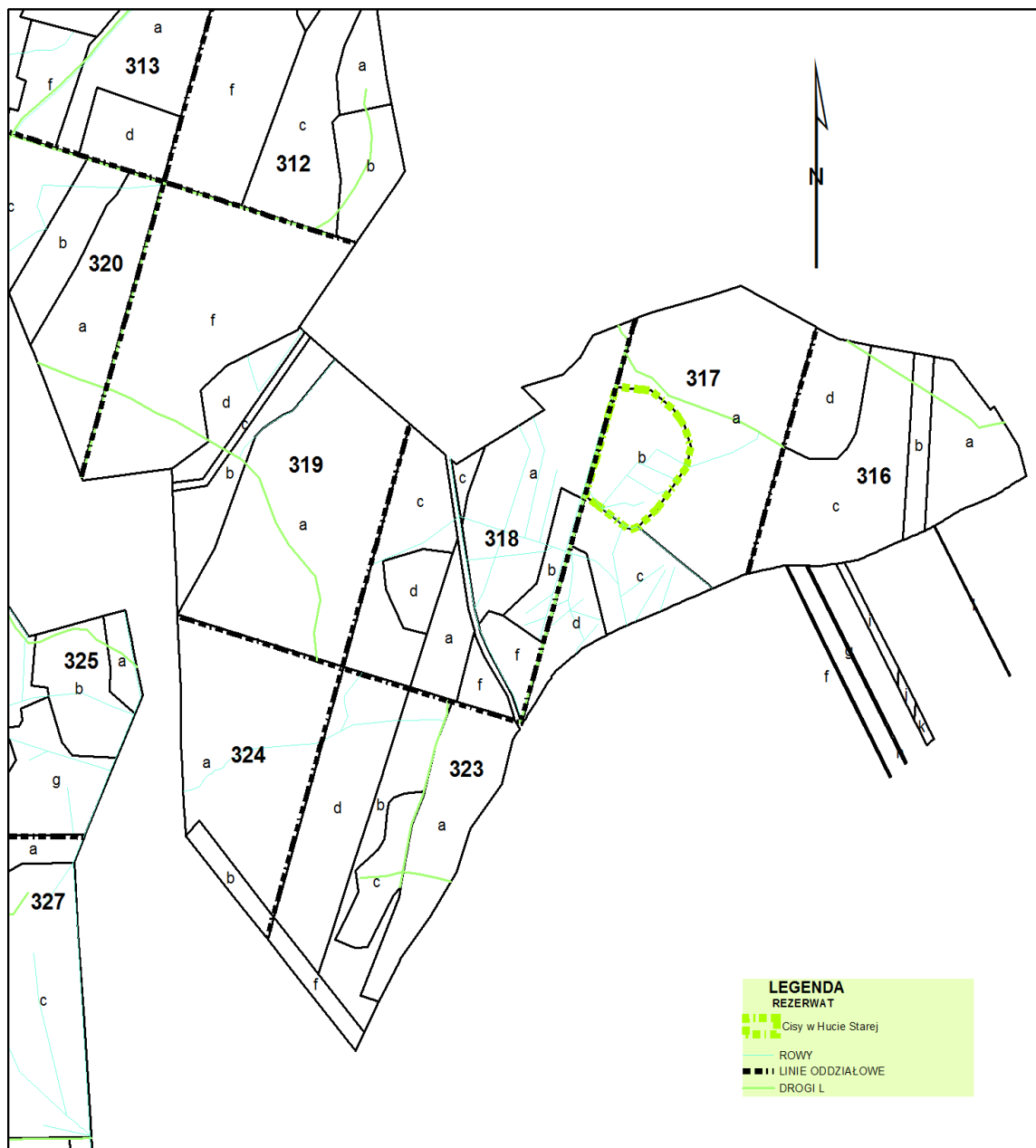
Poniżej przedstawiono ogólne opisy rezerwatów.

## Rezerwat „Cisy w Hucie Starej”.



Autor( Nadleśnictwo Siewierz)

Cisy w Hucie Starej" - powołany został Zarządzeniem MLiPD z dnia 17.05.1957 r. (MP 1957 52/330 i MP 1963, 57/289) w celu ochrony naturalnego stanowiska cisa. Położony jest w leśnictwie Koziegłówki na pow. 3,02 ha wg.PUL wg Zarządzenia 2.07ha różnica wynika z wniosku Nadleśnictwa Siewierz o zwiększeniu powierzchni rezerwatu. Jest to rezerwat częściowy. Zbiorowisko rezerwatu to dobrze zachowane naturalne stanowisko **Cisa pospolitego** *Taxus baccata* (pod ścisłą ochroną). Rezerwat posiada zadania ochronne. Zarządzenie nr 4/2017 RDOS w Katowicach z dn. 1 lutego 2017r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Cisy w Hucie Starej”

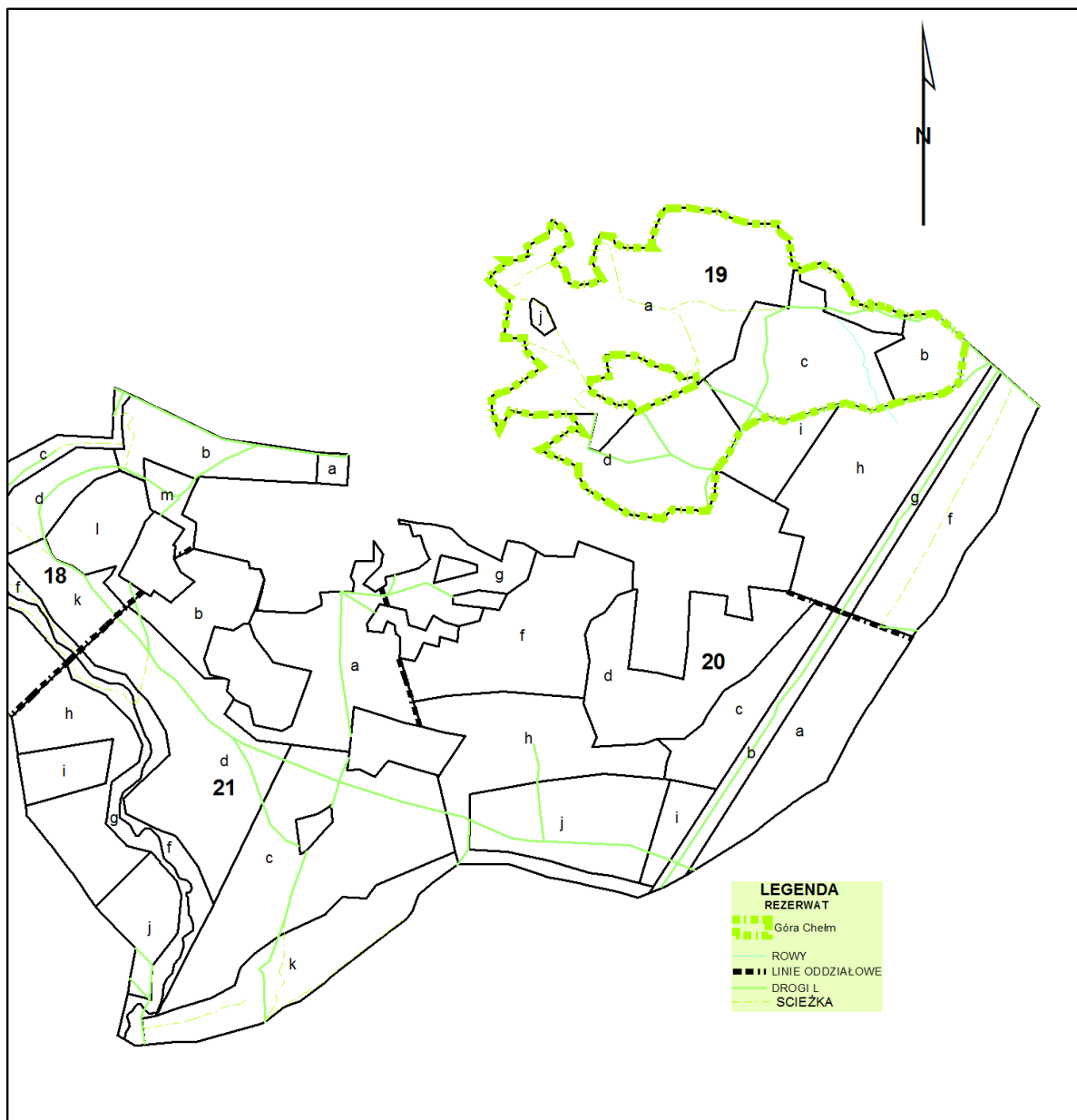


Ryc. Położenie rezerwatu „Cisy w Hucie Starej”

## **Rezerwat „Góra Chełm”.**

Rezerwat został powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 sierpnia 1957 r. (M. P. z 1957 r. Nr 75, poz. 462) w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Położony na terenie leśnictwa Mitręga na powierzchni 23,52 ha wg PUL i wg Zarządzenia są takie same. Rezerwat posiada zadania ochronne. Zarządzenie nr 20/2014 RDOŚ w Katowicach z dn. 20 maja 2014r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Góra Chełm”.

Hutki Kanki są niewielką wioską, wchodzącą w skład graniczącej z województwem małopolskim gminy Łazy. Obszar ten należy do niezwykle atrakcyjnej przyrodniczo i turystycznie Jury Krakowsko-Częstochowskiej i objęty jest granicami Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Obejmuje on wyraźnie dominujące nad okolicą jurajskie wzniesienie o wysokości 440 m n.p.m. Na Górze znajduje się kilkanaście dużych i małych ostańców; można tutaj znaleźć liczne skamieniałości, np. muszle ramienionogów. Jednak najwartościowsza jest miejscowa roślinność i świat zwierzęcy. Rezerwat powołano do życia, aby chronił typowe dla Jury Krakowsko-Częstochowskiej zespoły leśne. Piaszczyste podnóża Góry Chełm porasta, często ponad stuletni, bór sosnowy; bardziej urozmaicone są lasy na stokach wzniesienia – spotkamy na nich żyzną buczynę sudecką, ciepłolubną buczynę storczykową oraz kwaśną buczynę niżową. Rosnące na górze buki osiągają wiek nawet 200 lat. Towarzyszą im dorodne jodły pospolite, świerki, klony i jawory. Poza lasami występują tutaj murawy kserotermiczne oraz ciepłolubne zarośla. Badacze stwierdzili obecność ponad 220 roślin naczyniowych. Przez teren rezerwatu Nadleśnictwo Siewierz poprowadziło ścieżkę przyrodniczą z tablicami informacyjnymi.



Ryc. Położenie rezerwatu „Góra Chełm”

Ogólna charakterystyka rezerwatów

Nazwa rezerwatu	Akt powołujący	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]		Typ rezerwatu	Cel ochrony	Osobliwości
			Wg aktu prawnego	Wg PUL			
<b>Cisy w Hucie Starej</b>	<p>Powołanie rezerwatu: Zarządzenie MLIpD z dn. 17.05.1957 r. (M. P. z 1957 r. Nr 52, poz. 330).</p> <p>Nowelizacja: Zarządzenie MLIpD z dn. 8.07.1963 r. (M. P. z 1963 r. Nr 57, poz. 289), zmieniające zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody.</p> <p>Informacja o rezerwacie zawarta jest również w: Obwieszczeniu Wojewody Śląskiego z dnia 2 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody (Dz. Urz. Województwa Śląskiego z 2002 r. Nr 1, poz. 1).</p>	Nadleśnictwo: Siewierz; leśnictwo Koziegłówki; oddz.: 317b	02.VII. 1957 r. Pow. wg aktów normatywnych: 2,07 ha.	Pow. wg PUL: 3,02 ha	Leśny (L): I – Pflkd Florystyczny (PFI): drzew i krzewów (kd); II – ELlgp leśny i borowy (EL), lasów wyżynnych (Iwż).	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego stanowiska cisa.	Naturalne stanowisko cisa.
<b>Góra Chełm</b>	<p>Powołanie rezerwatu: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 sierpnia 1957 r. (M.P. 75, poz. 462 z 1957 r.), w sprawie uznania za rezerwat przyrody.</p> <p>Nowelizacja: Zarządzenie nr 27/2012, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 4 grudnia 2012 roku w sprawie rezerwatu przyrody "Góra Chełm") opublikowane Dz. Urz. Województwa Śląskiego w dniu 5 grudnia 2012 roku, poz. 5358.</p>	Nadleśnictwo: Siewierz, leśnictwo Mitrega, oddz.: 19a, b, c, d, j, ~a;	30.VIII. 1957 r. Pow. wg aktów normatywnych: 23,52 ha.	Pow. wg PUL: 23,52 ha.	Leśny (L): I – PFizl Fitocenotyczny (PFI) zbiorowisk leśnych (zl); II – ELlgp leśny i borowy (EL), lasów wyżynnych (Iwż).	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk roślinnych lasu bukowego o charakterze naturalnym, porastającego wzniesienie na przedpolu krawędzi Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.	Zbiorowisko roślin lasu bukowego o charakterze naturalnym, porastającego wzniesienie na przedpolu krawędzi Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.



### Ogólna charakterystyka rezerwatów

Nazwa rezerwatu	Akt powołujący	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]		Typ rezerwatu	Cel ochrony	Osobliwości
			Wg aktu prawnego	Wg PUL			
	Informacja o rezerwacie zawarta jest również w: Obwieszczeniu Wojewody Śląskiego z dnia 2 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody (Dz. Urz. Województwa Śląskiego z 2002 r. Nr 1, poz. 1).						

### Możliwości realizacji celów ochrony

Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
						dotychczasowe	wg zarządzenia	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<b>Góra Chełm</b>	Zbiorowisko lasu bukowego o charakterze naturalnym, porastający wzgórze wapienne na przedpolu krawędzi Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.	Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk roślinnych lasu bukowego o charakterze naturalnym, porastającego wzgórze wapienne na przedpolu krawędzi Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.	Naturalne procesy wynikające z dynamiki drzewostanów.	Ograniczenie różnorodności flory i fauny związanej z martwym drewnem; Ograniczenie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, w wyniku niedrożności szlaku turystycznego, a co z tym związane wydeptywania nowych tras przejścia i niekontrolowanej penetracji wnętrza rezerwatu; Ograniczenie różnorodności flory w wyniku silnego rozwoju podrostu buka, klona i jawora- ograniczenie	1. Pozostawienie na terenie rezerwatu do naturalnego rozkładu całości drewna uzyskanego w wyniku realizacji cięć prześwietlających i cięć związanych z drożnością szlaku turystycznego; 2. Umożliwienie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, poprzez utrzymanie drożności szlaku turystycznego; 3. Przerzedzenie	Ochrona czynna	1. Pozostawienie na terenie rezerwatu do naturalnego rozkładu całości drewna uzyskanego w wyniku realizacji cięć prześwietlających i cięć związanych z drożnością szlaku turystycznego. Usuwanie gałęzie, konary i przecięte pnie należy ułożyć w sąsiedztwie ścieżki, tworząc	Rezerwat nie posiada Planu ochrony. Ma obowiązujące Zadania Ochronne na lata 2014 do 2019.

Możliwości realizacji celów ochrony

Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
						dotychczasowe	wg zarządzenia	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
				dostępu światła do stanowiska storczyków w zespole ciepłolubnej buczyny.	podrostu buka, jawora i klona w zbiorowisku ciepłolubnej buczyny- w celu poprawy warunków świetlnych na stanowisku storczyków.		system naturalnych zapór. 2. Utrzymanie drożności szlaku turystycznego, poprzez m. in. usuwanie konarów, gałęzi i przecięcie powalonych drzew, wyłącznie w granicach szerokości ścieżki.	
<b>Cisy w Hucie Starej</b>	Stanowisko naturalne cisa.	Rezerwat tworzy się w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego stanowiska cisa.	Naturalne procesy wynikające z dynamiki drzewostanów. Naturalne obsiewanie cisa.	Ograniczenie warunków rozwoju cisa i jodły w wyniku: niekorzystnych warunków świetlnych; działalność zwierząt (zgryzanie i zdeptywanie siewek oraz młodych drzewek).	1. Poszerzenie ogrodzeń cisa o dodatkowe powierzchnie, charakteryzujące się sprzyjającymi warunkami do rozwoju tego gatunku. 2. Bieżąca naprawa ogrodzeń cisa i jodły. 3. Wycięcie roślinności ograniczającej rozwój cisa i jodły.	Ochrona czynna	1. Bieżąca naprawa ogrodzeń jodły i cisa. 2. Poszerzenie ogrodzeń cisa o dodatkowe powierzchnie, charakteryzujące się sprzyjającymi warunkami siedliska do rozwoju tego gatunku. 3. Wykasanie roślinności ograniczającej rozwój siewek	Rezerwat nie posiada Planu ochrony. Ma obowiązujące Zadania Ochronne na lata 2017 do 2022.

**Możliwości realizacji celów ochrony**

Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
						dotychczasowe	wg zarządzenia	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
							oraz młodych drzewek cisa i jodły wewnątrz ogrodzeń. 4. Wycięcie świerka ograniczającego wzrost dojrzałego egzemplarza cisa.	

### Wskazania ochronne proponowane dla rezerwatów

Wskazania gospodarcze PUL	Zadania ochronne opisane w POP na podstawie zadań ochronnych
<b>Rezerwat „Góra Chełm”</b>	
Brak wskazań	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pozostawienie na terenie rezerwatu do naturalnego rozkładu całości drewna uzyskanego w wyniku realizacji cięć prześwietlających i cięć związanych z drożnością szlaku turystycznego;</li> <li>2. Umożliwienie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, poprzez utrzymanie drożności szlaku turystycznego;</li> <li>3. Przerzedzenie podrostu buka, jawora i klona w zbiorowisku ciepłolubnej buczyny- w celu poprawy warunków świetlnych na stanowisku storczyków.</li> </ol>
<b>Rezerwat „Cisy w Hucie Starej”</b>	
Brak wskazań	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Poszerzenie ogrodzeń cisa o dodatkowe powierzchnie, charakteryzujące się sprzyjającymi warunkami do rozwoju tego gatunku.</li> <li>2. Bieżąca naprawa ogrodzeń cisa i jodły.</li> <li>3. Wycięcie roślinności ograniczającej rozwój cisa i jodły.</li> </ol>

#### 2.1.2. Rezerваты projektowane

W Nadleśnictwie Siewierz nie planuje się utworzenia nowego rezerwatu.

#### 2.2. Parki krajobrazowe

Parki krajobrazowe to obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe; a celem ich utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnienie tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Grunty rolne i leśne znajdujące się w parku krajobrazowym pozostawia się w gospodarczym użytkowaniu (zgodnie z Art. 24 Ustawy o ochronie przyrody).

Grunty leśne w zasięgu parków krajobrazowych pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu, tzn. prowadzi się w nich gospodarkę leśną zgodnie z przepisami prawa.

Na terenie Nadleśnictwa Siewierz znajduje się jeden park krajobrazowy - **Park Krajobrazowy Orlich Gniazd.**

Park Krajobrazowy Orlich Gniazd został utworzony w 1980 roku. Powstał z połączenia dwóch jurajskich parków, które zostały utworzone w byłych województwach: katowickim (Uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach Nr III/11/80 z dn. 20.06.1980 r. - Dz. Urz. WRN w Katowicach nr 3, poz. 16) oraz częstochowskim (Uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej w Częstochowie Nr XVI/70/82 z dn. 17.06.1982 r.).

Po reformie podziału administracyjnego kraju w 1999 r., park znalazł się w granicach dwóch województw - śląskiego i małopolskiego. Obecnie obszar parku podlega pod Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego (do 2009 roku Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych) i Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego.

Park rozciąga się od przełomu Warty pod Mstowem na północy po linię Pustynia Błędowska – Rabsztyn – Trzyciąż na południu, obejmując praktycznie całą Wyżynę Częstochowską oraz fragment Wyżyny Olkuskiej.

Obszar ten jest mocno zróżnicowany krajobrazowo i przyrodniczo. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd zbudowany jest głównie ze skał mezozoicznych. Zasadnicza część utworów pochodzi z dna morza, które istniało na tym terenie w okresie jurajskim, czyli 180 milionów lat temu. Początek skałom wapiennym dały szczątki organizmów zbudowane głównie z węgla wapnia, które osadzały się na dnie zbiornika. W trzeciorzędzie ciepły i wilgotny klimat sprzyjał zjawiskom krasowym. W czwartorzędzie w obniżeniach pomiędzy wapiennymi wzniesieniami, wody wypływające spod topniejącego

łędolodu skandynawskiego naniosły olbrzymie ilości piasków, na których wykształciły się w dużej mierze gleby bielicowe.

Do charakterystycznych obiektów tutejszej przyrody nieożywionej, będących równocześnie atrakcjami turystycznymi, należą wapienne ostańce, doliny krasowe oraz jaskinie, których liczba przekracza pół tysiąca. W urozmaiconym krajobrazie Wyżyny znajduje się szereg różnorodnych zbiorowisk roślinnych, natomiast wśród zwierząt szczególnie charakterystycznymi gatunkami są nietoperze znajdujące schronienie w tutejszych jaskiniach, oraz rzadkie, ciepłolubne bezkręgowce.

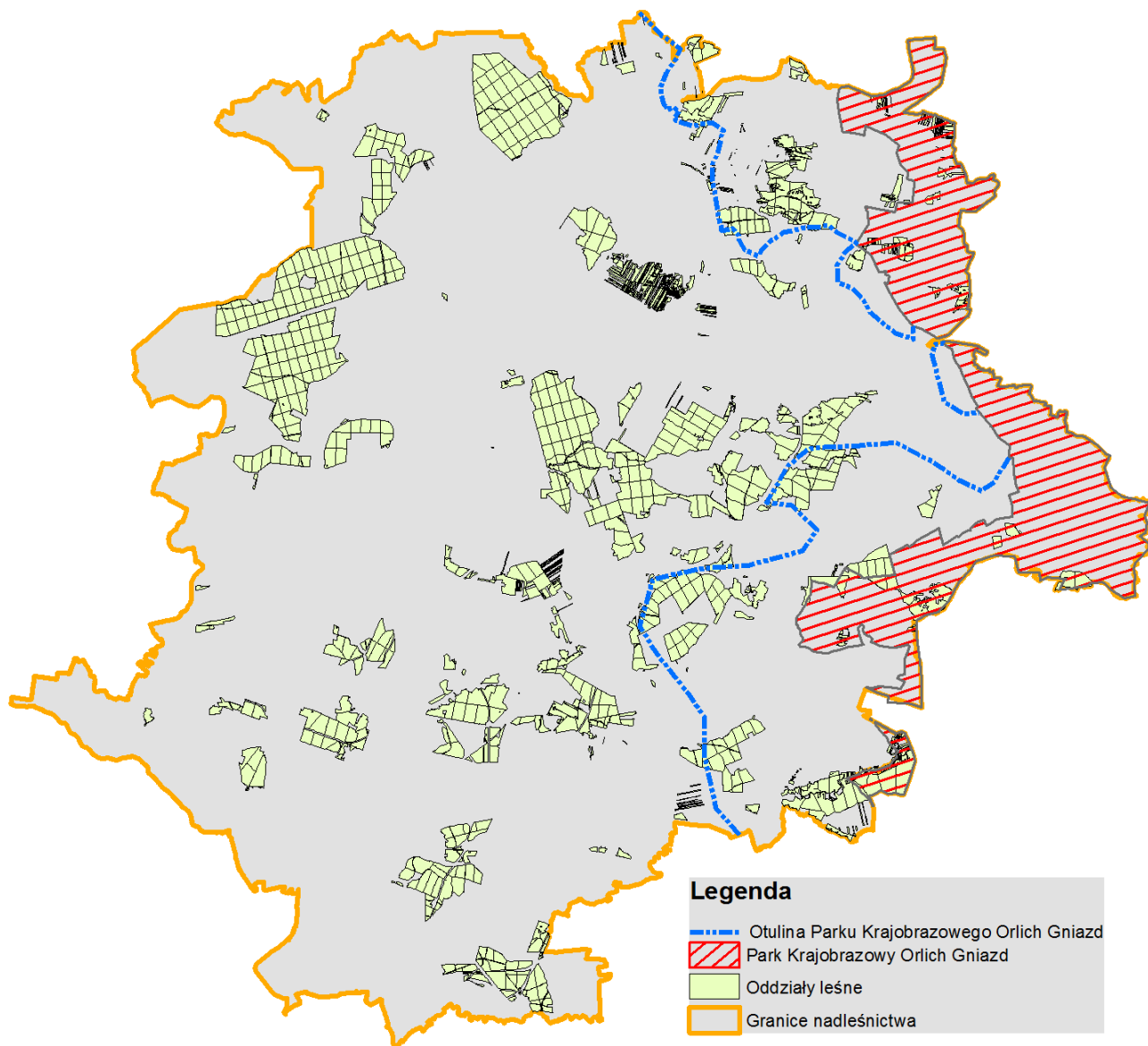
Wyjątkową atrakcją Jury Krakowsko-Częstochowskiej są średniowieczne zamczyska, które z powodu usytuowania na skalnych, trudno dostępnych wniesieniach, otrzymały nazwę Orlich Gniazd. Większość z nich to obiekty powstałe w czasach Kazimierza Wielkiego dla obrony ówczesnej, przebiegającej niedaleko granicy Królestwa Polskiego. Większość z nich znajduje się obecnie w ruinie. Na obszarze parku leży jedna z największych w Europie warowni, zamek Ogródzieniec w Podzamczu. Inne, najbardziej znane obiekty to twierdze w Mirowie, Bobolicach, Morsku i Smoleniu. Listę tutejszych zabytków uzupełniają ponadto mniejsze fortyfikacje, pałace, a także interesujące obiekty sakralne, wśród których wyróżniają się warowne klasztory oraz kościółki. Większość powierzchni Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd zajmują lasy.

Powierzchnia parku wynosi 48388,00 ha, zaś otuliny - 60085,00 ha.

Biorąc pod uwagę obszar Nadleśnictwa, łączna powierzchnia gruntów zarządzanych przez LP (Nadleśnictwo Siewierz), a wchodzących w obszar Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd wynosi 815,99 ha.

Na analizowanym terenie znajduje się również otulina Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, która w granicach Nadleśnictwa Siewierz (w zarządzie LP), obejmuje 2939,91 ha. Lokalizacja wydzieleń w zasięgu Parku Krajobrazowego z otuliną str.166.

Park Krajobrazowy Orlich Gniazd posiada aktualny Plan Ochrony ustanowiony uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/48/2/2014 z dnia 10 marca 2014 r (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 25 marca 2014 r. poz. 1763).



**Ryc.** Zasięg parku krajobrazowego w granicach Nadleśnictwa Siewierz.

### 2.3. Obszar chronionego krajobrazu

Nadleśnictwo Siewierz na niewielkim fragmencie położone jest w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu „Las Grodziecki”.

Obszar chronionego krajobrazu „Las Grodziecki” zajmuje łączną powierzchnię 267,25 ha, (wg CRFOP z 2018 r.), w tym jednego na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Siewierz. Został on utworzony w 1993 roku uchwałą Nr XIII/139/93 Rady Miejskiej w Będzinie z dnia 23 czerwca 1993 r. (Dz. Urz. Woj. Katowickiego z 1993 r.), w sprawie uznania Góry Zamkowej, Wzgórza Św. Doroty oraz Lasu Grodzieckiego za obszary chronionego krajobrazu o charakterze wyspowym.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Las Grodziecki” wyznaczono w celu ochrony krajobrazu wyróżniające się szczególnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz historycznymi i kulturowymi. Obszar ten wyróżnia się szczególnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, kulturowymi i historycznymi. Prowadza przez niego szlaki turystyczne (tzw. szlak Husarii Polskiej oraz Szlak XXV-lecia PTTK).

W zasięgu Nadleśnictwa Siewierz, OChK „Las Grodziecki” obejmuje całość jednego kompleksu leśnego położonego w gminie Będzin w powiecie będzińskim. Analizowany OChK położony jest w zasięgu leśnictwa Grodziec, a obejmuje: trzy całe oddziały (552, 554), oraz kilka wydzieleń z oddziałów 553 (a- h, ~a, ~b); 555 (a- l, ~a) o łącznej powierzchni 135,01 ha.

Obszar ten obejmuje fragment interesującego krajobrazu o cechach naturalnych w granicach miasta Będzin.

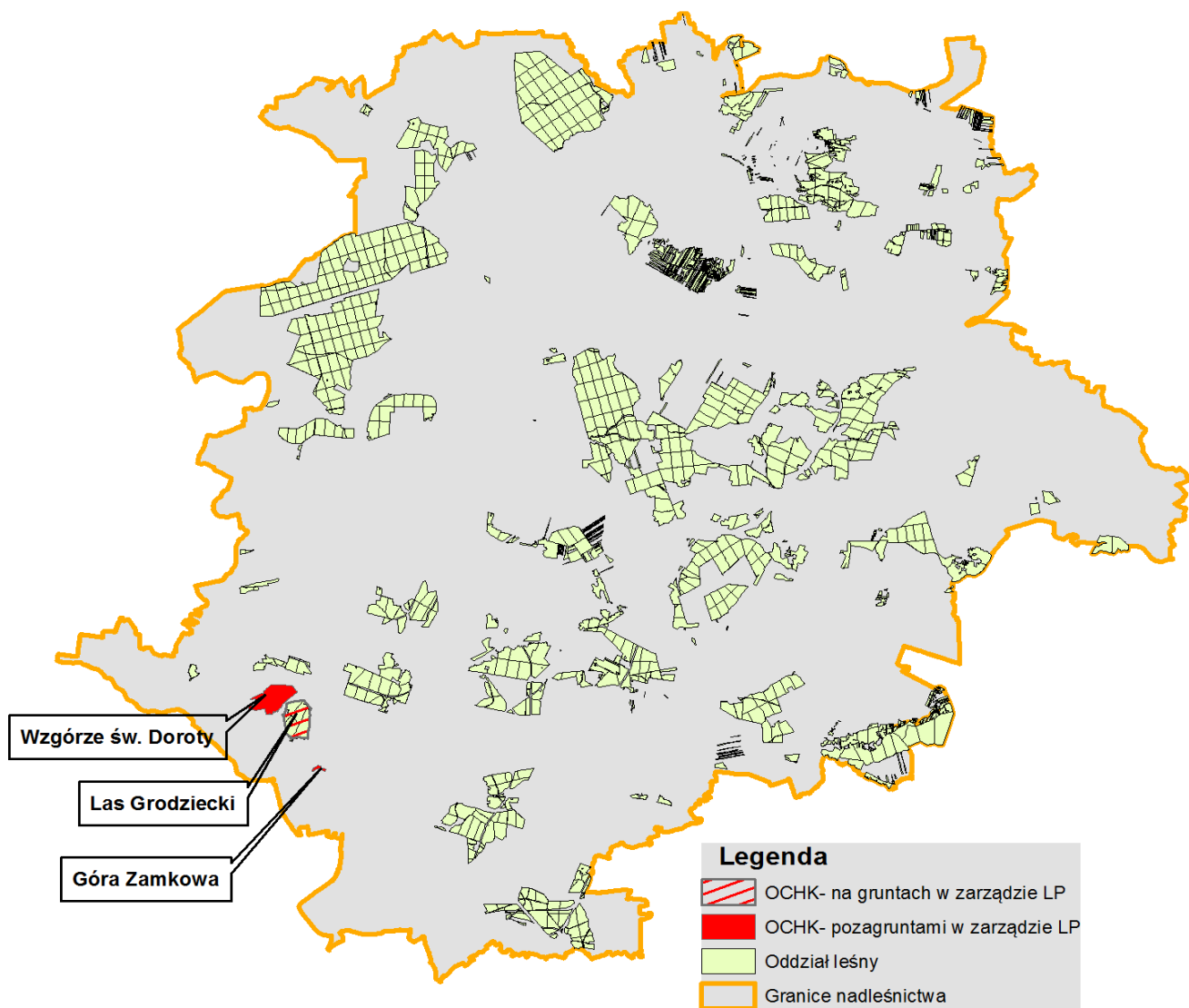
Gospodarka leśna prowadzona zgodnie z projektem PUL dla Nadleśnictwa Siewierz nie narusza zakazów obowiązujących na terenie analizowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu „Las Grodziecki”.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Las Grodziecki” nie posiada planu ochrony.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Siewierz (poza gruntami LP), zlokalizowane są ponadto 2 obszary chronionego krajobrazu: „Wzgórze Św. Doroty” i „Góra Zamkowa”.

Ww. obszary chronionego krajobrazu „Wzgórze Św. Doroty” i „Góra Zamkowa” zostały utworzone również na mocy powyższej uchwały Nr XIII/139/93 Rady Miejskiej w Będzinie z dnia 23 czerwca 1993 r. (Dz. Urz. Woj. Katowickiego z 1993 r.).

Według informacji zawartej na stronach internetowych: Nadleśnictwa Siewierz oraz w Programie Ochrony Środowiska województwa śląskiego ([http://bip.slaskie.pl/pos/cz3\\_3.htm](http://bip.slaskie.pl/pos/cz3_3.htm)), za obszar chronionego krajobrazu uznano otulinę Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Informacja ta nie znajduje jednak potwierdzenia w rejestrze RDOŚ w Katowicach, gdzie ww. obszar chronionego krajobrazu nie został wymieniony.



Ryc. Mapa położenia obszaru chronionego krajobrazu w granicach Nadleśnictwa Siewierz.

## 2.4. Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe

Zgodnie z zapisami Ustawy o ochronie przyrody zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Siewierz nie ustanowiono zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

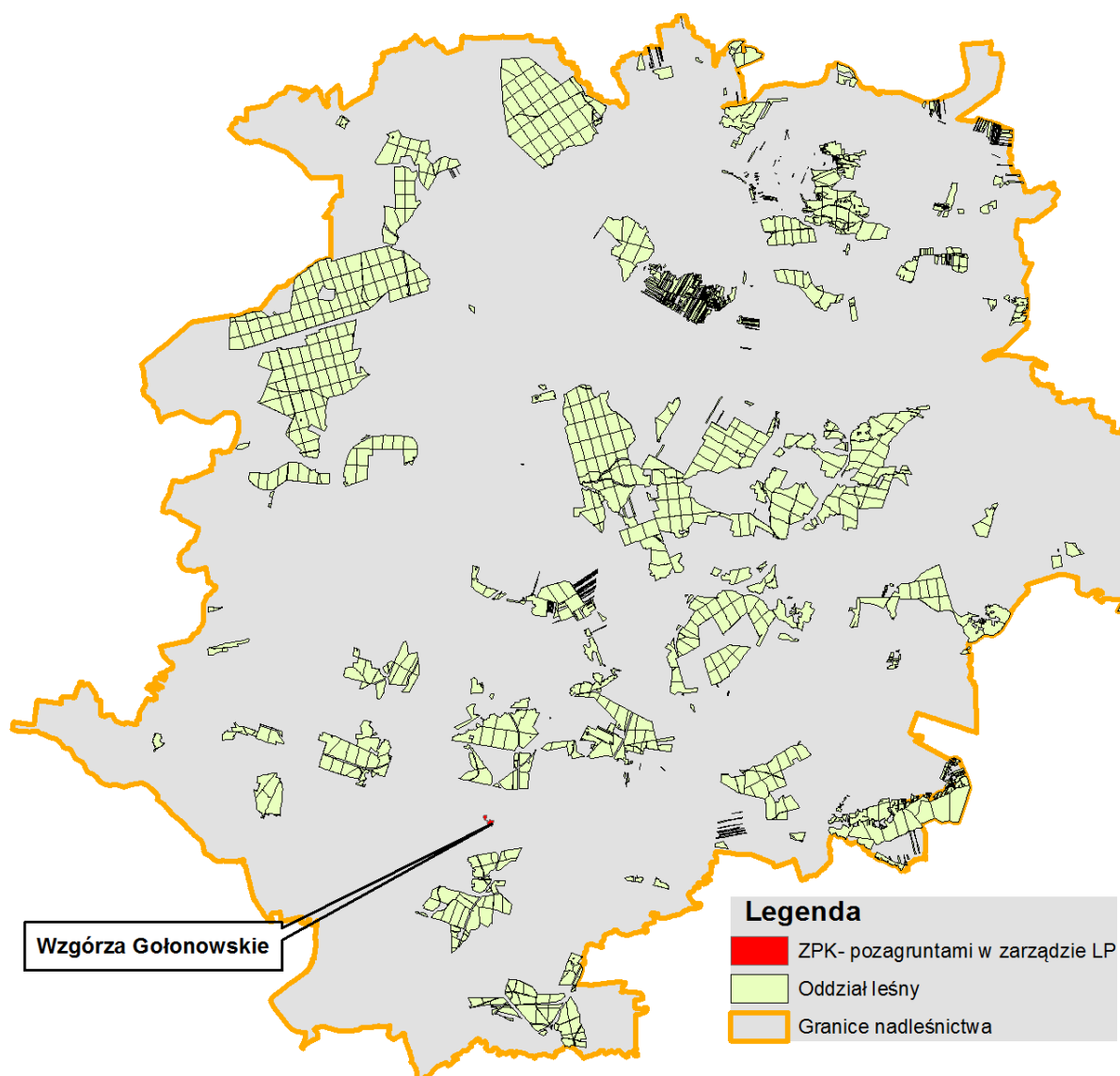
Jednak w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Siewierz zlokalizowano jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy: „**Wzgórza Gołonoskie**”.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Wzgórza Gołonoskie” znajduje się w zasięgu terytorialnym leśnictwa Grodziec. Jest to teren o powierzchni 5,20 ha (wg rejestru z 10 lipca 2015 r. - RDOŚ Katowice), a przedmiotem ochrony jest cenny obszar Wzgórza Gołonoskiego. Utworzony został Uchwałą nr LVI/991/2002 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 22.05.2002 r. roku w sprawie wprowadzenia ochrony, w drodze uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy Wzgórza Gołonoskiego w Dąbrowie Górniczej (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2002 r., Nr 47, poz.1578). Celem ochrony jest zachowanie wyjątkowo cennego fragmentu krajobrazu naturalnego i kulturowego, o dużych walorach



estetycznych.

Obszar zespołu obejmuje starą część cmentarza parafialnego oraz teren leżący w



bezpośrednim sąsiedztwie kościoła i klasztoru.

Ryc. Mapa położenia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w Nadleśnictwie Siewierz.

## 2.5. Europejska sieć obszarów chronionych – Natura 2000

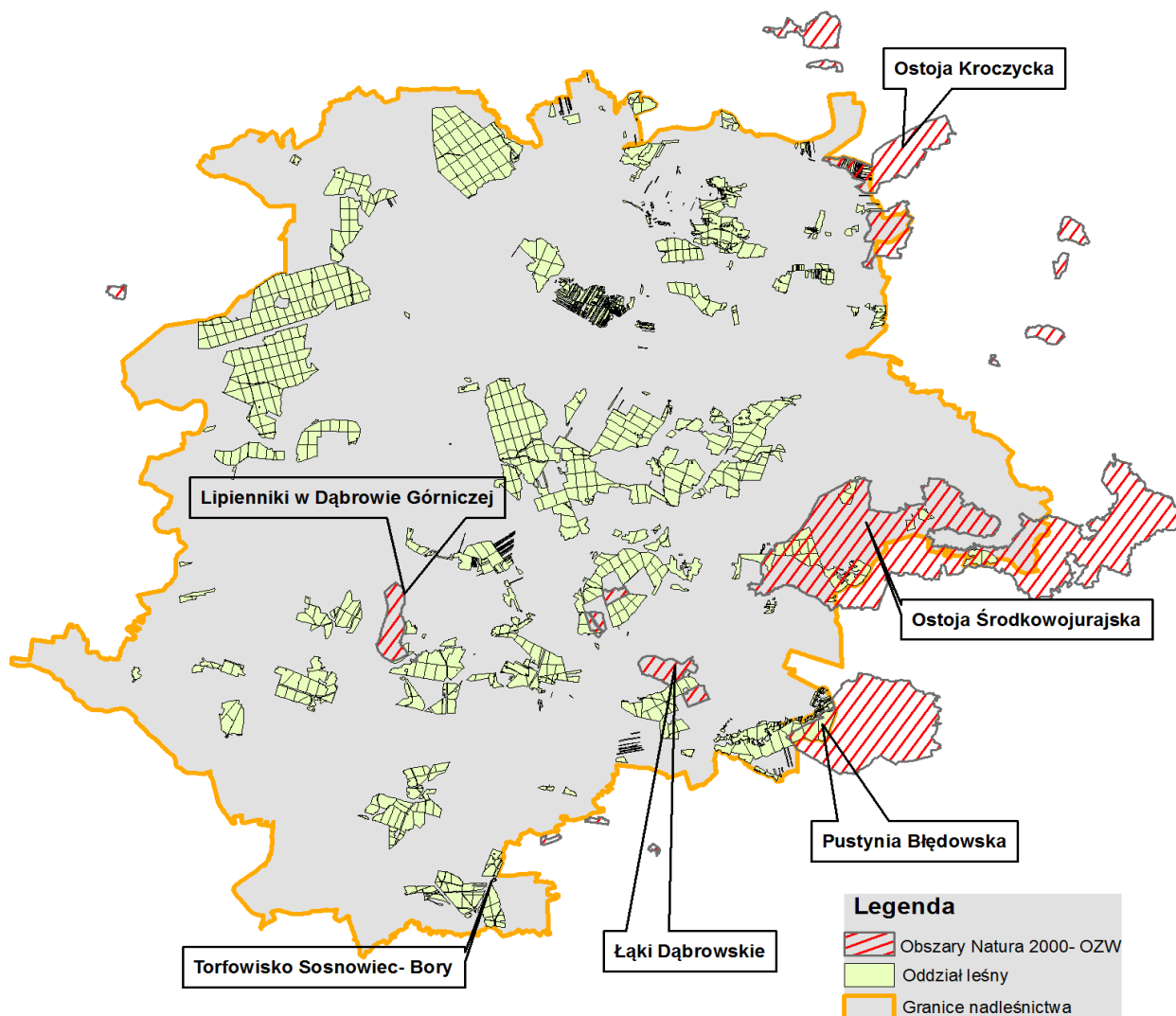
"Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000", jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażany od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też zachowanie typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla regionów biogeograficznych.

W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4 % powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne. Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Nadleśnictwo Siewierz prowadząc w minionych dziesięcioleciach wielofunkcyjną, trwale zrównoważoną gospodarkę leśną opartą na podstawach ekologicznych przyczyniło się do zachowania wielu cennych ekosystemów leśnych, z których duża część została objęta ochroną w formie obszarów Natura 2000.

Sieć Natura 2000 w Nadleśnictwie Siewierz, tworzy 6 przyrodniczych ostoi naturalnych (obszarów Natura 2000), są to specjalne obszary ochrony siedlisk (obszary mające Znaczenie dla Wspólnoty - OZW): „Ostoja Środkowojurajska PLH240009”, „Ostoja Kroczycka PLH240032”, „Pustynia Błędowska PLH120014”, „Torfowisko Sosnowiec-Bory PLH240038”, „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej PLH240037” i „Łąki Dąbrowskie PLH240041”).

Źródłem danych dla ww. obszarów Natura 2000 były głównie „Standardowe Formularze Danych”.



Ryc. Położenie poszczególnych Obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Siewierz

### Obszary mające Znaczenie dla Wspólnoty – PLH:

#### Obszar o znaczeniu wspólnotowym Ostoja Środkowojurajska PLH240009

Obszar mający Znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Ostoja Środkowojurajska PLH240009 został zatwierdzony, jako OZW w marcu 2009 roku Decyzją Komisji Europejskiej. Administracyjnie obszar obejmuje powierzchnię 5767,55 ha. Na gruntach Nadleśnictwa obszar zajmuje 520,13 ha, lokalizacja wydzieleń w poszczególnych obszarach Natura 2000 str.164

Obszar położony w środkowej części Jury Krakowsko-Częstochowskiej, na południe od Ogrodzieńca. W skład ostoi wchodzi łagodne wzniesienia zbudowane ze skał jurajskich, poprzecinane dolinami pochodzenia erozyjno-denudacyjnego. Na grzbiecach wzniesień znajdują się liczne ostańce wapienne, w większości otoczone lasami liściastymi. Są to głównie buczyny: storczykowa i kwaśna buczyna niżowa oraz jaworzyna. Na terenach wylesionych ostańcom wapiennym towarzyszą bogate florystycznie murawy kserotermiczne. W skrasowiałych skałach wapiennych częste są jaskinie z bogatą szatą naciekową, w których zimują nietoperze. Sieć rzeczna jest słabo wykształcona. W strefie kontaktowej utworów jurajskich i czwartorzędowych osadów

piaszczystych wypływają nieliczne źródła. W jednym z nich usytuowane jest zastępcze stanowisko endemicznej rośliny - warzuchy polskiej. Obszar wyróżnia się dużą różnorodnością zbiorowisk naskalnych, kserotermicznych i leśnych; wśród tych ostatnich na uwagę zasługują płaty żyznej buczyny sudeckiej i jaworzyny górskiej, położone na północno-wschodnich krańcach zasięgu geograficznego. Łącznie stwierdzono tu występowanie 16 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, pokrywających około 40 % powierzchni obszaru. Ostoja jest miejscem zimowania licznych gatunków nietoperzy oraz miejscem występowania rzadkich gatunków zwierząt i roślin, w tym 10 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Znajduje się tu najbogatsze i jedno z 3 zastępczych stanowisk endemicznej warzuchy polskiej (*Cochlearia polonica* E.Fröhl.), gdzie gatunek występuje w tysiącach osobników. Należy podkreślić, że na gruntach Nadleśnictwa Siewierz nie występuje warzucha polska.

Status ochrony:

Obszary Natura 2000 mogą obejmować również część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody. W zasięgu obszaru Natura 2000 Ostoja Środkowojurajska PLH240009 zlokalizowano również następujące formy ochrony przyrody: Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, rezerваты: „Góra Chełm” (N-ctwo Siewierz), „Ruskie Góry” i „Smoleń” (N-ctwo Olkusz).

**Siedliska przyrodnicze z I Dyrektywy Siedliskowej w zasięgu OZW Ostoja Środkowojurajska  
PLH240009**

Lp	Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	3	4
1.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	Nie występuje
2.	4030	Suche wrzosowiska ( <i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arctostaphylon</i> )	Nie występuje
3.	6210	Murawy kserotermiczne ( <i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i> ) (siedlisko priorytetowe) – priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczykowatych	Nie występuje
4.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe ( <i>Molinion</i> )	Nie występuje
5.	6430	Ziołorośla górskie ( <i>Adenostylion alliariae</i> ) i ziołorośla nadrzeczne ( <i>Convolvuletalia sepium</i> )	Nie występuje
6.	6510	Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie ( <i>Arrhenatherion elatoris</i> )	0,09 ha
7.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i> )	Nie występuje
8.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (Torfowiska zasadowe Polski południowej (z wyłączeniem gór) i środkowej)	Nie występuje
9.	8210	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>	1,04 ha

Siedliska przyrodnicze z I Dyrektywy Siedliskowej w zasięgu OZW Ostoja Środkowojurajska  
PLH240009

Lp.	Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	3	4
10.	8310	Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania	Nie występuje
11.	9110	Kwaśne buczyny ( <i>Luzulo Fagenion</i> ) - reprezentowane przez 9110-1 Kwaśnąbuczynę niżową ( <i>Luzulo pilosae-Fagetum</i> )	0,01 ha
12.	9130	Żyzne buczyny ( <i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i> ) - reprezentowane przez 9130-1 - Żyzną buczynę niżową ( <i>Galio odorati-Fagetum</i> )	26,76 ha
13.	9150	Ciepłolubne buczyny storczykowe ( <i>Cephalanthero-Fagenion</i> ) - reprezentowane przez 9150-2 - małopolską buczynę storczykową (zbiorowisko <i>Fagus sylvatica-Crucjata glabra</i> )	28,43 ha
14.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny ( <i>Galio sylvatici-Carpinetum betuli</i> i <i>Tilio cordatae-Carpinetum betuli</i> ) - reprezentowany przez 9170-2 - grąd subkontynentalny ( <i>Tilio - Carpinetum</i> )	0,06 ha
15.	9180	Jaworzyny i lasy klonowo- lipowe na stromych stokach i zboczach ( <i>Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani</i> ) - (priorytetowe) - reprezentowane przez 9180-2 – Jaworzynę z jęczynikiem zwyczajnym ( <i>Phyllitido-Aceretum</i> - jaworzyna z jęczynikiem zwyczajnym)	Nie występuje
16.	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe ( <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso--incanae</i> , olsy źródłiskowe) - (priorytetowe) reprezentowane przez 91E0-3 - Niżowy łęg jesionowo-olszowy ( <i>Fraxino-Alnetum</i> )	0,61 ha

**Gatunki zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG zamieszczone w SDF OZW  
Ostoja Środkowojurajska PLH240009**

Grupa*	Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	3	4
M	1303	Podkowiec mały ( <i>Rhinolophus hipposideros</i> <i>Bechstein</i> )	Nie występuje
M	1318	Nocek łuskowłosy ( <i>Myotis dasycneme</i> Boie)	Nie występuje
M	1324	Nocek duży ( <i>Myotis myotis</i> Borkhausen)	Nie występuje
A	1188	Kumak nizinny ( <i>Bombina</i> <i>bombina</i> L.)	Nie występuje
I	6177	Modraszek telejus ( <i>Phengaris teleius</i> <i>Bergsträsser</i> ( <i>Maculinea teleius</i> Bergsträsser))	Nie występuje
I	4030	Szlaczkoń szafrańiec ( <i>Colias myrmidone</i> Esper)	Nie występuje
F	1096	Minóg strumieniowy ( <i>Lampetra planeri</i> Bloch)	Nie występuje

\* grupa: A-płazy; B-ptaki; F-ryby; I-bezkręgowce; M-ssaki; R-gady

**Gatunki roślin wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG zamieszczone w SDF OZW  
Ostoja Środkowojurajska PLH240009.**

Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	
2109	Warzucha polska ( <i>Cochlearia polonica</i> L.)	Nie występuje
1902	Obuwik pospolity ( <i>Cypripedium calceolus</i> L.)	Nie występuje
6216	Haczykowiec błyszczący ( <i>Hamatocaulis vernicosus</i> (Mitt.) Hedenas)	Nie występuje

**Obszar o znaczeniu wspólnotowym Ostoja Kroczycka PLH240032**

Obszar „Ostoja Kroczycka” został zatwierdzony, jako mający znaczenie dla Wspólnoty w marcu 2011 roku. OZW jest usytuowany w środkowej części Wyżyny Częstochowskiej i obejmuje kilka pasm wzniesień jurajskich (m.in. Skały Kroczyckie, Podlesickie, Rzędkowickie), z których większość jest zwieńczona licznymi ostańcami skalnymi o różnorodnych kształtach. Tworzą one niejednokrotnie priorytetowe siedliska: "Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilla caulescens*". Szata tego terenu jest zróżnicowana, a duża jego część jest pokryta lasami. Na wzniesieniach można spotkać płaty różnych zespołów buczyn (w tym ciepłolubnych buczyn storczykowych), a w niższych partiach i obniżeniach wyścielonych piaskami – drzewostany sosnowe. Na wschód i na południe od ośrodka rekreacyjnego Morsko oraz na południowych, południowo-zachodnich i zachodnich stokach Gór: Pośredniej, Popielowej, Łysak i Jastrzębnik w Skałach Kroczyckich znajdują się właśnie najcenniejsze płaty buczyny storczykowej. Natomiast na północnych stokach wzgórz znajdują się niejednokrotnie rozległe płaty żyznych buczyn sudeckich. Doskonałe warunki znajdują tu bardzo cenne zbiorowiska roślinne związane z podłożem wapiennym. Są to m.in.: murawy naskalne, fragmenty muraw kserotermicznych, zarośla

jałowca oraz szczelinowe zbiorowiska paproci. Olbrzymim walorem obszaru są występujące tu jaskinie (około 20 większych obiektów jaskiniowych), np. jaskinia Piętrowa Szczelina z bogatą szatą naciekową w dolnych partiach, stanowiąca zimowisko nietoperzy z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej oraz środowisko życia dla kilkudziesięciu gatunków bezkręgowców. Na gruntach Nadleśnictwa obszar zajmuje 35,19ha, lokalizacja wydzieleń w poszczególnych obszarach Natura 2000 str. 164

**Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG- według SDF- PLH240032 „Ostoja Kroczycka”**

Lp.	Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	3	4
1.	5130	Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych	0,15 ha
2.	6210	Murawy kserotermiczne ( <i>Festuco-Brometea</i> )	0,25 ha
3.	8210	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>	0,57 ha
4.	8310	Jaskinie niedostępne do zwiedzania	Nie występuje
5.	9130	Żyzne buczyny ( <i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i> )	3,24 ha
6.	9150	Cieptolubne buczyny storczykowe ( <i>Cephalanthero-Fagenion</i> )	1,47 ha

**Obszar o znaczeniu wspólnotowym Pustynia Błędowska PLH120014**

Obszar mający Znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Pustynia Błędowska PLH120014 został zatwierdzony, jako OZW w lutym 2008 roku Decyzją Komisji Europejskiej. Administracyjnie obszar obejmuje powierzchnię 1963,90 ha. Na gruntach Nadleśnictwa obszar zajmuje 157,95 ha, lokalizacja wydzieleń w poszczególnych obszarach Natura 2000 str. 164.

Pustynia Błędowska leży na wschodnim krańcu Wyżyny śląskiej. Jej płaski, piaszczysty obszar wciska się głęboko między wapienne pagóry jurajskie, tworząc osobliwe kontrasty krajobrazowe. Pustynia Błędowska zajmuje jedynie część rozległego obszaru piasków czwartorzędowych ciągnących się od źródeł Centurii i Białej Przemszy na północy, przez okolice Chechła, Błędowa, Kluczy, Bolesławia, Olkusza, Bukowna, po Sierszę na południu i Maczki na zachodzie. Zasoby luźnych piasków na całym obszarze wynoszą około 2,5 mld metrów sześciennych. Od południa, południowego wschodu i częściowo od północy teren „pustyni” jest osłonięty lasem sosnowym. Od północy ograniczają ją wzgórza Chechła, pokryte częściowo lasami, częściowo są to tereny bezleśne, od północnego zachodu wąska smuga lasu ciągnąca się wzdłuż rzeki Centurii, wreszcie od zachodu - Biała Przemsza, malowniczo wijąca się wśród podmokłych łąk i lasów łęgowych. Powstanie Pustyni wiąże się z intensywnym wyrębem lasów na potrzeby hut srebra i ołowiu, już od XIII-XIV w. Następnie erozja wietrzna uruchomiła piaski na terenach zrębów zupełnych, tworząc ogromny obszar pustynny. Dopiero pyły przemysłowe opadające tu w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat związały lotne piaski i użyźniły glebę, co ułatwiło rozrost roślinności. Na obrzeżach pustyni spotyka się pozostałości bunkrów poniemieckich z okresu II wojny światowej. W okresie późniejszym teren był użytkowany, jako poligon.

Pustynia Błędowska stanowi unikatowy ekosystem w skali europejskiej. Jest największym w Europie Środkowej zwartym, śródlądowym obszarem występowania piasków wydmych z interesującymi formami geomorfologicznymi typowymi dla krajobrazu pustynnego, licznymi rzadkimi i chronionymi gatunkami flory i fauny oraz

zbiorowiskami muraw piaskowych. Łącznie odnotowano tu występowanie 4 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

W latach 1960. na terenie Pustyni Błędowskiej obserwowano liczną populację łątki turzycowej *Coenagrion ornatum*. Jej obecności nie potwierdzono w ostatnich dekadach. Zaleca się kontrolę terenową i ewentualnie restytucję gatunku na tym terenie.

Status ochronny:

Obszary Natura 2000 mogą obejmować również część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody. W zasięgu obszaru Natura 2000 Pustynia Błędowska PLH120014 zlokalizowano również następujące formy ochrony przyrody: Park Krajobrazowy Orlich Gniazd.

Obszar OZW Pustynia Błędowska PLH120014 posiada zatwierdzony i Obowiązujący Plan Zadań Ochronnych (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 31 lipca 2014 r. w sprawie ustanowienia Planu Zadań Ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Pustynia Błędowska PLH120014) – (Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z 04.08.2014 r. Poz. 4258 i Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z 04.08.2014 r. Poz. 4210).

#### Siedliska przyrodnicze z I Dyrektywy Siedliskowej w zasięgu OZW Pustynia Błędowska PLH120014

Lp.	Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	3	4
1.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	Nie występuje
2.	6120	Ciepolubne śródlądowe murawy napiaskowe ( <i>Koelerion glaucae</i> )	Nie występuje
3.	9130	Żyzne buczyny ( <i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i> ) - reprezentowane przez 9130-1 - D Żyzną buczynę niżową ( <i>Galio odorati-Fagetum</i> )	Nie występuje
4.	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe ( <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe) - (priorytetowe) reprezentowane przez 91E0-3 Niżowy łęg jesionowo-olszowy ( <i>Fraxino-Alnetum</i> )	Nie występuje nie jest przedmiotem ochrony.

#### Obszar o znaczeniu wspólnotowym Torfowisko Sosnowiec-Bory PLH240038

Obszar mający Znaczenie dla Wspólnoty (OZW) - Torfowisko Sosnowiec-Bory PLH240038 - został zatwierdzony, jako OZW w marcu 2011 roku Decyzją Komisji Europejskiej. Obszar znajduje się w całości na gruntach Nadleśnictwa Siewierz zajmując powierzchnię 2,01 ha, lokalizacja wydzielań w poszczególnych obszarach Natura 2000 str. 164.

Obszar zlokalizowany jest na terenie erozyjno-denudacyjnej Kotliny Przemszy, w południowej części miasta Sosnowiec na terenie Nadleśnictwa Siewierz, w leśnictwie Maczki. Jest on położony w obniżeniu z niewielkim ciekim wodnym, trwale przewodniony, zasilany wodami wysięgowymi. W takich warunkach wykształciły się tutaj zbiorowiska nawiązujące do torfowisk niskich i przejściowych z szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin naczyniowych, jak również odnotowuje się gatunki



charakterystyczne dla torfowisk wysokich. Ponadto występują tu płaty młaki niskoturzcycowej. Na jego obrzeżach występują fragmenty z szuwarem trzciniowym jak również z roślinnością zaroślową. Obszar otoczony jest przez powierzchnie leśne (lasy gospodarcze) o różnej wilgotności. Stosunkowo dobrze zachowane siedlisko z typowo wykształconymi płatami roślinności i liczna populacja lipiennika to przedmiot ochrony w obszarze. Jest to jeden z najbardziej wartościowych przyrodniczo obiektów w aglomeracji górnośląskiej. W kontekście wymierania stanowisk lipiennika, jest to stanowisko bardzo cenne. Jego populacja jest jedną z tych, które leżą w pobliżu południowej granicy zwartego zasięgu lipiennika Loesela w Europie. Stąd ochrona tego stanowiska ma istotne znaczenie w celu zachowania dotychczasowego kształtu jego zasięgu. Dodatkowo w obrębie omawianego terenu występuje szereg chronionych i zagrożonych regionalnie gatunków roślin naczyniowych jak również bogata bryoflora.

**Siedliska przyrodnicze z I Dyrektywy Siedliskowej w zasięgu OZW Torfowisko Sosnowiec-Bory  
PLH240038**

Lp.	Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	3	4
1.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i> )	2,01 ha

**Gatunki roślin wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG zamieszczone w SDF OZW  
Torfowisko Sosnowiec-Bory PLH240038**

Lp.	Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	3	4
1.	1903	Lipiennik Loesela ( <i>Liparis loeselii</i> (L.) Rich.) - B	Nie występuje

**Obszar o znaczeniu wspólnotowym Lipienniki w Dąbrowie Górniczej  
PLH240037**

Obszar Specjalnej Ochrony Lipienniki w Dąbrowie Górniczej PLH240037 - został zatwierdzony w marcu 2011 roku Decyzją Komisji Europejskiej. Obszar obejmuje powierzchnię 296,50 ha. Na gruntach Nadleśnictwa obszar zajmuje 2,93 ha, lokalizacja wydzieliń w poszczególnych obszarach Natura 2000 str. 164.

Obszar obejmuje dwie enklawy położone w Kotlinie Dąbrowskiej na Wyżynie Śląskiej we wschodniej części miasta Dąbrowa Górnicza. Teren wypełniony utworami polodowcowymi styka się tutaj z utworami środkowotriasowymi, budującymi Próg Środkowotriasowy otaczający Kotlinę Dąbrowską od północy. Pierwsza enklawa zlokalizowana jest na wschodnim obrzeżu nieczynnego wyrobiska piasku podsadzowego „Kuśnica Warężyńska”, w którego większej części utworzony został zbiornik zaporowy o nazwie „Kuśnica Warężyńska - Pogoria IV” - (największy z „Pogorii”). Obszar ten o powierzchni około 294 ha, ma dość urozmaiconą morfologię. Pola piaszczyste, pozostałe po eksploatacji tworzą czasem deniwelacje dochodzące do kilku metrów. Występują tutaj zarówno podmokłe niecki, jak również różnych rozmiarów zbiorniki zasilane przez lokalne wysięki, a z drugiej strony siedliska otwartych suchych piasków. Stąd też roślinność ma tutaj układ mozaikowy. W tych najwilgotniejszych miejscach wykształciły się specyficzne zbiorowiska o charakterze młak. Rozrzucone są one w obrębie całego obszaru, a ich stan zachowania zależy od poziomu wody. Na mokrych piaskach występuje liczna grupa gatunków roślin naczyniowych objętych

ochroną prawną. Lipiennik Loesela (*Liparis loeselii* (L.) Rich.) występuje tutaj w różnych układach, ale najczęściej ze skrzypem pstrym i mszakami. Ponadto charakterystycznym rysem tych zbiorowisk jest pojawiająca się również w miejscach podmokłych wierzba rokita. Najbardziej na wschód położone obrzeże wyrobiska wraz ze skarpą stanowiącą brzeg wyrobiska skolonizowane zostało przez gatunki leśne. Głównymi komponentami tworzącymi te zbiorowiska są: sosna zwyczajna i brzoza brodawkowata. Obiekt jest bardzo atrakcyjny krajobrazowo i kontrastuje z krajobrazem typowo przemysłowym. Druga enklawa, o powierzchni 2,42 ha, zlokalizowana jest około 1 km na SE od granic poprzedniej i położona jest w dolinie potoku Trzebyczka będącego lewobrzeżnym dopływem Czarnej Przemszy, pomiędzy dzielnicami Antoniów i Piła Ujejska. Jest to charakterystyczna niecka stanowiąca część starorzecza. Analizowany obszar ograniczony jest od południa i południowego zachodu piaszczystą skarpą, którą porasta bór sosnowy. Od strony wschodniej i zachodniej sąsiaduje ze zbiorowiskami łągowymi, natomiast od północy z użytkami zielonymi ze zbiorowiskami łąkowymi i szuwarowymi. Wykształciły się tutaj torfowiska niskie i przejściowe.

Opisywana ostoja stanowi unikatowy układ na terenie zurbanizowanym i uprzemysłowionym. Pomimo stałego oddziaływania wielu niekorzystnych czynników, rzadkie zbiorowiska torfowisk przejściowych i niskich na podłożu alkalicznym trwają w tym krajobrazie od ponad 40 lat (mniejsza z enklaw). Dodatkowo, na obszarze poeksploatacyjnym („Kuźnica Warężyńska”), pozostawionym bez rekultywacji wykształciły się interesujące zbiorowiska o charakterze młak z *Equisetum variegatum*, jako gatunkiem pionierskim na tego typu obszarach. Są to siedliska wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin naczyniowych, jak również zagrożonych regionalnie. Wartość przyrodnicza tego obszaru wiąże się także z bogatą bryoflorą, z liczną grupą gatunków objętych ochroną prawną, w tym reliktowych. Część z nich wykazana została w Załączniku V DS. Populacje Lipiennik Loesela (*Liparis loeselii* (L.) Rich.) z Dąbrowy Górniczej są jednymi z najliczniejszych (łącznie 1125 pędów, w tym 40 na torfowisku w Antoniowie i 1085 na wyrobisku „Kuźnica Warężyńska” - dane z 2008 roku) w południowej Polsce. Analizowane populacje leżą w pobliżu południowej granicy zwartego zasięgu Lipiennika Loesela (*Liparis loeselii* (L.) Rich.) w Europie.

**Siedliska przyrodnicze z I Dyrektywy Siedliskowej w zasięgu OZW Lipienniki w Dąbrowie Górniczej  
PLH240037**

Lp.	Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	3	4
1.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i> )	0,28 ha

**Gatunki roślin wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG zamieszczone w SDF OZW Lipienniki w Dąbrowie Górniczej PLH240037**

Lp.	Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	3	4
1.	6216	Haczykowiec błyszczący ( <i>Hamatocaulis vernicosus</i> (Mitt.) Hedenas) - D	Nie występuje
2.	1903	Lipiennik Loesela ( <i>Liparis loeselii</i> (L.) Rich.) - A	Nie występuje

## Obszar o znaczeniu wspólnotowym Łąki Dąbrowskie PLH240041

Obszar mający Znaczenie dla Wspólnoty (OZW) - Łąki Dąbrowskie PLH240041 - został zatwierdzony, jako OZW w grudniu 2013 roku Decyzją Komisji Europejskiej. Obszar obejmuje część dużego kompleksu łąk o łącznej powierzchni 384,84 ha, z których 244,00 ha charakteryzuje się warunkami zapewniającymi utrzymanie populacji motyli w dobrej kondycji. Zmienno-wilgotne łąki są miejscem bytowania dwóch gatunków modraszków: *Maculinea nausithous* Bergsträsser i *Maculinea teleius* Bergsträsser. W granicach omawianego kompleksu łąk występują w układzie mozaikowym płaty różnie wykształconych łąk trzęślicowych. Znaczne fragmenty są częściowo zdegradowane i sporadycznie użytkowane rolniczo, miejscami silnie zmeliorowane i przesuszone. W granicach ostoi występują w układzie mozaikowym płaty łąk trzęślicowych (*Molinietum caeruleae*), zbiorowiska z ostrożniem łąkowym (*Cirsietum rivularis*), zbiorowisko ze śmiałkiem darniowym (*Deschampsia caespitosa* (L.) P.B.) Część powierzchni łąk obecnie nie jest użytkowanych.

W opisywanym kompleksie łąk występują głównie łąki trzęślicowe i świeże z bogatą florą i dużą ilością krwiściąga. Łąki trzęślicowe zajmują powierzchnię około 70 % całego kompleksu łąk. Wśród motyli stwierdzono obecność dwóch gatunków ujętych w załączniku

II Dyrektywy Siedliskowej: modraszek *nausithous* i modraszek *teleius*. Struktura fauny mrówek jest korzystna dla utrzymania tych populacji motyli.

### Siedliska przyrodnicze z I Dyrektywy Siedliskowej w zasięgu OZW Łąki Dąbrowskie PLH240041

Lp.	Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	3	4
1.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe usunąć ( <i>Molinion</i> )	Nie występuje

### Gatunki zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG zamieszczone w SDF OZW Łąki Dąbrowskie PLH24004

Grupa*	Kod	Nazwa	Występowanie na gruntach LP
1	2	3	4
I	6179	Modraszek <i>nausithous</i> ( <i>Phengaris nausithous</i> Bergsträsser ( <i>Maculinea nausithous</i> Bergsträsser)) - B	Nie występuje
I	6177	Modraszek <i>teleius</i> ( <i>Phengaris teleius</i> Bergsträsser ( <i>Maculinea teleius</i> Bergsträsser)) - B	Nie występuje

\* grupa: A-płazy; B-ptaki; F-ryby; I-bezkręgowce; M-ssaki; R-gady

## 2.5.1. Siedliska przyrodnicze

Siedliska przyrodnicze wymienione w Dyrektywie Rady w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory Natura 2000 Załącznik I.

Wg Ustawy o ochronie przyrody siedlisko przyrodnicze ma następującą definicję:

Art. 5.

17) siedlisko przyrodnicze - obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne;

17a) siedlisko przyrodnicze będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty – siedlisko przyrodnicze, które na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej:

a) jest zagrożone zanikiem w swoim naturalnym zasięgu lub

b) ma niewielki zasięg naturalny w wyniku regresji lub z powodu ograniczonego obszaru występowania wynikającego z jego wewnętrznych, przyrodniczych właściwości lub

c) stanowi reprezentatywny przykład typowych cech regionu biogeograficznego występującego w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Aktem prawa europejskiego w zakresie ochrony siedlisk jest Dyrektywa Rady EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny (Council Directive 92/43/EEC), tzw.: Dyrektywa Siedliskowa.

Siedliska przyrodnicze są to „obszary lądowe lub wodne, wyodrębnione w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, zarówno całkowicie naturalne jak i półnaturalne” (Dyrektywa Siedliskowa). Siedliska przyrodnicze według tej definicji, są więc pojęciem szerszym niż siedliska leśne, według typologii lasu, oraz nie do końca jednoznaczne z systemami klasyfikacji fitosocjologicznej. Siedliskiem może być każdy typ przyrodniczy obszaru, stanowiący jakąś wyróżnianą jedność. Może to być np. las liściasty, bór sosnowy, żwirowisko, ujście rzeki, murawa itp. Zapisy dyrektyw unijnych zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W Unii Europejskiej obowiązują różne systemy klasyfikacji siedlisk. Na potrzeby ochrony przyrody w Unii określono typy siedlisk przyrodniczych zagrożonych zanikiem. Definicję tych typów wraz z ich kodami zawarto w Interpretation Manual of European Union Habitats (Podręcznik interpretacji siedlisk) - oficjalnej instrukcji identyfikacji siedlisk ważnych z punktu widzenia Unii Europejskiej. Oprócz siedlisk o znaczeniu wspólnotowym, których odpowiednia reprezentacja stwarza przesłanki do tworzenia Obszarów Natura 2000, wyróżniono jeszcze siedliska priorytetowe, za których istnienie „Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność” (Dyrektywa Siedliskowa). Są to siedliska, które występują wyłącznie na terytorium Unii Europejskiej, w związku z tym, ich ochrona i istnienie zależą od działań podjętych na obszarze UE.

W poniższych tabelach przedstawiono sumaryczną powierzchnię zajmowaną przez poszczególne siedliska przyrodnicze na gruntach Nadleśnictwa w ramach obszarów siedliskowych Natura 2000.

( dane powierzchniowe dla poniższych zestawień są pozyskane z RDOŚ Katowice)

**Zestawienie siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa w ramach obszarów Natura 2000**

Lp.	Nazwa siedliska	Kod typu	Powierzchnia siedliska w obszarach siedliskowych Natura 2000 [ha] na gruntach Nadleśnictwa.
<b>Siedliska nieleśne</b>			
1.	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników ( <i>Ranunculion fluitantis</i> )	3260	0,52*
2.	Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych	5130	0,15*
3.	Ciepłolubne, śródlądowe murawy	6120	0,27*

**Zestawienie siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa w ramach obszarów Natura 2000**

Lp.	Nazwa siedliska	Kod typu	Powierzchnia siedliska w obszarach siedliskowych Natura 2000 [ha] na gruntach Nadleśnictwa.
	napiaskowe ( <i>Koelerion glaucae</i> )		
4.	Murawy kserotermiczne ( <i>Festuco-Brometea</i> )	6210	0,14*
5.	Ziółorośla górskie ( <i>Adenostylion alliariae</i> ) i ziółorośla nadrzeczne ( <i>Convolvuletalia sepium</i> )	6430	pkt
6.	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie ( <i>Arrhenatherion elatioris</i> )	6510	0,09*
7.	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i> )	7140	0,28*; 2,01**
8.	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>	8210	1,61*
<b>Siedliska leśne</b>			
1.	Kwaśne buczyny <i>Luzulo-Fagenion</i>	9110	0,01*
2.	Żyzne buczyny ( <i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i> )	9130	30,00*
3.	Ciepłolubne buczyny storczykowe ( <i>Cephalanthero-Fagenion</i> )	9150	28,16*; 1,74**
4.	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny ( <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i> )	9170	0,23*
5.	Bory i lasy bagienne ( <i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino</i> )	91D0	0,03*
6.	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe ( <i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i> )	91E0	0,61*

\*oznacza pow. siedliska w ramach wydzielenia, w sytuacji, gdy tylko jego część znajduje się w danym siedlisku naturalnym.

\*\* - oznacza, że siedlisko obejmuje całe wydzielenia

**Zestawienie siedlisk przyrodniczych obszarów Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa**

Kod siedliska	Siedlisko przyrodnicze	Typ siedliskowy lasu	Ranga siedliska	*Skład gatunkowy drzewostanu wg Matuszkiewicza	Pow. siedliska przyrodniczego [ha]	Pow. wydzieleni [ha]
1	2	3	4	5	6	7
3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników ( <i>Ranunculion fluitantis</i> )	-	-	-	0,52	15,89
5130	Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych	-	-	-	0,15	4,53
6120	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe ( <i>Koelerion glaucae</i> )	-	prioritytowe	-	0,27	12,94

Kod siedliska	Siedlisko przyrodnicze	Typ siedliskowy lasu	Ranga siedliska	*Skład gatunkowy drzewostanu wg Matuszkiewicza	Pow. siedliska przyrodniczego [ha]	Pow. wydzieleń [ha]
1	2	3	4	5	6	7
6210	Murawy kserotermiczne ( <i>Festuco-Brometea</i> )	-	priorytetowe	-	0,14	1,43
6430	Ziołorośla górskie ( <i>Adenostylin alliariae</i> ) i ziołorośla nadrzeczne ( <i>Convolvuletalia sepium</i> )	-	-	-	Pkt	3,14
6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie ( <i>Arrhenatherion elatioris</i> )	-	-	-	0,09	9,75
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i> )	-	-	-	2,29	2,54
8210	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>	-	-	-	1,61	81,78
9110	Kwaśne buczyny ( <i>Luzulo-Fagenion</i> )	LWYŻŚW;	-	D-stany bukowe z domieszką Św, Gb, Lp, So, Db.b.	0,01	11,45
9130	Żyzne buczyny ( <i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i> )	LMWYŻŚW; LWYŻŚW;	-	D-stany bukowe z domieszką Jw., Św lub Jd	30	74,09
9150	Cieptolubne buczyny storczykowe ( <i>Cephalanthero-Fagenion</i> )	LWYŻŚW; BŚW; BMWYŻŚW;	-	D-stany bukowe z domieszką Jw, Jd, Kl, Db, Gb, So, w runie stanowiska konwalii, przytulii, storczyków, kruszczyków	29,9	101,09
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny ( <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i> )	LWYŻŚW;	-	D-stany Db-Gb, Db-Bk, Db-Lp-Gb z domieszką Jw, Bk, Św i Jd	0,23	17,34

Kod siedliska	Siedlisko przyrodnicze	Typ siedliskowy lasu	Ranga siedliska	*Skład gatunkowy drzewostanu wg Matuszkiewicza	Pow. siedliska przyrodniczego [ha]	Pow. wydziałów [ha]
1	2	3	4	5	6	7
91D0	Bory i lasy bagienne ( <i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino</i> )	-	priorytetowe	D- stany So; Św; Ol	0,03	0,53
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe ( <i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion</i> )	BŚW;	priorytetowe	D-stany Ol, Ol-Js, Js-Ol z domieszką Jw i Kl, Gb, Św; Olsz Js Olsz-Js	0,61	8,70
<b>Suma powierzchni siedlisk i wydziałów w których te siedliska występują</b>					<b>65,85</b>	<b>345,2</b>

\*uwzględniono za Matuszkiewiczem jedynie w charakterze informacyjnym pkt- oznacza, że siedlisko w wydziale ma charakter tzw. „punktowy”

W powyższej tabeli przedstawiono powierzchnie siedlisk przyrodniczych, występujących w poszczególnych typach siedliskowych lasu, na gruntach Nadleśnictwa Siewierz w zasięgu Obszarów Natura 2000. Poszczególnym rodzajom leśnych siedlisk przyrodniczych przypisano również proponowany przez Matuszkiewicza naturalny skład gatunkowy drzewostanu. W zestawieniu dla każdego wydziału podano siedlisko przyrodnicze przeważające w danym pododdziale. W obrębie jednego wydziału mogą często występować mniejsze fragmenty innych siedlisk tzw. mikrosiedliska. W tych przypadkach podano albo powierzchnie siedlisk znajdujących się w niewielkich fragmentach wydziałów, albo informacje o występowaniu tzw. siedlisk punktowych.

### **3260. Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*)**

Cieki wodne - nizinne do podgórskich - porośnięte przez zakorzenione w dnie rośliny zanurzone lub z pływającymi liśćmi ze związku *Ranunculion fluitantis* lub wodne mszaki.

Dna koryt strumieni i rzek, najczęściej (I) - II - V rzędu o średnio intensywnym do intensywnego przepływie wody, osadach z dominującą frakcją piaszczystą, żwirową lub drobnokamienistą, zasilane wodami podziemnymi lub z intensywną wymianą wód między korytem rzeki a jej strefą hyporeiczną poprzez przepuszczalne osady denne. Cieki te przynajmniej w fragmentach porośnięte są przez płyty roślin zakorzenionych w dnie i z zanurzonymi w wodzie pędami, rzadziej wytwarzających również liście pływające po powierzchni wody lub pędy częściowo wyniesione ponad powierzchnię (częste przy brzegu lub w mikrosiedliskach o spowolnionym przepływie wody). W skład roślinności siedliska wchodzi również przytwierdzone do dna mszaki i makroskopowe glony (zielenice nitkowate, krasnorosty i ramienice).

Na Obszarze Natura 2000 „Ostoja Środkowojurajska” występuje na powierzchni 0,52 ha w ramach wydziałów o powierzchni 15,89 ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str.161.

Siedlisko to nie jest wymienione w SDF, nie stanowi przedmiotu ochrony.

### **5130. Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych**

Zbiorowisko mozaikowe charakteryzujące się obecnością bardziej lub mniej zwartych zarośli jałowca pospolitego oraz roślinności związanej z wrzosowiskami lub nawapiennymi murawami kserotermicznymi.

Zbiorowisko spotykane na silnie nasłonecznionych wapiennych zboczach i starych wyrobiskach. W Polsce związane przede wszystkim z pasem południowych wyżyn.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 „Ostoja Kroczycka” ocenia się na „C” przy ocenie ogólnej „B”. Występuje na powierzchni 0,15 ha w ramach wydzieleń o powierzchni 4,53 ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

### **6120. Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)**

Piaszczyska śródlądowe o wyraźnie kontynentalnym charakterze, pokryte niskimi, luźnymi murawami, z licznymi trawami o kępowymi wzroście, najczęściej kseromorficznego budowy pędów i silnie rozwiniętym systemie korzeniowym oraz licznych terofitach. Zbliżone do muraw kserotermicznych, na ogół ciepłolubne.

Śródlądowe murawy napiaskowe to ciepłolubne zbiorowiska trawiaste, zbliżone charakterem do muraw kserotermicznych, których występowanie uwarunkowane jest warunkami klimatycznymi, edaficznymi i antropogenicznymi. Spotykane głównie w subkontynentalnych i kontynentalnych obszarach Europy Środkowej. Ekstrazonalnie występują na terenie całego kontynentu, zajmując zwykle bogate w węgiel wapnia piaszczyste miejsca w dolinach dużych rzek lub obszary morenowe, spotykane są także na wydmach śródlądowych oraz na sucho-żwirowatym podłożu na kamieńcach nadrzecznych. Suche murawy napiaskowe mają zwykle postać niskich, luźnych i dość barwnych zbiorowisk trawiastych, o wyraźnie kępiastej budowie oraz bogatej i zróżnicowanej florze naczyniowej, często z udziałem gatunków rzadkich i zagrożonych w skali Polski. Charakterystyczny wygląd muraw napiaskowych kształtowany jest przez obecność gatunków o wyraźnie kseromorficznego budowie, z widoczną dominacją traw i dużym udziałem roślin jednorocznych oraz roślin zarodnikowych i porostów. Rośliny występujące na tych siedliskach to w większości gatunki o kontynentalnym, sarmackim typie zasięgu, osiagające w Polsce zachodnią i północną granicę naturalnego zasięgu. Murawy napiaskowe charakteryzują się dużą różnorodnością florystyczną, z czym związana jest bogata fauna bezkręgowców, zwłaszcza chrząszczy, muchówek, błonkówek i owadów prostoskrzydłych, pluskwiaków i motyli. Śródlądowe murawy napiaskowe występują zwykle na ubogich i luźnych glebach typu pararendziny inicjalne i właściwe, o odczynie pH od 6,0 do 9,0, wytworzonych z piasków zwałowych i na żwirach, z niskim poziomem wody gruntowej. Wykształcają się także na luźnych, ubogich utworach czwartorzędowych o przemysłowej gospodarce wodnej. Głównie na piaskach glaciofluwalnych - takich jak: piaski sandrowe, piaski rzeczne teras akumulacyjnych oraz na piaskach wydmowych.

Występują w miejscach suchych, nasłonecznionych, na terenach niemal płaskich oraz na zboczach o wystawie południowej i wschodniej, przy wysokich temperaturach powietrza i gleby oraz niskiej wilgotności podłoża. Murawy napiaskowe spotykane są na piaskach aluwialnych w dolinach dużych rzek, na piaszczystych obszarach morenowych, na kemach i ozach, na piaskach dolinowych, sandrowych i gruboziarnistych wydmach, na suchych żwirowato-piaszczystych kamieńcach w dolinach rzek podgórskich oraz na siedliskach antropogenicznych, jak nasypy, żwirownie. Śródlądowe murawy napiaskowe charakteryzują się dużym zróżnicowaniem - od pionierskich zbiorowisk muraw spotykanych na wydmach nadmorskich i śródlądowych, przez ciepłolubne murawy kamieńców podgórskich, po wyraźnie antropogeniczne, o kserotermicznym charakterze ciepłolubne murawy napiaskowe.



Roślinność ciepłolubnych muraw napiaskowych stabilizowana jest i w dużej mierze kształtowana w wyniku ekstensywnej gospodarki pasterskiej. Po zaprzestaniu użytkowania przekształcają się w drodze sukcesji wtórnej w zarośla, a następnie w las. Głównym zagrożeniem dla istnienia i funkcjonowania ciepłolubnych muraw napiaskowych jest sukcesja wtórna. Utrzymanie pełnej zmienności zbiorowisk i zachowanie bogactwa florystycznego tych siedlisk wymaga podjęcia zabiegów ochrony czynnej polegającej na usuwaniu drzew i krzewów, koszeniu oraz kontrolowanym wypalaniu.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 „Ostoja Środkowojurajska”(brak w SDF) , „Ostoja Kroczycka”, ocenia się na „C” przy ocenie ogólnej C. Występuje na powierzchni 0,27ha w ramach wydzieleń o powierzchni 12,94ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

### **6210. Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)**

Murawy kserotermiczne to ciepłolubne zbiorowiska trawiaste o charakterze stepowym, których występowanie uwarunkowane jest warunkami klimatycznymi, glebowymi i orograficznymi. Spotykane są głównie w południowo-wschodniej i południowej części Europy. Ekstrazonalnie występują na terenie całego kontynentu, zajmując zasobne w węglan wapnia stoki w dolinach dużych rzek lub wychodnie skał wapiennych.

Są to zbiorowiska mające postać barwnych muraw, o bogatej i zróżnicowanej florze, często z udziałem gatunków reliktowych oraz rzadkich. Występują zwykle na rozległych stokach pagórków, wąwozów, stromych zboczach w dolinach rzecznych, utrwalonych piarżyskach u podnóża skał wapiennych, a także na półkach i ścianach skalnych, na wychodniach skał wapiennych a nawet na eksponowanych ku południowi sztucznych stokach nasypów, wykopów czy hałd. Murawy kserotermiczne rozwijają się płytkich pararendzinach i rędzinach, lessach oraz na czamoziemach, na suchym podłożu o odczynie zasadowym lub obojętnym, bogatym w węglan wapnia. Występują w miejscach o dużym nasłonecznieniu, przy ekspozycji południowej, przy wysokich temperaturach powietrza i gleby.

Murawy kserotermiczne charakteryzują się dużym zróżnicowaniem - od pionierskich zbiorowisk nagipsowych i nalessowych, o luźnym zwarcie i strukturze kępowej, z dominacją traw przez niskie, barwne murawy z dużym udziałem omanu wąskolistnego *Inula ensifolia* i turzycy niskiej *Carex humilis*, aż po wysokie, bujne zbiorowiska o charakterze mezofilnym, z dużym udziałem bylin dwuliściennych. Zbiorowisko ziołoroślowo-murawowe *Origano-Brachypodietum*, charakteryzujące się niepełnym zwarcie i bujną roślinnością, rozwijające się wtórnie, w mniej skrajnych warunkach, zawiera wiele gatunków łąkowych. Na podłożu gipsowym, w stosunkowo cieniastych i zmiennowilgotnych warunkach rozwijają się murawy z panującą seslerią błotną *Sesleria uliginosa*. Natomiast u podnóża zboczy, na marglach nadkredowych, w miejscach wysięku wody (czasem słonawej) rozwija się zbiorowisko z turzycą siną *Carex flacca* i komonicznikiem skrzydlastostrąkowym *Tetragonolobus maritimus* subsp. *siliquosus*, również zaliczane do grupy muraw kserotermicznych.

Flora roślin naczyniowych muraw kserotermicznych jest bardzo bogata i urozmaicona, a wiele występujących tu gatunków to rośliny zaliczane do rzadkich i zagrożonych w skali Polski. Występujące na tych siedliskach gatunki pochodzą głównie z Obszaru Śródziemnomorskiego, osiągając w Polsce północną granicę naturalnego zasięgu. Spotkać tu można także wiele gatunków storczykowatych - takich jak na przykład: storczyk purpurowy *Orchis purpurea*, storczyk kukawka *Orchis militaris*, dwulistnik muszy *Ophrys insectifera*. Murawy kserotermiczne charakteryzują się dużą różnorodnością florystyczną, z czym związana jest bogata fauna bezkręgowców, zwłaszcza chrząszczy, muchówek, błonkówek i owadów prostoskrzydłych, pluskwiaków i motyli. W Pieninach murawy są siedliskiem dla chronionego motyla - niepylaka apollo *Parnassius apollo*.

Roślinność muraw stabilizowana jest i w dużej mierze kształtowana w wyniku ekstensywnej gospodarki łąkarskiej i pasterskiej. Po zaprzestaniu użytkowania przekształcają się w drodze sukcesji wtórnej w zarośla, a następnie w las. Głównym zagrożeniem dla istnienia i funkcjonowania muraw kserotermicznych jest sukcesja wtórna. Utrzymanie pełnej zmienności zbiorowisk i zachowanie bogactwa florystycznego tych siedlisk wymaga podjęcia zabiegów ochrony czynnej polegającej na przywracaniu i utrzymywaniu dawnych, ekstensywnych form użytkowania takich jak wypas, koszenie, w niektórych przypadkach kontrolowane wypalanie.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000, „Ostoja Kroczycka”, ocenia się na „C” przy ocenie ogólnej C. Występuje na powierzchni 0,14ha w ramach wydzieleń o powierzchni 1,43ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

#### **6510. Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*).**

Są to antropogeniczne, niżowe i górskie, wysoko produktywne, bogate florystycznie łąki świeże, użytkowane kośnie. Niżowe i górskie antropogeniczne zbiorowiska użytków zielonych na żyznych, świeżych glebach mineralnych bez śladów zabagnienia. Łąki rajgrasowe są bogatymi florystycznie, wysoko produktywnymi, wielokośnymi zbiorowiskami rozwijającymi się na niżu lub niższych położeniach w górach. Cechuje je udział takich traw jak: rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, stokłosa miękka *Bromus hordoraceus*, a w górach: konietlica łąkowa *Trisetum flavescens*. W runie znaczny udział mają wysokie byliny z rodziny baldaszkowatych. Niższą warstwę tworzą rośliny dwuliścienne o barwnych kwiatach, takie jak: dzwonek rozpierzchły *Campanula patula*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, komonica pospolita *Lotus corniculatus*, skalnica ziarenkowata *Saxifraga granulata*, a w górach liczne gatunki przywrotników.

Siedliska te powstały w wyniku wycięcia lasów liściastych i zagospodarowania tych terenów jako łąki kośnie. Koszone są zwykle dwa razy w roku oraz umiarkowanie nawożone. Najczęściej występują poza dolinami rzeczny. Czasami spotyka się je w dolinach, ale wówczas porastają gleby odwadniane lub znajdują się poza zasięgiem wylewów rzeki. Płaty łąk świeżych wykształcają się zarówno na powierzchniach płaskich, jak i nachylonych, przy różnych ekspozycjach. Porastają żyzne, świeże gleby brunatne lub mady o odczynie zasadowym lub słabo kwaśnym. Łąki świeże w dolinach rzek mogą porastać gleby organiczne. Poziom wody gruntowej waha się, ale nigdy nie dochodzi do samej powierzchni. Jedynie płaty leżące w dolinach rzecznych mogą być sporadycznie zalewane przez wody powodziowe. W Polsce, wśród niżowych i górskich łąk, wyróżnia się cztery zasadnicze podtypy siedliska różniące się od siebie składem florystycznym oraz rozmieszczeniem.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 „Ostoja Środkowojurajska” ocenia się na „C” przy ocenie ogólnej „A”. Występuje na powierzchni 0,09 ha w ramach wydzieleń o powierzchni 9,75 ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

Zagrożenia:

- Zarastanie.
- Podsiewanie obcych gatunków.
- Osuszanie terenu.
- Niewłaściwa melioracja.
- Porzucenie tradycyjnych metod łąkarsko-pasterskich.
- Sukcesja wtórna.
- Zbyt mały, pofragmentowany areal siedliska.

#### **7140. Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z (*Scheuchzerio-Caricetea*))**

Torfowiska rozwijające się przy powierzchni oligo- do mezotroficznym wód, o pośrednim typie zasilania, tj. korzystające z wody opadowej i w części również podziemnej lub powierzchniowej, porośnięte przez różnorodne torfotwórcze zbiorowiska roślinne, w formie kołyszących się na powierzchni wody kożuchów, pływających dywanów (pła), trzęsawisk, zbudowanych przez średnio wysokie i niskie turzyce, torfowce i mchy brunatne.

Torfowiska przejściowe i trzęsawiska pod względem warunków hydrologicznych, troficznych, charakteru roślinności i stanu dynamicznego mają cechy pośrednie między typowymi torfowiskami niskimi a torfowiskami wysokimi. Rozwijają się wszędzie tam, gdzie wskutek zaawansowania procesu akumulacji torfu nastąpiła częściowa izolacja powierzchni torfowiska od wpływu wód minerotroficznym i w bilansie wodnym torfowiska

istotne i coraz większe znaczenie mają wody pochodzenia atmosferycznego. Docierające jeszcze do powierzchni torfowiska wody minerotroficzne są słabo ruchliwe lub stagnują. Ich odczyn jest umiarkowanie lub silnie kwaśny, a trofia niska lub bardzo niska. Pochodną takich warunków jest dalsze pogłębianie się deficytu soli mineralnych i równocześnie wzrost zakwaszenia podłoża torfowego w toku dalszego rozwoju torfowiska. Siedlisko charakteryzuje się bardzo wysokim stopniem uwilgocenia, najczęściej jest przesycone wodą. Powstaje wskutek naturalnego lub przyspieszonego łądowienia zbiorników wodnych (odgórnego, rzadziej oddolnego). Torfowiska przejściowe stanowią odrębne jednostki przestrzenne bardzo różnej wielkości lub też są elementem w obrębie większych kompleksów torfowych, w tym torfowisk wysokich, gdzie mogą zajmować strefę okrajka lub obrzeży zbiorników wodnych w obrębie wierzchowiny. W Polsce siedlisko występuje głównie w młodoglacjalnym krajobrazie w północnej części nizu, zwłaszcza na obszarach sandrowych, obfitujących w obniżenia pochodzenia wytopiskowego, częściowo wypełnione wodą lub też w całości wypełnione torfem. Podobne położenie zajmuje w utworach morenowych. W górach torfowiska przejściowe występują przede wszystkim w Sudetach. Poza klasycznym położeniem na obrzeżach drobnych zbiorników wodnych na torfowiskach subalpejskich w Karkonoszach i w Górach Izerskich wykształciły się również w piętrze regła górnego i dolnego na łagodnych zboczach (torfowiska przejściowe wiszące) oraz na najniższych terasach nadzalewowych Izery i większych potoków (torfowiska przejściowe dolin rzecznych). W Tatrach są wybitnie rzadkie i zajmują znikomą powierzchnię, podobnie jak w Bieszczadach, gdzie ograniczone są do okrajków paru torfowisk wysokich. Na Podhalu ich resztki utrzymują się przy lepiej zachowanych torfowiskach wysokich. Siedlisko ma w zdecydowanej przewadze naturalną genezę, może jednak wykształcać się w warunkach półnaturalnych, jako etap sukcesji w potorfiach.

Pod względem fitocenotycznym torfowiska przejściowe i trzęsawiska reprezentowane są przez szereg zespołów roślinnych w postaci pozbawionych mikroreliefu, płaskich mszarów, zdominowanych przez 1-2 gatunki roślin naczyniowych i zwykle jeden gatunek torfowca. Część fitocenoz ma wybitnie pionierski charakter i postać jedno- lub dwugatunkowych agregacji wkraczających na swobodną powierzchnię wodną. Większość ma jednak stabilny charakter, co powoduje, że stadium torfowiska przejściowego wykształconego w wyniku naturalnych procesów może trwać dziesiątki lub setki lat. Generalna zasada ochrony w takiej sytuacji sprowadza się do zagwarantowania naturalnych warunków wodnych i troficznych, które decydują o stanie dynamicznym fitocenoz torfowiska oraz kierunku i tempie rozwoju ekosystemu torfowiskowego.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej” ocenia się B, przy ogólnej ocenie C i „Torfowisko Sosnowiec- Bory” ocenia się na „C” przy ocenie ogólnej „C”. Występuje na powierzchni 2,29 ha w ramach wydzieleń o powierzchni 2,54 ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

#### **8210. Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*.**

Siedlisko tworzy małopowierzchniowe układy w szczelinach wapiennych ścian skalnych, załomach itp., ze znikomą warstwą gleby. Występuje zarówno w miejscach zawilgoconych i ocienionych, jak i przy południowych ekspozycjach ścian skalnych, gdzie podlega okresowej suszy i silnemu nasłonecznieniu. W wyższych położeniach górskich są to zbiorowiska klimaksowe, w niższych – seralne. Ze względu jednak na to, że podłoże abiotyczne siedliska tego typu odnawia się w procesach naturalnego wietrzenia, a ekstremalne warunki termiczne i wilgotnościowe powodują, że miejsca te są zwykle niedostępne dla większości gatunków roślin, nie są zagrożone przez naturalne procesy sukcesyjne. W zbiorowiskach tych, zlokalizowanych w niższych położeniach, znaczącą rolę odgrywają liczne gatunki paproci. W warunkach Nadleśnictwa siedlisko

występuje w postaci szczelinowych zbiorowisk zanokcic i paproci, w odmianie cieniejszej i światłolubnej.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 „Ostoja Środkowojurajska”; ocenia się na „A” przy ocenie ogólnej A natomiast w Obszarze Natura 2000 Ostoja Kroczycka” ocenia się na „B” przy ocenie ogólnej B. Występuje na powierzchni 1,61 ha w ramach wydzieleń o powierzchni 81,78 ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

Zagrożenia:

- Niszczenie roślinności szczelin skalnych przez wspinających się ludzi.
- Eksploatowanie ścian skalnych.
- Niszczenie mechaniczne.

### **9110. Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*).**

Środkowoeuropejskie lasy bukowe, wykształcające się i rosące na ubogich, kwaśnych glebach są ubogie florystycznie, wyróżniają się brakiem gatunków typowych dla siedlisk eutroficznych. Siedlisko w zasięgu „Ostoja Środkowojurajska”. W runie dominują mało wymagające gatunki ogólnoleśne lub borowe. Najważniejsze rośliny wskaźnikowe to: kosmatka owłosiona *Luzula pilosa*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, turzyca pigułkowata *Carex pilulifera*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, siódmaczek leśny *Trientalis europaea*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, borówka czarna *Vaccinium myrtillus*, wiechlina gajowa *Poa nemoralis*, trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, przetacznik leśny *Veronica officinalis*, jastrzębiec leśny *Hiercium murorum*, cienistka trójkątna *Gymnocarpium dryopteris*, płonnik strojny *Polytrichum formosum*, widłoząb miotlasty *Dicranum scoparium*, rokieta cyprysowaty *Hypnum cypressiforme*, merzyk groblowy *Mnium hornum*.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 „Ostoja Środkowojurajska” ocenia się na „A” przy ocenie ogólnej B. Występuje na powierzchni 0,01 ha w ramach wydzieleń o powierzchni 11,45 ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

Głównym zagrożeniem związanym z gospodarką leśną jest traktowanie tego siedliska, jako boru mieszanego lub lasu mieszanego i w konsekwencji odnawianie sosną, lub dębem. W typologii leśnej nie ma precyzyjnego odpowiednika kwaśnej buczyny; może być zaliczona do BMśw, jak i LMśw. Obecnie jest możliwość wyodrębnienia tego siedliska w planowaniu leśnym, jako BMśw lub LMśw z deklarowanym bukowym typem drzewostanu.

Pozostałe zagrożenia:

- Ujednolicanie struktury wiekowej.
- Młody wiek drzewostanów.
- Homogenizacja przestrzenna runa.
- Deficyt roślin i zwierząt związanych z mikrobiotopami starych oraz martwych drzew, a także rozkładającego się drewna.
- Zamieranie buka.

Działania ochronne sprowadzają się do popierania przy odnawianiu i pielęgnacji drzewostanu buka, jako gatunku panującego oraz zachowania nowoczesnych metod hodowli, użytkowania i ochrony lasu.

### **9130. Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae* - *Fagenion*, *Galio odorati* - *Fagenion*).**

Siedlisko 9130 obejmuje lasy bukowe występujące zarówno w górach, jak i na niżu, na siedliskach żyznych i średniożyznych. W obrębie siedliska w Polsce obecnie są wyróżnione trzy podtypy: żyzna buczyna niżowa 9130-1, wilgotna buczyna niżowa ze szczyrem 9130-2 oraz żyzne buczyny górskie 9130-3 łącznie z żyznymi jedlinami (wcześniej ujmowanymi w ramach 9110-3). Dolny Śląsk i Opolszczyzna znajdują się w zasięgu podtypów 9130-1, 9130-2 i 9130-3 z wyłączeniem żyznych jedlin. Siedlisko ma w Polsce bardzo dobrą dokumentację fitosocjologiczną. Opis siedliska przeprowadzono na podstawie 1357 zdjęć fitosocjologicznych, w tym 356 z Dolnego Śląska i Opolszczyzny. Na Dolnym Śląsku stanowiska są znacznie liczniejsze.

#### **Zagrożenia i ochrona**

Żyzne buczyny mają szeroki zasięg występowania na terenie Polski i nie wydają się być bezpośrednio zagrożone. Stan zachowania siedliska może być obniżony przez udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie lub wprowadzonych poza naturalnym zasięgiem, takich jak sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, modrzew europejski *Larix decidua* czy świerk pospolity *Picea abies*, a także gatunków obcych geograficznie, jak: daglezja zielona *Pseudotsuga menziesii*, czeremcha amerykańska *Prunus serotina* czy robinia akacja *Robinia pseudoacacia*. Niekorzystne dla składu gatunkowego runa jest nadmierne prześwietlenie drzewostanu, a także zmniejszenie ilości murszejącego drewna, które może prowadzić do obniżenia różnorodności organizmów związanych z tym substratem. Duże znaczenie dla utrzymania dobrego stanu żyznych buczyn ma umiarkowana gospodarka leśna uwzględniająca przy rębniach długi nawrót cięć, pozostawianie w płatach siedliska dużych kłód murszejącego drewna oraz usuwanie z drzewostanów gatunków obcych ekologicznie i geograficznie, a także unikanie ich w odnowieniach.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 SOO „Ostoja Kroczycka” ocenia się na „A” przy ocenie ogólnej B. W przypadku SOO „Ostoja Środkowojurajska” stan zachowania siedliska 9130 jest również oceniany na „A” przy ocenie ogólnej „B”. Występuje na powierzchni 30,00 ha w ramach wydzieleń o powierzchni 74,09 ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

### **9150. Ciepłolubne buczyny storczykowe (*Cephalanthero-Fagenion*).**

Ciepłolubne buczyny storczykowe to żyzny i ciepłolubny las z dominacją buka o charakterystycznym udziale gatunków z rodziny storczykowatych i udziale roślin światłolubnych i ciepłolubnych. Najczęściej występują na rędzinach lub pararędzinach. Typowe płyty związane są z wychodniami starych skał wapiennych. Fitosocjologicznie lasy te należą do podzwiązku *Cephalanthero-Fagenion*. W Polsce te zbiorowiska występują na kresach zasięgu. Najważniejsze gatunki wskaźnikowe to buławnik mieczolistny *Cephalanthera longifolia*, buławnik czerwony *Cephalanthera rubra*, buławnik wielkokwiatowy *Cephalanthera damasonium*, kruszczyk rdzawoczerwony, *Epipactis atrorubens*, kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*, gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis* dzwonek brzoskwiniolistny *Campanula persicifolia*, dzwonek jednostronny *Campanula rapunculoides*, kokoryczka wonna *Polygonatum odoratum*.

Stan zachowania omawianego siedliska na Obszarze Natura 2000 SOO „Ostoja Kroczycka” ocenia się na „B” przy ocenie ogólnej A. W przypadku SOO „Ostoja Środkowojurajska” stan zachowania siedliska 9150 jest również oceniany na „A” przy ocenie ogólnej „A”. Występuje na powierzchni 29,9 ha w ramach wydzieleń o powierzchni 101,09 ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

Zagrożeniem jest nadmierny i niekontrolowany ruch turystyczny, a w konsekwencji niszczenie gatunków z rodziny storczykowatych – najcenniejszego elementu runa w tym siedlisku.

### **9170. Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio - Carpinetum, Tilio - Carpinetum*).**

Siedlisko 9170 obejmuje wielowarstwowe i wielogatunkowe lasy występujące na świeżych i przeważnie żyznych siedliskach niemal w całej Polsce. Budowane jest przede wszystkim przez dąb szypułkowy *Quercus robur*, grab zwyczajny *Carpinus betulus* i lipę drobnolistną *Tilia cordata*. W obrębie siedliska wyróżniono trzy podtypy: grąd środkowoeuropejski 9170-1, grąd subkontynentalny 9170-2 oraz grądy zboczowe 9170-3. Dolny Śląsk i Opolszczyzna znajdują się w zasięgu podtypów 9170-1 i 9170-2. Siedlisko jest w Polsce dobrze udokumentowane.

Drzewostan jest wielogatunkowy. Budują go przede wszystkim: grab zwyczajny *Carpinus betulus*, dąb szypułkowy *Quercus robur* i lipa drobnolistna *Tilia cordata*. Warstwa krzewów jest dobrze rozwinięta i zróżnicowana gatunkowo. Tworzą ją przede wszystkim gatunki wchodzące w skład drzewostanu oraz leszczyna pospolita *Corylus avellana*, klon zwyczajny *Acer platanoides*, jarzab pospolity *Sorbus aucuparia* i trzmielina zwyczajna *Euonymus europaeus*. Najważniejszy gatunek drzewiasty identyfikujący siedlisko to grab zwyczajny *Carpinus betulus*. W warstwie zielnej, która jest zwykle dobrze rozwinięta, najczęściej notowane są zawilec gajowy *Anemone nemorosa* i gajowiec żółty *Lamium galeobdolon*. Często występują także: podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea* i fiołek leśny *Viola reichenbachiana*. Szczególną wartość diagnostyczną mają: gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria* i zawilec gajowy *Anemone nemorosa*. Inne identyfikatory, występujące rzadziej to kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum* i turzyca orzęsiona *Carex pilosa*. Największe pokrycie w siedlisku osiąga zazwyczaj zawilec gajowy *Anemone nemorosa*. Warstwa mszysto-porostowa osiąga niewielkie pokrycie i nie ma znaczenia diagnostycznego. Najczęściej notowanym mszakiem jest żurawiec falisty *Atrichum undulatum*.

Na Obszarze Natura 2000 SOO „Ostoja Kroczycka” nie stanowi przedmiotu ochrony. W przypadku SOO „Ostoja Środkowojurajska” stan zachowania siedliska 9170 jest oceniany na „A” przy ocenie ogólnej „B”. Występuje na powierzchni 0,23 ha w ramach wydziałów o powierzchni 17,34 ha.

Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

Współcześnie, w grądach podlegających zagospodarowaniu, niekorzystne dla naturalnej dynamiki zbiorowiska jest nadmierne obniżenie średniego wieku i uproszczenie struktury wiekowej, a także gatunkowej, nawet przy zachowanym zasadniczym składzie gatunkowym. Oprócz tego, podobnie jak w przypadku innych siedlisk, całkowity brak, lub niedobór drzew martwych i obumierających. Nadmierna intensywność cięć pielęgnacyjnych powoduje nadmierny rozwój niepożądanych gatunków runa i podszytu, stąd często na siedliskach Lśw, mimo prawidłowego drzewostanu z panującym dębem, w runie najczęściej panuje jeżyca, trzcinnik i inne gatunki wszędobylskie. Na obszarach, w których grądy sąsiadują z buczynami niebezpieczna może okazać się naturalna ekspansja buka, a także odnawianie bukiem w przypadku nierozpoznania grądu.

### **91D0. Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino*)**

Priorytetowe siedlisko 91D0 obejmuje ubogie w gatunki lasy iglaste lub rzadziej liściaste występujące lokalnie w całej Polsce na wilgotnych podłożach torfowych. Siedlisko jest rzadkie, ale silnie zróżnicowane florystycznie, troficznie i klimatycznie. W



Polsce wyróżnionych jest sześć podtypów borów i lasów bagiennych: brzezina bagienna 91D0-1, bór sosnowy bagienny 91D0-2, górskie torfowiska z sosną błotną 91D0-3, dolnoreglowa i górską świerczyna na torfie 91D0-4, borealna świerczyna bagienna 91D0-5, ols torfowcowy 91D0-6. Na Dolnym Śląsku i Opolszczyźnie występuje podtyp 91D0-2, a na Dolnym Śląsku także 91D0-3 i 91D0-4. Siedlisko jest dobrze udokumentowane w polskich materiałach.

Bory i lasy bagienne charakteryzują się występowaniem średnio 27 gatunków w zdjęciu fitosocjologicznym. Drzewostan jest budowany przez nieliczne gatunki i najczęściej są to: sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, świerk pospolity *Picea abies*, brzoza omszona *Betula pubescens* i olsza czarna *Alnus glutinosa*. Gatunek dominujący w drzewostanie definiuje najczęściej podtyp siedliska przyrodniczego. W warstwie krzewów osiagającej zwykle umiarkowane pokrycie najczęściej występują gatunki znajdujące się w drzewostanie oraz kruszyna pospolita *Frangula alnus*. Szczególne znaczenie w strukturze siedliska ma bagno zwyczajne *Rhododendron tomentosum*, które wykazuje się także wysoką wiernością i stałością. Warstwa zielna ma umiarkowane lub znikome pokrycie. Charakteryzuje ją udział roślin zarówno borowych, jak i związanych z torfowiskami lub łąkami, w większości mezo-oligofilnych. Najczęstsze gatunki warstwy zielnej to borówka czarna *Vaccinium myrtillus* i borówka brusznica *V. vitis-idaea*. Ważną rolę identyfikacyjną dla siedliska mają jednak gatunki torfowiskowe: borówka bagienna *Vaccinium uliginosum*, welnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*, żurawina błotna *Vaccinium oxycoccos*, turzyca pospolita *Carex nigra*, modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia* i trzęślica modra *Molinia caerulea*. Jedną z ważniejszych cech tego siedliska jest rozbudowana warstwa mszysto-porostowa. Jej pokrycie jest najczęściej znaczące, a wyróżnia ją występowanie wielu gatunków z rodzaju torfowiec *Sphagnum*. Najczęstszym składnikiem warstwy mszysto-porostowej jest rokitnik pospolity *Pleurozium schreberi* oraz torfowiec kończysty *Sphagnum recurvum* agg. i torfowiec błotny *S. palustre*, a także płonnik pospolity *Polytrichum commune*. W podtypach wysokotorfowiskowych szczególną rolę diagnostyczną pełnią: torfowiec ostrolistny *Sphagnum capillifolium* i torfowiec magellański *S. magellanicum* oraz próchniczek błotny *Aulacomnium palustre* i płonnik cienki *Polytrichum strictum*.

Bory i lasy bagienne występują na terenie niemal całej Polski, jednakże z uwagi na swoje powiązanie z oligotroficznymi podłożami bagiennymi i torfowymi są wyjątkowo wrażliwe na zaburzenia antropogeniczne. Zagrożeniem dla siedliska jest okresowe lub trwałe osuszenie podłoża oraz jego mineralizacja i eutrofizacja. Istotne dla zachowania siedliska jest utrzymanie naturalnych stosunków wodnych. Ze względu na funkcję wodochronną zbiorowisk bagiennych zaleca się wyłączenie ich z użytkowania rębego i pozostawienie naturalnym procesom dynamicznym. Postulat ten wynika z konieczności utrzymania stosunków wodnych, a odnowienie drzewostanu po cięciach rębnych wymaga odwodnienia terenu. Cięć można dokonywać tylko w uzasadnionych przypadkach związanych z ochroną siedliska. W przypadku częściowo osuszonych płatów dla ich utrzymania konieczne jest przywrócenie pierwotnych stosunków wodnych.

Na Obszarze Natura 2000 SOO „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej” nie stanowi przedmiotu ochrony.

Występuje na powierzchni 0,03 ha w ramach wydzialeń o powierzchni 0,53 ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

#### **91E0. Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*).**

Siedlisko 91E0 wykształca się zazwyczaj na glebach zalewanych wodami rzecznyymi, o wysokim poziomie wód gruntowych, głównie klasyfikowanych jako pobagienne lub napływowe aluwialne. Do grupy klasyfikowanej jako siedlisko 91E0 należy kilka istotnie różniących się podtypów drzewostanów, a mianowicie od jesionowo – olszowych na obszarach źródlisk i związanych z nimi cieków, przez olszowe w dolinach szybko płynących rzek, olszyny nad wolno płynącymi strumieniami, górskie olszyny olsy

szarej, po nadbrzeżne lasy wierzbowe i topolowe nad dużymi rzekami. Jest to niezwykle cenny typ siedlisk dla zachowania różnorodności biologicznej. Pozytywnie wpływa na warunki hydrologiczne funkcjonując, jako swego rodzaju zbiornik retencyjny.

Na obszarze Natura 2000 SOO „Ostoja Środkowojurajska” stan zachowania siedliska 91E0 jest oceniany na „A” przy ocenie ogólnej „B”. Występuje na powierzchni 0,61 ha w ramach wydziałów o powierzchni 8,70 ha. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 str. 161.

Zagrożenia:

- Nadmierne prześwietlenie.
- Przesuszenie.
- Nieodpowiednia melioracja.
- Zbyt małe powierzchnie.
- Caespityzacja (zajeżynienie).
- Pinetyzacja.
- Zbytne podtopienie niektórych fragmentów w wyniku, czego siedlisko przechodzi w olsy.
- Całkowite usuwanie olchy z nadbrzeża rzeki.

## 2.5.2. Gatunki roślin i zwierząt objęte ochroną gatunkową w ramach obszarów Natura 2000

Na podstawie inwentaryzacji wykonanych w ramach programu Natura 2000 na obszarze

Nadleśnictwa Siewierz nie stwierdza się gatunków stanowiących przedmiot ochrony, które występują na wyznaczonych ostojach Natura 2000.

Natomiast występują gatunki naturalne na gruntach nadleśnictwa, ale położone poza zasięgiem wyznaczonych obszarów Natura 2000. **Nocek duży** *Myotis myotis* Borkhausen;

**Obuwik pospolity** (*Cypripedium calceolus* L.); **Lipiennik Loesela** *Liparis loeselii* (L.) Rich.);

Poniżej sporządzono listę gatunków roślin i zwierząt wymienionych w SDF dla „Ostoja Środkowojurajska PLH240009”, „Ostoja Kroczycka PLH240032”, „Pustynia Błędowska PLH120014”, „Torfowisko Sosnowiec-Bory PLH240038”, „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej PLH240037” i „Łąki Dąbrowskie PLH240041”).

1303 **Podkowiec mały** (*Rhinolophus hipposideros* Bechstein)

1318 **Nocek łydkowłosy** (*Myotis dasycneme* Boie)

1324 **Nocek duży** (*Myotis myotis* Borkhausen)

1188 **Kumak nizinny** (*Bombina bombina* L.)

6177 **Modraszek telejus** (*Phengaris teleius* Bergsträsser (*Maculinea teleius* Bergsträsser))

4030 **Szlaczkoń szafraniec** (*Colias myrmidone* Esper)

1096 **Minóg strumieniowy** (*Lampetra planeri* Bloch)

2109 **Warzucha polska** (*Cochlearia polonica* L.)

1902 **Obuwik pospolity** (*Cypripedium calceolus* L.)

6216 **Haczykowiec błyszczący** (*Hamatocaulis vernicosus* (Mitt.) Hedenas)

1903 **Lipiennik Loesela** (*Liparis loeselii* (L.) Rich.)

6179 **Modraszek nausitous** (*Phengaris nausithous* Bergsträsser (*Maculinea nausithous* Bergsträsser))

6177 **Modraszek telejus** (*Phengaris teleius* Bergsträsser (*Maculinea teleius* Bergsträsser))

### 2.5.3. Zestawienie przedmiotów ochrony, występujących na gruntach Nadleśnictwa, lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, dla których wyznaczono obszary Natura 2000

Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w Nadleśnictwie Siewierz (Wzór nr XXII)

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
<b>Obszar Natura 2000 Ostoja Środkowojurajska PLH240009 – siedliska przyrodnicze według SDF.</b>					
1.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie ( <i>Arrhenatherion elatoris</i> )	Łączna powierzchnia systemowa 0,09 ha. (Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)	Utrzymanie stanu obecnego	Zarastanie powierzchni.	-
2.	8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>	Łączna powierzchnia systemowa 1,04 ha. (Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)	Wyłączenie dostępności sportowej, rekreacyjnej i gospodarczej. Stabilność warunków świetlnych ścian skalnych położonych w drzewostanie.	Sukcesja	Usuwanie drzew w przypadku nadmiernego zacieniania w sąsiedztwie ścian skalnych z wykształconymi zbiorowiskami naskalnymi.
3.	9110 Kwaśne buczyny ( <i>Luzulo – Fagenion</i> )	Łączna powierzchnia systemowa 0,01 ha. (Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)	Utrzymanie zróżnicowanego wiekowo drzewostanu bukowego z ograniczonym udziałem sosny i dęba (tylko domieszkowym), o silnym zwarcie.	Niewłaściwy skład gatunkowy	Prawidłowe rozpoznanie siedliska.
4.	9130 Żyzne buczyny górskie i niżowe ( <i>Dentario enneaphyllidis – Fagetum, Dentario glandulosae – Fagetum, Galio odorati – Fagetum</i> )	Łączna powierzchnia 26,76 ha. (Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)	Utrzymanie ciągłości zbiorowisk leśnych, prowadzenie gospodarki w sposób naśladujący naturalne procesy zachodzące w tych drzewostanach, dokładna inwentaryzacja gleb wykonana w celu wprowadzania pożądanego składu odnowień na powierzchni siedlisk właściwych dla tego zespołu roślinnego. Dostosowanie składu gatunkowego do siedliska.	Ujednolicenie struktury wiekowej szczególnie w lasach gospodarczych, młody wiek drzewostanów, homogenizacja przestrzenna runa, a także deficyt roślin i zwierząt związanych z	<ul style="list-style-type: none"> <li>Preferowanie rębni złożonych, oraz dostosowanie składu gatunkowego do siedliska.</li> <li>Utrzymanie „ładu czasowo-przestrzennego”, pozostawianie do naturalnej śmierci części drzew, pozostawianie fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych, a także zapewnienie</li> </ul>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				mikrobiotopami starych oraz martwych drzew, a także rozkładającego się drewna.	<p>w miarę możliwości, ciągłej obecności w każdym kompleksie starych, rębnych i przesztorębných drzewostanów.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazane jest pozostawienie starych drzew w większych nieprzerzedzonych płatach.</li> <li>• Unikać należy wprowadzania gatunków obcego pochodzenia (daglezja, dąb czerwony).</li> </ul>
5.	9150 Cieptolubne buczyny storczykowe ( <i>Cephalanthero – Fagenion</i> ) podtyp małopolski	łączna powierzchnia 28,43 ha. (Wykaz wydzieli z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)	Bardzo ograniczone działania gospodarcze lub całkowite ich zaniechanie. Unikanie zalesiania porzuconych pastwisk i nieużytków sosną.	Nadmierne prześwietlenie drzewostanu skutkuje odślanianiem płytkiej gleby, a w konsekwencji erozją, albo powoduje nadmierny rozwój niepożądanych gatunków runa i podszytu.	Nie projektować cięć planowanych, z możliwością cięć przygodnych.
6.	9170 Grąd środkowoeuropejski I subkontynentalny ( <i>Galio – Carpinetum, Tilio – Carpinetum</i> ). Tu grąd subkontynentalny w odmianie małopolskiej, formie wyżynnej.	łączna powierzchnia 0,06 ha. (Wykaz wydzieli z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)	Utrzymanie zróżnicowanej struktury gatunkowej, wiekowej i warstwowej, drzewostanu zbudowanego z dęba, graba, lipy i klona z domieszką buka, jodły i jawora.	Niewłaściwy skład gatunkowy	Prawidłowe rozpoznanie siedliska.
7.	91E0 łęgi wierzbowe,	łączna powierzchnia 0,61 ha.	Utrzymanie stabilności hydrologicznej siedliska. Utrzymanie optymalnego składu gatunkowego drzewostanu. Utrzymanie	Regulacja rzek i potoków.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wyłączenie z użytkowania rębne.</li> <li>• Pozostawianie drewna martwego .</li> </ul>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
	topolowe, olszowe i jesionowe ( <i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i> )	(Wykaz wydzieli z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)	ciągłości trwania drzewostanu	Uproszczenie struktury gatunkowej i wiekowej.	
<b>Obszar Natura 2000 Ostoja Kroczycka PLH240032 – siedliska przyrodnicze według SDF.</b>					
1.	5130 Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych	łączna powierzchnia 0,15 ha. (Wykaz wydzieli z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)	Ograniczenie ingerowania w naturalne procesy które tworzą rzeczne siedlisko .	Podczas zabiegów ochronnych, którym podlegają murawy, wrzosowiska- potencjalne usuwanie zarośli jałowców.	Ochronna zarośli Jałowca pospolitego, unikanie wycinki.
2.	6210 Murawy kserotermiczne ( <i>Festuco-Brometea</i> )	łączna powierzchnia 0,14 ha. (Wykaz wydzieli z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)	Utrzymywanie stanu siedliska dla zachowania jego trwałości.	Wtórna sukcesja przez zarastanie podrostem drzew i krzewów	Stosowanie, jeśli istnieje możliwość, doraźnego również mechanicznego usuwania zakrzewień.
3.	8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>	łączna powierzchnia 0,57ha. (Wykaz wydzieli z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)	Wyłączenie dostępności sportowej, rekreacyjnej i gospodarczej. Stabilność warunków świetlnych ścian skalnych położonych w drzewostanie.	Sukcesja	Usuwanie drzew w przypadku nadmiernego zacieniania w sąsiedztwie ścian skalnych z wykształconymi zbiorowiskami naskalnymi.
4.	9130 Żyzne buczyny górskie i niżowe ( <i>Dentario</i> )	łączna powierzchnia 3,24 ha. (Wykaz wydzieli z adresami leśnymi znajduje się	Utrzymanie ciągłości zbiorowisk leśnych, prowadzenie gospodarki w sposób naśladujący naturalne procesy zachodzące w tych drzewostanach, dokładna inwentaryzacja gleb wykonana w celu wprowadzania pożądanego składu	Ujednoczenie struktury wiekowej szczególnie w lasach gospodarczych, młody wiek	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Preferowanie rębni złożonych, oraz dostosowanie składu gatunkowego do siedliska.</li> <li>• Utrzymanie „ładu czasowo-</li> </ul>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział] w załączniku.)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
	<i>enneaphyllidis – Fagetum, Dentario glandulosae – Fagetum, Galio odorati – Fagetum)</i>	w załączniku.)	odnowień na powierzchni siedlisk właściwych dla tego zespołu roślinnego. Dostosowanie składu gatunkowego do siedliska.	drzewostanów, homogenizacja przestrzenna runa, a także deficyt roślin i zwierząt związanych z mikrobiotopami starych oraz martwych drzew, a także rozkładającego się drewna.	przestrzennego”, pozostawianie do naturalnej śmierci części drzew, pozostawianie fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych, a także zapewnienie w miarę możliwości, ciągłej obecności w każdym kompleksie starych, rębnych i przeszlorębnych drzewostanów. <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazane jest pozostawienie starych drzew w większych nieprzerzedzonych płatach.</li> <li>• Unikać należy wprowadzania gatunków obcego pochodzenia (daglezja, dąb czerwony).</li> </ul>
5.	9150 Cieptolubne buczyny storczykowe ( <i>Cephalantero – Fagenion</i> ) podtyp małopolski	łączna powierzchnia 1,47 ha. (Wykaz wydzieli z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)	Bardzo ograniczone działania gospodarcze lub całkowite ich zaniechanie. Unikanie zalesiania porzuconych pastwisk i nieużytków sosną.	Nadmierne prześwietlenie drzewostanu skutkuje odślanianiem płytkiej gleby, a w konsekwencji erozją, albo powoduje nadmierny rozwój niepożądanych gatunków runa i podszytu.	Nie projektować cięć planowanych, Z możliwością cięć przygodnych.

<b>Obszar Natura 2000 PLH240037 Lipienniki w Dąbrowie Górniczej – siedliska przyrodnicze według SDF.</b>					
1.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i> )	łączna powierzchnia 0,28 ha. <i>(Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)</i>	Podniesienie stanu wód gruntowych do stanu pierwotnego.	Wykonywanie melioracji gruntów, co powoduje odwodnienie.	Pozostawienie bez ingerencji. Ewentualne usuwanie samosiewów drzew i krzewów.
<b>Obszar Natura 2000 PLH240038 Torfowisko Sosnowiec- Bory – siedliska przyrodnicze według SDF.</b>					
1.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i> )	łączna powierzchnia 2,01 ha. <i>(Wykaz wydzieleń z adresami leśnymi znajduje się w załączniku.)</i>	Podniesienie stanu wód gruntowych do stanu pierwotnego.	Wykonywanie melioracji gruntów, co powoduje odwodnienie.	Pozostawienie bez ingerencji. Ewentualne usuwanie samosiewów drzew i krzewów.



## 2.6. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to forma ochrony indywidualnej, która zgodnie z „Ustawą o ochronie przyrody” (Art. 40) obejmuje pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Zaliczamy do nich sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, grupy drzew, aleje, źródła, wodospady, skałki, jary, głązy narzutowe i inne.

Na terenie Nadleśnictwa Siewierz (na gruntach zarządzanych przez Lasy Państwowe), zlokalizowanych jest łącznie 7 pomników przyrody ożywionej: w tym 3 pojedyncze drzewa, 3 grupy drzew oraz jeden powierzchniowy pomnik przyrody - stanowisko pióropusznika. Pomniki przyrody zostały na koszt Nadleśnictwa oznakowane odpowiednimi tabliczkami.

Wykaz pomników przyrody na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Siewierz

Lp.	Numer rejestru woj./ Akt utworzenia/ Akty normatywne aktualizujące	Dz.urz woj., poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z WKP	
			woj., powiat, gmina, obr. ewid.	leśnictwo, oddz., wydz.	rodzaj	wiek drzew	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny	zagrożenia	pow. kępy [ha]	projekt.	wykon.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	398 Uchwała nr XXX/573/2004 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 25.08.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 94, poz.2634)	nie publik.	województwo: śląskie, powiat: M. Dąbrowa Górnicza, miejscowość: M. Dąbrowa Górnicza, obr. ewid.: Ujejsce, nr działki ewidencyjnej: 896/24	leśnictwo Ząbkowice, oddz. 438A g. (w cz. N)  (Pomnik przyrody usytuowany jest przy ul. Podbuczyny, na skraju lasu.)	Buk pospolity (2 szt.)  (grupa drzew: typ pomnika: wieloobiektowy)	230 230	270 290	28 24	dobry	Działalność człowieka	-	-	-

Wykaz pomników przyrody na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Siewierz

Lp.	Numer rejestru woj./ Akt utworzenia/ Akty normatywne aktualizujące	Dz.urz woj., poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z WKP	
			woj., powiat, gmina, obr. ewid.	leśnictwo, oddz., wydz.	rodzaj	wiek drzew	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny	zagrożenia	pow. kępy [ha]	projekt.	wykon.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2.	1451 Uchwała nr XX/389/12 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 24.10.2012 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2012 r., poz.4727)	nie publik.	województwo: śląskie, powiat: M. Dąbrowa Górnicza, miejscowość: M. Dąbrowa Górnicza, obr. ewid.: Ujejsce, nr działki ewidencyjnej: 896/23	leśnictwo Ząbkowice, oddz. 438A o (w cz. N)	Buk pospolity (1 szt.)	230	282	29	dobry	Działalność człowieka	-	-	-
3.	1452 Uchwała nr XX/390/12 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 24.10.2012 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2012 r., poz.4728)	nie publik.	województwo: śląskie, powiat: M. Dąbrowa Górnicza, miejscowość: M. Dąbrowa Górnicza, obr. ewid.: Trzebiesławice, nr działki ewidencyjnej: 2133	leśnictwo Ząbkowice, oddz. 440h; (w cz. N)	Buk pospolity (1 szt.)- grunty LP	230	310	27	dobry	Działalność człowieka	-	-	-

Wykaz pomników przyrody na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Siewierz

Lp.	Numer rejestru woj./ Akt utworzenia/ Akty normatywne aktualizujące	Dz.urz woj., poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z WKP	
			woj., powiat, gmina, obr. ewid.	leśnictwo, oddz., wydz.	rodzaj	wiek drzew	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny	zagrożenia	pow. kępy [ha]	projekt.	wykon.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
4.	408  Uchwała nr XLI/740/09 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej w sprawie wprowadzenia ochrony w drodze uznania za pomnik przyrody pojedynczego tworu przyrody żywej na terenie miasta Dąbrowa Górnicza z dnia 26.08.2009 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 180, poz.3285)	nie publik.	województwo: śląskie, powiat: M. Dąbrowa Górnicza, miejscowość: M. Dąbrowa Górnicza, obr. ewid.: Dąbrowa Górnicza, nr działki ewidencyjnej: 1261	leśnictwo Ząbkowice, oddz. 477g (w cz. N)  (Drzewo rośnie na północny-wschód od zbiornika wodnego Łosień.)	Sosna pospolita (1 szt.)	180	262	20	dobry	Działalność człowieka	-	-	-

Wykaz pomników przyrody na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Siewierz

Lp.	Numer rejestru woj./ Akt utworzenia/ Akty normatywne aktualizujące	Dz.urz woj., poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z WKP	
			woj., powiat, gmina, obr. ewid.	leśnictwo, oddz., wydz.	rodzaj	wiek drzew	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny	zagrożenia	pow. kępy [ha]	projekt.	wykon.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
5.	509 Decyzja OS-VII-7140/4/84 25.09.84 Wojewody Katowickiego w Katowicach z dnia 25.09.1984 r. o uznaniu za pomnik przyrody.	nie publik.	województwo: śląskie, powiat: zawierciański, gmina: Poręba, miejscowość: M. Poręba, obr. ewid.: M. Poręba, nr działki ewidencyjnej: 9887/10	leśnictwo Poręba, oddz. 76d (cz. SW)	Buk zwyczajny (2 szt.)  (grupa drzew: typ pomnika: wieloobiektowy)  (Jedno drzewo zdrowe, drugie uschnięte, pozostawione do naturalnego rozpadu.)	300	330	30	dobry  (stan zdrowotny pogarsza się: huba, martwica, obłamane konary, złamana gałąź)	Działalność człowieka	-	-	-
6.	1440 Uchwała nr IX/80/11 Rady Miejskiej w Łazach w sprawie ustanowienia pomnika przyrody pod nazwa "Pióropusznik strusi w Ciagowicach" z dnia 05.08.2011 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2011 r nr 246 poz 4112).	nie publik.	województwo: śląskie, powiat: zawierciański, gmina: Łazy obszar wiejski, miejscowość: Ciagowice, obr. ewid.: Ciagowice, nr działki ewidencyjnej: 1273	leśnictwo Poręba, oddz. 83d  (pow. 0,26 ha) (cz. W)	Pióropusznik strusi w Ciagowicach  Pióropusznik strusi  (powierzchniowy pomnik przyrody)  (Stanowisko pióropusznika strusiego o pow około 0,26 ha - stanowisko rzadkiego gatunku paproci.)	-	-	-	dobry	Działalność człowieka	-	-	-

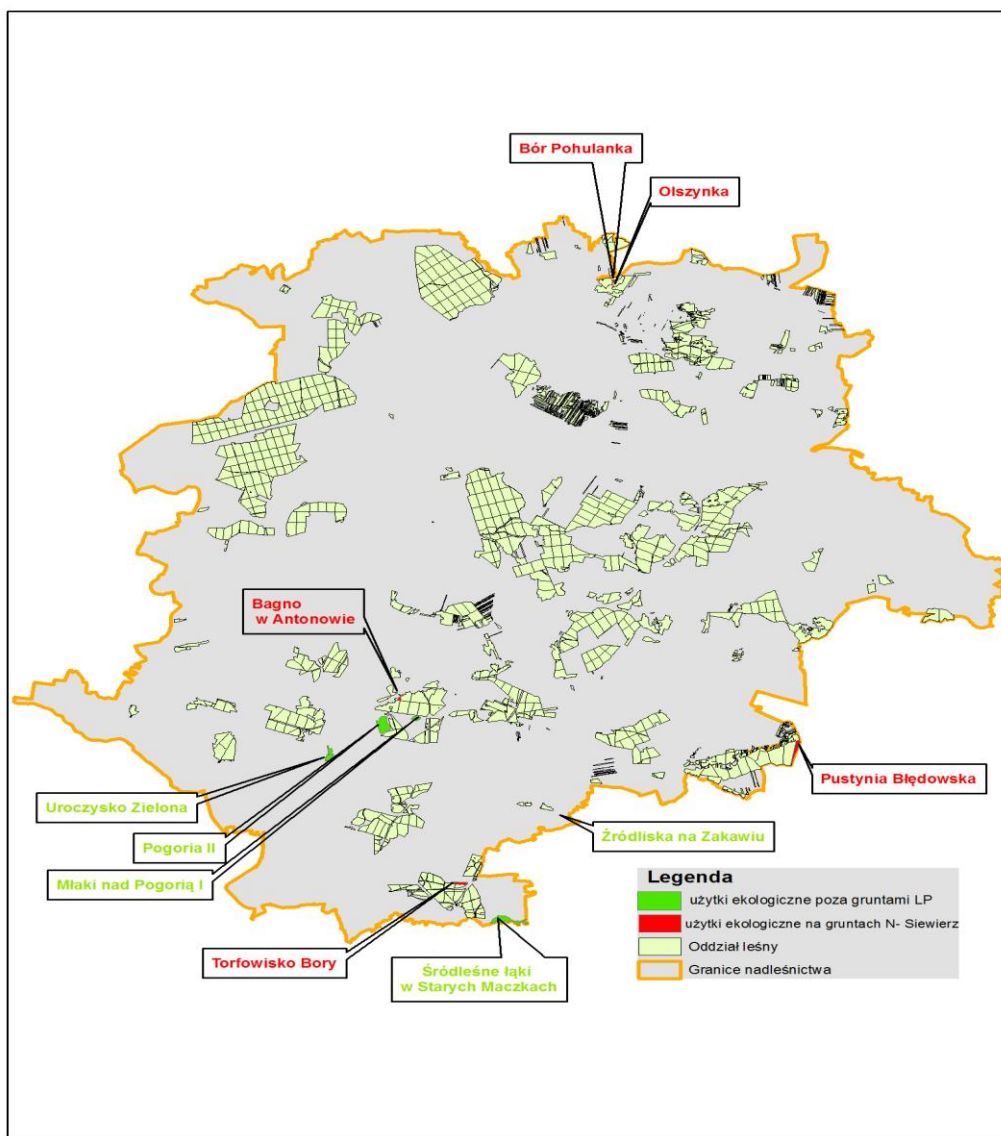
Wykaz pomników przyrody na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Siewierz

Lp.	Numer rejestru woj./ Akt utworzenia/ Akty normatywne aktualizujące	Dz.urz woj., poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z WKP	
			woj., powiat, gmina, obr. ewid.	leśnictwo, oddz., wydz.	rodzaj	wiek drzew	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny	zagrożenia	pow. kępy [ha]	projekt.	wykon.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
7.	524 Rozporządzenie Nr 10/37 Wojewody Częstochowskiego z dnia 17.12.1998 r. o uznaniu za pomnik przyrody. (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2011 r nr 24 poz 259).	nie publik.	województwo: śląskie, powiat: myszkowski, gmina: Koziegłowy obszar wiejski, miejscowość: Postęp, obr. ewid.: Postęp, nr działki ewidencyjnej: 308	leśnictwo Lgota, oddz. 291g (cz. W)  (Drzewo rośnie nieopodal łąki zwanej Msale Małe. Rośnie obok rozlewni wód mienaralnych „Jurajska” na skarpie rzecznej Warty.)	Dąb szypułkowy (2 szt.)  (grupa drzew: typ pomnika: wieloobiektowy)	350 350	471 480	25 25	dobry	Działalność człowieka	-	-	-

## 2.7. Użytki ekologiczne

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Siewierz znajduje się 5 użytków ekologicznych: „Bór Pohulanka”, „Bagna w Antoniewie”, „Olszynka”, „Torfowisko Bory”, „Pustynia Błędowska”

Ryc. Mapa położenia użytków ekologicznych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa.



**U.E „Bór Pohulanka”** znajduje się na gruntach leśnictwa Wołodowice. W.w. użytek ekologiczny na terenie Nadleśnictwa Siewierz obejmuje tylko jedno wydzielenie 339g o powierzchni 2,58 ha. Jest to teren o powierzchni 2,58 ha (wg rejestru z dnia 7 czerwca 2017 r. - RDOŚ Katowice). Utworzony został Rozporządzeniem Nr 11/2002 Wojewody Śląskiego z dnia 12 marca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny torfowiska przejściowego i boru bagiennego pod nazwą "Bór Pohulanka" w gminie Myszków (opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Woj. Śląskiego z 2002 roku, nr 20 poz. 659 z dnia 27.03.2002 r.). Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych torfowiska i boru bagiennego, ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.

**U.E „Olszynka”** znajduje się na gruntach leśnictwa Wołodowice. Na terenie Nadleśnictwa Siewierz ww. użytek ekologiczny obejmuje tylko jedno wydzielenie 338l o powierzchni 0,99 ha. Jest to teren o powierzchni 0,99 ha (wg rejestru z dnia 7 czerwca 2017 r. - RDOŚ Katowice), a przedmiotem ochrony jest torfowisko. Utworzony został Rozporządzeniem Nr 14/2002 Wojewody Śląskiego z dnia 15 marca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny łągu olszowego pod nazwą „Olszynka” w gminie Myszków (opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Woj. Śląskiego z 2002 roku, nr 20 poz. 662 z dnia 27.03.2002 r.) . Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych łągu olszowego, ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.

**U.E „Bagno w Antoniowie”** znajduje się częściowo na gruntach w zarządzie LP (Nadleśnictwa Siewierz). Jest to obszar o łącznej powierzchni 3,09 ha, (wg rejestru z 7 czerwca 2017 r. - RDOŚ Katowice) w tym na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Siewierz 0,88 ha). Ponadto analizowany użytek ekologiczny położony jest również na gruntach prywatnych na powierzchni 2,21 ha. Na terenie Nadleśnictwa Siewierz obejmuje tylko dwa wydzielanie 474f oraz 488f, znajdujące się na terenie leśnictwa Ząbkowice. Utworzony został Rozporządzeniem Nr 23/2001 Wojewody Śląskiego z dnia 18 września 2001 r. w sprawie wprowadzenia ochrony indywidualnej torfowiska w gminie Dąbrowa Górnicza w drodze uznania za użytek ekologiczny w obrębach ewidencyjnych Ząbkowice i Dąbrowa Górnicza, w gminie Dąbrowa Górnicza (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 73 poz. 1906 z dnia 27.09.2001 r.). Należy podkreślić, że użytek ekologiczny „Bagna w Antoniowie” położony jest w zasięgu obszaru Natura 2000 „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej PLH240037”. Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych, torfowiska przejściowego i niskiego ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin, w tym licznych gatunków roślin chronionych oraz reliktowych gatunków mszaków.

**U.E „Torfowisko Bory”** znajduje się na gruntach leśnictwa Maczki, a tworzą go dwa wydzielanie 588a; l oraz 587b; p; c o łącznej powierzchni 6,68 ha. Jest to teren o powierzchni 6,68 ha (wg rejestru z dnia 7 czerwca 2017 r. - RDOŚ Katowice). Utworzony został Rozporządzeniem Nr 20/2002 Wojewody Śląskiego z dnia 15 maja 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny torfowiska przejściowego pod nazwą "Torfowisko Bory" w gminie Sosnowiec (opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Woj. Śląskiego z 2002 roku, nr 36 poz. 1317 z dnia 27.05.2002 r.). Użytek ekologiczny „Torfowisko Bory” (częściowo) wchodzi w skład specjalnego obszaru ochrony siedlisk (OZW) „Torfowisko Sosnowiec-Bory PLH240038”. Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych torfowiska, ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.

**U.E „Pustynia Błędowska”** znajduje się na gruntach leśnictwa Łosień, a jest położony w wydzielaniu 628 h; ~b; o łącznej powierzchni 14,54ha. Utworzony został Rozporządzeniem nr 100/95 Wojewody Katowickiego z dnia 24 lipca 1995 roku w sprawie wprowadzenia ochrony indywidualnej w drodze uznania za użytek ekologiczny pola deflacyjnego w gminie Klucze.

Jest to teren przekazany Nadleśnictwu Siewierz w roku 2017. Celem ochrony tego obszaru jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych pozostałości po największym w Polsce obszarze śródlądowych piasków wydmowych z interesującymi formami morfologicznymi, licznymi rzadkimi i chronionymi gatunkami flory (pomocnik baldaszkowy, kruszczyk szerokolistny i rdzawoczerwony) i fauny oraz zbiorowiskami muraw piaskowych.

Ponadto w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Siewierz (poza gruntami zarządzanymi przez LP), zlokalizowano 5 użytki ekologiczne: „**Pogoria II**”, „**Młaki na Pogorią I**”, „**Źródłiska w Zakawiu**”, „**Śródleśne łąki w Starych Maczkach**” i „**Uroczysko Zielona**”.

**Zestwienie użytków ekologicznych i ogólna charakterystyka**

<b>Nazwa użytku Podstawa prawna</b>	<b>Oddział</b>	<b>Powierzchnia [ha]</b>	<b>Rodzaj użytku ekologicznego</b>	<b>Rodzaj Powierzchni wg. PUL</b>
<p><b>Użytek Ekologiczny „Bór Pohulanka”</b> Utworzony został Rozporządzeniem Nr 11/2002 Wojewody Śląskiego z dnia 12 marca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny torfowiska przejściowego i boru bagiennego pod nazwą "Bór Pohulanka" w gminie Myszków (opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Woj. Śląskiego z 2002 roku, nr 20 poz. 659 z dnia 27.03.2002 r.).</p>	339g	2,58	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	D-STAN
<p><b>Użytek Ekologiczny „Olszynka”</b> Rozporządzeniem Nr 14/2002 Wojewody Śląskiego z dnia 15 marca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny łągu olszowego pod nazwą „Olszynka" w gminie Myszków (opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Woj. Śląskiego z 2002 roku, nr 20 poz. 662 z dnia 27.03.2002 r.).</p>	338l	0,99	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	SUKCESJA
<p><b>U.E „Bagno w Antoniewie”</b> Rozporządzeniem Nr 23/2001 Wojewody Śląskiego z dnia 18 września 2001 r. w sprawie wprowadzenia ochrony indywidualnej torfowiska w gminie Dąbrowa Górnicza w drodze uznania za użytek ekologiczny w obrębach ewidencyjnych Żąbkowice i Dąbrowa Górnicza, w gminie Dąbrowa Górnicza (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 73 poz. 1906 z dnia 27.09.2001 r.).</p>	474f; oraz 488f	0,88 (w zarz. LP); 2,21 (poza zarz. LP)	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	BAGNO
<p><b>U.E „Torfowisko Bory”</b> Rozporządzeniem Nr 20/2002 Wojewody Śląskiego z dnia 15 maja 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny torfowiska przejściowego pod nazwą "Torfowisko Bory" w gminie Sosnowiec (opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Woj. Śląskiego z 2002 roku, nr 36 poz. 1317 z dnia 27.05.2002 r.).</p>	588a; l; oraz 587b; p; c.	6,68	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	E-N
<p><b>U.E „Pustynia Błędowska”</b> Rozporządzeniem nr 100/95 Wojewody Katowickiego z dnia 24 lipca 1995 roku w sprawie wprowadzenia ochrony indywidualnej w drodze uznania za użytek ekologiczny pola deflacyjnego w gminie Klucze. (publikacji Dz. Urz. Woj. Śląskiego Oznaczenie Dziennika Urzędowego Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 9 poz. 93 z 1995 r).</p>	628h;~b	14,54	wydyma	D-STAN, DROGA L.



## 2.8. Stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Siewierz nie ustanowiono stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej.

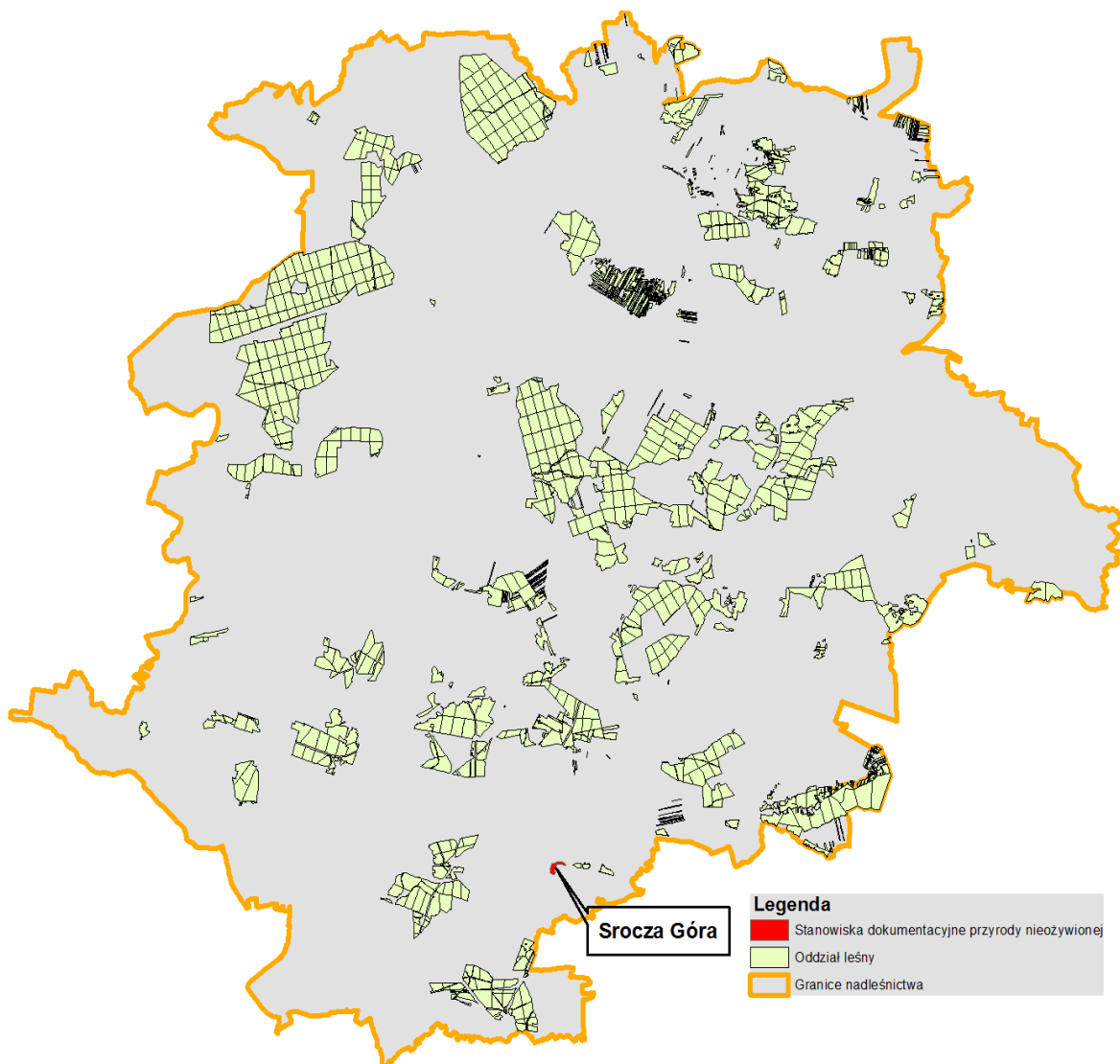
Jednakże w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Siewierz (poza gruntami LP), znajduje się jedno stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej „**Srocza Góra**”.

Stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej „Srocza Góra” położone jest w zasięgu terytorialnym leśnictwa Łosień. Jest to obszar o łącznej powierzchni 12,8120 ha (wg CRFOP z dnia 30 sierpnia 2018 r.).

Analizowane stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej obejmuje odsłonięcie geologiczne na zachodniej części Sroczej Góry w Dąbrowie Górniczej – Strzemieszycach. Srocza Góra otrzymała status stanowiska dokumentacyjnego Uchwałą nr XXXI/339/07 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej (Dz. Urz. z 11 lutego 2008 r nr 23, poz 537), z dnia 19 grudnia 2007 r.

W skład ww. stanowiska dokumentacyjnego wchodzi działki położone na terenie miasta Dąbrowa Górnicza, gminy Dąbrowa Górnicza, obrębu ewidencyjnego Strzemieszyce Wielkie, Obszar stanowiska dokumentacyjnego obejmuje grunty Skarbu Państwa i prywatne, znajdujące się w zasięgu działki o nr ewid. 117/10 k.m. 7 oraz w północnej części działki nr 1120/34 k.m. 7 obrębu Strzemieszyce Wielkie.

Celem ochrony ww. stanowiska dokumentacyjnego jest zachowanie odsłonięcia triasowej formacji geologicznej ze względu na jej walory naukowe i dydaktyczne.



Ryc. Mapa położenia Stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa.

## 2.9. Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

### 2.9.1. Prawnie chronione i rzadkie gatunki roślin

Występujące na obszarze Nadleśnictwa gatunki chronionych i rzadkich grzybów, porostów, mszaków i roślin naczyniowych przedstawiono w Programie w wykazie tabelarycznym na podstawie danych otrzymanych w toku prac urzędowych, jak i uzyskanych z opracowań oraz waloryzacji omawianych terenów.

Na specjalne potraktowanie i szczególną uwagę zasługują następujące gatunki runa wymienione w ROZPORZĄDZENIU MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin – adnotacja (3) – gatunki, których nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1.

Dla poniżej wymieniony gatunków zostaną w wyciągach dla leśniczych wyszczególnione odpowiednie zalecenia co do postępowania zabezpieczenia tych stanowisk. Leśniczy otrzyma zalecenia które będą chroniły te gatunki podczas ewentualnych zabiegów gospodarczych.

**Obuwik pospolity** - *Cypripedium calceolus* L.; **Lipiennik Loesela** - *Liparis loeselii* (L.) Rich.; **Rosiczka długolistna** - *Drosera anglica* Huds.; **Dyptam jesionolistny** - *Dictamnus albus* L.; **Wilczomlec pstry**, ostromlec pstry - *Euphorbia epithymoides* L.

**Zinwentaryzowane rośliny (w tym objęte ochroną).**

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status ochrony/ *Kategoria/ ** Czerwona lista roślin i grzybów Polski/ *** Polska Czerwona Księga Roślin	Lokalizacja	Zagrożenia
1	2	3	4	5	6
<b>Gatunki chronione:</b>					
<b>Ochrona ścisła</b>					
<b>Rośliny naczyniowe:</b>					
1.	<i>Liparis loeselii</i> (L.) Rich.)	Lipiennik Loesela	C, E, VU	Dane Wrażliwe	Wysychanie bagien.
2.	<i>Drosera rotundifolia</i> L.	Rosiczka okrągłolistna	C, VU, NT	Dane Wrażliwe	Wysychanie bagien.
3.	<i>Drosera anglica</i> Huds.	Rosiczka długolistna	C, EN	Dane Wrażliwe	Wysychanie bagien.
4.	<i>Drosera intermedia</i> Hayne	Rosiczka pośrednia	C, EN	Dane Wrażliwe	Wysychanie bagien.
5.	<i>Dictamnus albus</i> L.	Dyptam jesionolistny	C, CR, CR	Dane Wrażliwe	Zbiór przez ludzi.
6.	<i>Cephalanthera damasonium</i> (Mill.) Druce	Buławnik wielkokwiatowy	C, VU, VU	Dane Wrażliwe	Zbiór przez ludzi.
7.	<i>Cephalanthera longifolia</i> (L.) Fritsch	Buławnik mieczolistny	C, VU, VU	Dane Wrażliwe	Zbiór przez ludzi.
8.	<i>Cephalanthera rubra</i> (L.) Rich.	Buławnik czerwony	C, VU, VU	Dane Wrażliwe	Zbiór przez ludzi.
9.	<i>Cypripedium calceolus</i> L.	Obuwik pospolity	C, VU	Dane Wrażliwe	Zbiór przez ludzi.
10.	<i>Euphorbia epithymoides</i> L.	Wilczomlec pstry, ostromlec pstry	C, VU, VU	Dane Wrażliwe	Zbiór przez ludzi.
<b>Gatunki chronione:</b>					
<b>Rośliny naczyniowe:</b>					
1.	<i>Hacquetia epipactis</i> Neck.ex DC.	Cieszynianka wiosenna	C VU	Leśnictwo Poręba: 72g, 76a, Leśnictwo Kuźnica: 117b, Leśnictwo Rudniki: 346b, 352c, (źródło danych: Inwentaryzacja	-

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status ochrony/ *Kategoria/ ** Czerwona lista roślin i grzybów Polski/ *** Polska Czerwona Księga Roślin	Lokalizacja	Zagrożenia
1	2	3	4	5	6
				przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	
2.	<i>Iris sibirica</i> L.	Kosaciec syberyjski	C, VU	Leśnictwo Poręba: 77b, Leśnictwo Lgota: 291h, Leśnictwo Koziegłówek: 364d, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
3.	<i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz	Kruszczyk błotny	C	Leśnictwo Łazy: 90b, Leśnictwo Lgota: 287d, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
4.	<i>Lilium martagon</i> L.	Lilia złotogłów	C	Leśnictwo Mitręga: 19a, 20g, Leśnictwo Łazy: 32a, 39r, Leśnictwo Kuźnica: 112c, Leśnictwo Mierzęcice: 242a, Leśnictwo Lgota: 270n, 295a, Leśnictwo Żąbkowice: 439Bi, 439Bo, Leśnictwo Łysa Góra: 260a, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
5.	<i>Gladiolus imbricatus</i> L.	Mieczyk dachówkowy	C	Leśnictwo Rudniki: 369b, Leśnictwo Koziegłówek: 364c, 364d, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
6.	<i>Trollius europaeus</i> L.	Pełnik europejski	C, VU	Leśnictwo Łazy: 50g, Leśnictwo Lgota: 270p, 287g, 288d, 296a, 300b, Leśnictwo Trzebyczka: 408a, 408b, 408c, 409a, 409c, 417h, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
7.	<i>Jovibarba sobolifera</i> (Sims) Opiz	Rojownik pospolity, rojnik	C, VU	Leśnictwo Mitręga: 19a, 20g, (źródło danych: Inwentaryzacja	

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status ochrony/ *Kategoria/ ** Czerwona lista roślin i grzybów Polski/ *** Polska Czerwona Księga Roślin	Lokalizacja	Zagrożenia
1	2	3	4	5	6
		pospolity, rojniczek pospolity		przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	
8.	<i>Malaxis monophyllos</i> (L.) Sw.	Wyblin jednolistny	C, V, NT	Leśnictwo Ząbkowice: 438Ar, 439Bi, 439Bo, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
9.	<i>Corallorhiza trifida</i> Chatelain	Żłobik koralowy, żłobik koralowaty	C, VU	Leśnictwo Mitręga: 19a, Leśnictwo Ząbkowice: 438Ar, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
<b>Rośliny naczyniowe:</b>					
1.	<i>Ledum palustre</i> L.	Bagno zwyczajne	Cz	Leśnictwo Łązy: 47a, 52g, 56g, Leśnictwo Kuźnica: 124b, Leśnictwo Włodowice: 339g, Leśnictwo Maczki: 587b, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
2.	<i>Veratrum lobelianum</i> Bernh	Ciemieżyca zielona	Cz	Leśnictwo Łązy: 23f, 23h, 53a, 90g, Leśnictwo Poręba: 78d, 78g, 89d, Leśnictwo Kuźnica: 111c, 118i, 123c, Leśnictwo Grodziec: 524g, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
3.	<i>Centaurium erythraea</i> Rafn subsp. <i>erythraea</i>	Centuria pospolita, centuria zwyczajna, tysiącznik	Cz	Leśnictwo Ząbkowice: 439Ar, 439Bi, 439Bo, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
4.	<i>Taxus baccata</i> L.	Cis pospolity	Cz, VU	Leśnictwo Łązy: 23h, Leśnictwo Koziegłówek: 317b, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
5.	<i>Allium ursinum</i> L.	Czosnek niedźwiedzi	Cz	Leśnictwo Kuźnica: 117b, 118b, (źródło danych: Inwentaryzacja Nadleśnictwa Siewierz -	-

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status ochrony/ *Kategoria/ ** Czerwona lista roślin i grzybów Polski/ *** Polska Czerwona Księga Roślin	Lokalizacja	Zagrożenia
1	2	3	4	5	6
				aktualizacja informacji PUL – maj 2017).	
6.	<i>Carlina acaulis</i> L.	Dziewięciśli bezłodygowy	Cz	Leśnictwo Mitręga: 19a, Leśnictwo Poręba: 82f, Leśnictwo Ząbkowice: 439Bi, 439Bo, 468a, 477g, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
7.	<i>Neottia nidus-avis</i> (L.) L. C. M. Rich	Gnieźnik leśny, gniazdosz leśny	Cz	Leśnictwo Mitręga: 19a, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
8.	<i>Epipactis atrorubens</i> (Hoffm.) Besser	Kruszczyk rdzawoczerwony	Cz	Leśnictwo Mitręga: 19c, 19d, Leśnictwo Łazy: 37d, 38a, Leśnictwo Maczki: 587c, 600a, 602k, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
9.	<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz	Kruszczyk szerokolistny	Cz	Leśnictwo Mitręga: 19a, 19c, 19d, Leśnictwo Łazy: 37d, 38a, Leśnictwo Ząbkowice: 438Ar, Leśnictwo Maczki: 587c, 594j, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
10.	<i>Epipactis</i> sp.	Kruszczyk (rodzaj)	Cz	Leśnictwo Ząbkowice: 438Ar, 439Bi, 439o, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
11.	<i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) Soó	Kukułka plamista, storczyk plamisty, stoplamek plamisty	Cz	Leśnictwo Poręba: 71b, Leśnictwo Koziegłówek: 317c, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
12.	<i>Digitalis grandiflora</i> Mill.	Naparstnica zwyczajna	Cz	Leśnictwo Mitręga: 19a, Leśnictwo Ząbkowice: 438Bi, 438Bo, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona	-

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status ochrony/ *Kategoria/ ** Czerwona lista roślin i grzybów Polski/ *** Polska Czerwona Księga Roślin	Lokalizacja	Zagrożenia
1	2	3	4	5	6
				przez PGL LP w 2018 roku)	
13.	<i>Listera ovata</i> (L.) R. Br.	Listera jajowata	Cz	Leśnictwo Łazy: 23g, 55b, Leśnictwo Trzebyczka: 408a, 427g, Leśnictwo Maczki: 600a, 600c, 600d, 600f, 600j, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
14.	<i>Aquilegia vulgaris</i> L.	Orlik pospolity	Cz	Leśnictwo Mitręga: 19a, Leśnictwo Żąbkowice: 438Bi, 438Bo, Leśnictwo Grodziec: 538d, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
15.	<i>Aruncus sylvestris</i> Kostel	Parzydło leśne	Cz	Leśnictwo Łazy: 50f, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
16.	<i>Platanthera bifolia</i> L.	Podkolan biały	Cz	Leśnictwo Żąbkowice: 438Ar, (źródło danych: Inwentaryzacja Nadleśnictwa Siewierz – aktualizacja informacji PUL – maj 2017).	Zbiór przez ludzi.
17.	<i>Atropa belladonna</i> L.	Pokrzyk wilcza jagoda	Cz NT	Leśnictwo Koziegłównki: 360b, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
18.	<i>Chimaphila umbellata</i> (L.) W.P.C. Barton	Pomocnik baldaszkowy	Cz NT	Leśnictwo Mitręga: 19a, Leśnictwo Łazy: 24f, 55l, Leśnictwo Żąbkowice: 438Ar, Leśnictwo Maczki: 587c, 600d, 600h, 600j, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
19.	<i>Leucojum vernum</i> L.	Śnieżyca wiosenna	Cz	Leśnictwo Łazy: 49a, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status ochrony/ *Kategoria/ ** Czerwona lista roślin i grzybów Polski/ *** Polska Czerwona Księga Roślin	Lokalizacja	Zagrożenia
1	2	3	4	5	6
20.	<i>Galanthus nivalis</i> L.	Śnieżyczka przebiśnieg	Cz	Leśnictwo Mitręga: 19a, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
21.	<i>Daphne mezereum</i> L.	Wawrzynek wilczczyko	Cz	Leśnictwo Mitręga: 19a, Leśnictwo Łazy: 22d, 55b, 91h, Leśnictwo Poręba: 60f, 66j, 87i, Leśnictwo Mierzęcice: 206a, 214b, 215b, Leśnictwo Lgota: 287d, 289k, Leśnictwo Koziegłówek: 316c, 366a, Leśnictwo Trzebyczka: 402f, 403c, 403i, 404b, 404i, 410a, 411b, 412f, 414d, 418f, 423d, 425c, 425d, 427f, 429a, Leśnictwo Grodziec: 527b, Leśnictwo Maczki: 556g, 567c, 59k, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	
22.	<i>Anemone nemorosa</i> L.	Zawilec wielkokwiatowy	Cz	Leśnictwo Rudniki: 368f, 369c, , (źródło danych: Inwentaryzacja Nadleśnictwa Siewierz – aktualizacja informacji PUL – maj 2017).	-
23.	<i>Colchicum autumnale</i> L.	Zimowit jesienny	Cz	Leśnictwo Łazy: 90i, 92n, Leśnictwo Trzebyczka: 408a, 408b, 408c, 409a, Leśnictwo Ząbkowice: 477g, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
<b>Paprocie:</b>					
1.	<i>Matteuccia struthiopteris</i> (L.) Todaro	Pióropusznik strusi	Cz	Leśnictwo Poręba: 83a, 83b, 83d, 83h, 84a, 84d, 84f, 85a, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
<b>Widłaki:</b>					
1.	<i>Lycopodium clavatum</i> L.	Widłak goździsty	Cz	Leśnictwo Mitręga: 11d, 19a, (źródło danych: Inwentaryzacja	Zbiór przez ludzi.



Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status ochrony/ *Kategoria/ ** Czerwona lista roślin i grzybów Polski/ *** Polska Czerwona Księga Roślin	Lokalizacja	Zagrożenia
1	2	3	4	5	6
				przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	
2.	<i>Lycopodium annotinum</i> L.	Widłak jałowcowaty	Cz	Leśnictwo Winowno: 143a, 156a, Leśnictwo Łysa Góra: 612m, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
3.	<i>Hupertzia selago</i> L.	Widłak wroniec (wroniec widlasty)	Cz	Leśnictwo Kuźnica: 122a, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
<b>Pozostałe rzadkie gatunki spotykane na terenie Nadleśnictwa</b>					
<b>Paprocie:</b>					
1.	<i>Polypodium vulgare</i> L.	Paprotka zwyczajna	rzadki	Leśnictwo Mitręga: 2h, 19a, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
<b>Skrzypy:</b>					
1.	<i>Equisetum telmateia</i> Ehrh.	Skrzyp olbrzymi	rzadki	Leśnictwo Trzebyczka: 408h, 419d, 420a, 420c, 420d, 420f, 420i, 420j, 421a, 421d, 421f, 421h, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
2.	<i>Vinca minor</i> L.	Barwinek pospolity	rzadki	Leśnictwo Trzebyczka: 413f, 418g, 419c, 420b, 420d, 420f, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
3.	<i>Hedera helix</i> L.	Bluszcz pospolity	rzadki	Leśnictwo Mitręga: 19a, 19b, 19d, Leśnictwo Koziegłówek: 317b, Leśnictwo Trzebyczka: 408g, 411b, 412a, 421a, 431c, Leśnictwo Ząbkowice: 439c, 438Ar, Leśnictwo Grodziec: 549c, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
4.	<i>Gentiana</i> sp.	Goryczka (rodzaj)	rzadki	Leśnictwo Ząbkowice: 478Ac, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
5.	<i>Viburnum opulus</i> L.	Kalina koralowa	rzadki	Leśnictwo Mitręga: 19a, Leśnictwo Kuźnica:	-

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status ochrony/ *Kategoria/ ** Czerwona lista roślin i grzybów Polski/ *** Polska Czerwona Księga Roślin	Lokalizacja	Zagrożenia
1	2	3	4	5	6
				113a, 127k, Leśnictwo Koziegłówek: 317c, Leśnictwo Trzebyczka: 403a, 403b, 403c, 425c, 427o, 429a, 429b, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	
6.	<i>Convallaria majalis</i> L.	Konwalia majowa	rzadki	Leśnictwo Poręba: 59a, 59b, 60a, 60c, 80c, 80d, Leśnictwo Kuźnica: 104b, 111b, 111d, 112a, 112b, 112c, 112d, 112f, 113f, 117b, 117c, 123b, 128a, 128f, 133a, Leśnictwo Winowno: 140a, 147a, 148a, 149b, 160a, Leśnictwo Mierzęcice: 203a, 205b, 207b, 211b, 213a, 222d, 240a, 245a, Leśnictwo Koziegłówek: 139d, 315j, 318a, 318b, 318c, 318d, 318f, 319a, 319f, 321b, 322a, 322b, 322d, 322f, 323a, 323b, 323c, 324a, 328a, 328b, 328d, 328f, 329a, 329g, 329j, 330a, 330b, 330d, 331a, 331c, 332c, 366b, 366c, Leśnictwo Trzebyczka: 405b, 405h, 406b, 406c, 406d, 406f, 409b, 409c, 412a, Leśnictwo Ząbkowice: 438Ar, 439Bk, 439Bo, 481j, 482b, 488a, 510j, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
7.	<i>Asarum europaeum</i> L.	Kopytnik pospolity	rzadki	Leśnictwo Mitręga: 19a, 19d, 21b, Leśnictwo Poręba: 73a, 73b, 73g, 75i, 76a, 78c, 78d, 78h, 80b, 80c, 80d, 81g, 86a, 86b, 87i, 93c, 93o, Leśnictwo Kuźnica: 106a, 123a, Leśnictwo Mierzęcice: 215c, Leśnictwo Koziegłówek: 317b, 322i, Leśnictwo Trzebyczka: 406f, 407d, 407f, 408d, 408g, 408h, 408i, 409b, 409d, 409f, 409g, 410b, 411a, 411b, 412a, 418d, 418f, 419c, 419d, 419g, 419h, 420a,	-

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status ochrony/ *Kategoria/ ** Czerwona lista roślin i grzybów Polski/ *** Polska Czerwona Księga Roślin	Lokalizacja	Zagrożenia
1	2	3	4	5	6
				420d, 420f, 420g, 421g, 423c, 423d, 429c, 430a, 430b, 432a, 432b, 432c, 432d, 432f, 435a, 435b, Leśnictwo Ząbkowice: 437a, 438Ar, 440a, Leśnictwo Grodziec: 523a, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	
8.	<i>Frangula alnus</i> Mill.	Kruszyna pospolita	rzadki	Leśnictwo Mitręga: 15d, 15f, Leśnictwo Poręba: 58g, 58i, 93b, 100d, 100Aa, Leśnictwo Winowno: (całość), Leśnictwo Trzebyczka: (całość- dość liczna), (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
9.	<i>Primula veris</i> L.	Pierwiosnek lekarski	rzadki	Leśnictwo Mitręga: 19a, Leśnictwo Koziegłówek: 316c, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Zbiór przez ludzi.
10.	<i>Hepatica nobilis</i> Mill.	Przylaszczka pospolita	rzadki	Leśnictwo Mitręga: 12k, 16n, 18l, 18m, 19a, 19b, 20d, 21b, Leśnictwo Poręba: 71c, 71h, 71j, 72a, 72b, 72d, 73a, 73b, 75i, 76a, 76d, 78c, 78h, 81g, Leśnictwo Kuźnica: 113b, 113c, 117a, 117b, Leśnictwo Mierzęcice: 208f, Leśnictwo Koziegłówek: 323a, 323b, 323c, 324a, Leśnictwo Trzebyczka: 428a, Leśnictwo Ząbkowice: 439c, 460a, 477g, 478c, 478l, Leśnictwo Maczki: 574b, 574d, 578h, 578j, Leśnictwo Łysa Góra: 259d, 260d, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
11.	<i>Galium odoratum</i> L.	Przytulia wonna	rzadki	Leśnictwo Mitręga: 19a, (źródło danych: Inwentaryzacja	-

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status ochrony/ *Kategoria/ ** Czerwona lista roślin i grzybów Polski/ *** Polska Czerwona Księga Roślin	Lokalizacja	Zagrożenia
1	2	3	4	5	6
				przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	

**\* - C – ochrona ścisła, Cz – ochrona częściowa**

\*\* - Czerwona lista roślin i grzybów Polski (2006): gatunek wymierający (kat. zagrożenia: E), gatunek narażony na wyginięcie (kat. zagrożenia: V), gatunek zagrożony (kat. zagrożenia: EN), gatunek rzadki (kat. zagrożenia: R); IUCN-LC - Światowa Unia Ochrony Przyrody (IUCN) - gatunki niskiego ryzyka – najmniejszej troski (LR/lc, LC), bliskie zagrożenia (NT), narażone (VU), zagrożone (EN), krytycznie zagrożone (CR),

\*\*\* - Polska Czerwona Księga Roślin: wymarłe w naturze (extinct in wild) - (kat. zagrożenia: EW), gatunek krytycznie zagrożony (kat. zagrożenia: CR), gatunek zagrożony (kat. zagrożenia: EN), gatunek narażony (kat. zagrożenia: VU), gatunek niższego ryzyka (kat. zagrożenia: LR), gatunek bliski zagrożenia (kat. zagrożenia: NT), gatunek o stopniu zagrożenia trudnym do określenia z braku danych (kat. zagrożenia: DD).

## Gatunki grzybów

W Nadleśnictwie Siewierz występuje również jeden gatunek grzyba. Jest nim smardz jadalny (*Morchella esculenta* (L.) Pers.), stwierdzony na terenie leśnictwa Maczki w oddziale 570 j, podlega on ochronie częściowej.

## Gatunki roślin z „Polskiej Czerwonej Księgi Roślin”

W Nadleśnictwie występują również gatunki wymienione w „Polskiej Czerwonej Księdze Roślin”. Są to:

### Gatunki wymienione w „Polskiej Czerwonej Księdze Roślin”

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria
1	2	3	4
1.	Lipiennik Loesela	<i>Liparis loeselii</i> (L.) Rich.	C, VU, VU
2.	Buławnik czerwony	<i>Cephalanthera rubra</i> (L.) Rich.	C, VU, VU
3.	Buławnik mieczolistny	<i>Cephalanthera longifolia</i> (L.) Fritsch	C, VU, VU
4.	Buławnik wielkokwiatowy	<i>Cephalanthera damasonium</i> (Mill.) Druce	C, VU, VU
5.	Dyptam jesionolistny	<i>Dictamnus albus</i> L.	C, VU, VU
6.	Obuwik pospolity	<i>Cypripedium calceolus</i> L.	C, VU
7.	Wilczomlec pstry, ostromlec pstry	<i>Euphorbia epithymoides</i> L.	C, VU, VU

## 2.9.2. Prawnie chronione gatunki zwierząt

Zbiorcze zestawienie zwierząt stwierdzonych na terenie Nadleśnictwa Siewierz oparto w większości na danych z tzw. „ciągłej waloryzacji przyrodniczej” przeprowadzonej przez administrację leśną według stanu z 2018 roku.

Z dostępnych źródeł (inventaryzacji przeprowadzonej przez PGL LP w 2018 roku, SDF, dokumentacji dotyczącej rezerwatów i obszarów Natura 2000, literatury naukowej, itp.), stwierdzono na tym terenie występowanie 135 gatunków zwierząt. Liczebność w poszczególnych gromadach przedstawia się następująco: bezkręgowce – 19 gat., płazy – 10 gat., gady – 5 gat., ptaki – 80 gat. oraz ssaki – 21 gat.

### Gatunki zwierząt (w tym chronione)

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
<b>Gatunki chronione:</b>				
<b>Ssaki</b>				
1.	1324 - Nocek duży <i>Myotis myotis</i> Borkhausen	Ścisła	Leśnictwo Rudniki: 353, 357, 358, Leśnictwo Mierzęcice: 208, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN- LC, CLZ-VU, Bern2, HD2, HD4
2.	1326 - Gacek brunatny <i>Plecotus auritus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Kuźnica: 110, 127, Leśnictwo Mierzęcice: 216, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD4
3.	Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i> Schreber	Ścisła	Leśnictwo Winowno: 180, 187, Leśnictwo Koziegłótki: 139, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN- LC, Bern2, HD4
4.	Orzesznica leszczynowa, orzesznica <i>Muscardinus avellanarius</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Rudniki: 342, 343, 368c, 377, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD4
5.	1337 – Bóbr europejski <i>Castor fiber</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Łosień: 456, 615, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern3, HD2, HD4

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
6.	Jeż wschodni <i>Erinaceus roumanicus</i> Barrett-Hamilton	Częściowa	Leśnictwo Mitręga: 5, 6, 7, 12, 14, 19, Leśnictwo Poręba: 58, 76, 93, Leśnictwo Kuźnica: 122, Leśnictwo Winowno: 140, 187, Leśnictwo Mierzęcice: 208, Leśnictwo Rudniki: 344, 346, 349, 357, 358, 373, Leśnictwo Lgota: 270, 296, 298, Leśnictwo Koziegłówek: 139, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 404, Leśnictwo Ząbkowice: 481, 483 Leśnictwo Grodziec: 552, 554, Leśnictwo Maczki: (całość), Leśnictwo Łysa Góra: 166, 266, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
7.	Gronostaj, łasica gronostaj <i>Mustela erminea</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Poręba: 75, 95, Leśnictwo Grodziec: 531, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
8.	Kret europejski <i>Talpa europaea</i> L.	Częściowa (osobniki znajdujące się poza terenem ogrodów, upraw ogrodniczych, szkółek leśnych, trawiastych lotnisk, ziemnych konstrukcji hydrotechnicznych oraz obiektów sportowych)	Leśnictwo Mitręga: 5, Leśnictwo Poręba: 67, 76, 77, 94, Leśnictwo Kuźnica: 127, Leśnictwo Winowno: 202, Leśnictwo Mierzęcice: 208, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, 372, 376, Leśnictwo Lgota: 274, 300, Leśnictwo Koziegłówek: 139, 315, 364, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 406, 408, 409, 418, Leśnictwo Ząbkowice: 481, Leśnictwo Łysa Góra: 165, 266, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
9.	Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Kuźnica: 127, Leśnictwo Winowno: 175, Leśnictwo Mierzęcice: 208, Leśnictwo Lgota: 274, 300, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern3
10.	Ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Kuźnica: 127, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern3
11.	Wiewiórka <i>Sciurus vulgaris</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Mitręga: 5, 6, 16, 19, Leśnictwo Poręba: 77, 87, Leśnictwo Kuźnica: 112, Leśnictwo Winowno: 140, 161, 187, Leśnictwo Mierzęcice: 204, 208, 229, 232, Leśnictwo Rudniki: 344, 345, 350, 354, 357, 358, Leśnictwo Lgota: 270, 296, 298, Leśnictwo Koziegłówki: 139, 312, 362, Leśnictwo Trzebyczka: 402, 403, 404, 418, 419, 421, 428, 435, Leśnictwo Ząbkowice: 481, 483, Leśnictwo Maczki: 603, Leśnictwo Łosień: 444, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern3
12.	1355 – Wydra <i>Lutra lutra</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Włodowice: 341, Leśnictwo Łosień: 456, 615, 616, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-NT, Bern2, HD2, HD4
<b>Gatunki nie objęte ochroną</b>				
1.	Borsuk, jażwiec <i>Meles meles</i> L.	-	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POP dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-
2.	Dzik <i>Sus strofa</i> L.	-	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POP dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-
3.	Jeleń <i>Cervus elaphus</i> L.	-	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POP dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-
4.	Kuna domowa, kamionka <i>Martes foina</i> Erxleben	-	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POP dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-



Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
5.	Kuna leśna, tumak <i>Martes martes</i> L.	-	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POP dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-
6.	Lis <i>Vulpes vulpes</i> L.	-	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POP dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-
7.	Tchórz zwyczajny, tchórz pospolity, tchórz europejski <i>Mustela putorius</i> L.	-	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POP dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-
8.	Sarna <i>Capreolus capreolus</i> L.	-	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POP dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-
9.	Zając szarak <i>Lepus europaeus</i> L.	-	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POP dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-
<b>Ptaki</b>				
<b>Gatunki chronione</b>				
1.	Bekas kszyc, kszyc, bekas baranek <i>Gallinago gallinago</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 40, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
2.	A031 – Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mierzęcice: 208, Leśnictwo Ząbkowice: 501, 512, Leśnictwo Łysa Góra: 165, 266, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
3.	Czajka zwyczajna, czajka, czajka pospolita <i>Vanellus vanellus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Poręba: 67, Leśnictwo Kuźnica: 127, Leśnictwo Koziegłówek: 316, 317, Leśnictwo Trzebyczka: 402, 420, 423, 428, 432, 435, Leśnictwo Ząbkowice: 501, Leśnictwo Łysa Góra: 105, 165, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
4.	Drozd śpiewak (śpiewak) <i>Turdus philomelos</i> C. L. Brehm	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 50, Leśnictwo Kuźnica: 106, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, Leśnictwo Trzebyczka: 426, 428, 431, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
5.	A232 – Dudek <i>Upupa epops</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 1, 2, 19, Leśnictwo Łazy: 36, Leśnictwo Poręba: 95, Leśnictwo Rudniki: 357, 372, Leśnictwo Lgota: 289, Leśnictwo Trzebyczka: 431, 435, Leśnictwo Grodziec: 533, 535, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, BD1, Bern2
6.	A236 - Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 1, 2, 9, 16, 19, Leśnictwo Łazy: 36, Leśnictwo Poręba: 76, 96, Leśnictwo Kuźnica: 115, Leśnictwo Winowno: 163, 175, Leśnictwo Rudniki: 356, 357, 374, 375, Leśnictwo Koziegłówek: 328, 364, Leśnictwo Trzebyczka: 409, 421, 430, 433, 434, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, BD1, Bern2
7.	Dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 19, Leśnictwo Łazy: 55, Leśnictwo Poręba: 76, 96, Leśnictwo Kuźnica: 113, 124, Leśnictwo Winowno: 174, Leśnictwo Mierzęcice: 210, 216, 232, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Koziegłówek: 139, Leśnictwo Trzebyczka: 409, Leśnictwo Ząbkowice: 462, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, BD1, Bern2

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
8.	Dzięciol mały (Dzięciołek) <i>Dendrocopos minor</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 90, Leśnictwo Poręba: 76, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Lgota: 270, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
9.	A234 – Dzięciol zielonosiwy <i>Picus canus</i> J. F. Gmelin	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 55, Leśnictwo Trzebyczka: 421, 431, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, BD1, Bern2
10.	Dzięciol zielony <i>Picus viridis</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Rudniki: 375, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
11.	A338 – Dzierzba gąsiorek, Gąsiorek <i>Lanius collurio</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 92, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, BD1
12.	Dzwoniec zwyczajny <i>Chloris chloris</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Rudniki: 357, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, BD1, Bern2
13.	Gil zwyczajny, gil <i>Pyrrhula pyrrhula</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Poręba: (całość), Leśnictwo Kuźnica: 127, Leśnictwo Winowno: 180, 187, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Koziegłówki: 317, 365, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 409, 413, 418, 421, Leśnictwo Ząbkowice: 458, 459, 481, 483, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
14.	Grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Poręba 76, Leśnictwo Grodziec: 530, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2
15.	Jaskółka brzegówka <i>Riparia riparia</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łysa Góra: 266, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
16.	Jaskółka dymówka, Dymówka <i>Hirundo rustica</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 32, 45, Leśnictwo Kuźnica: 127, Leśnictwo Winowno: 160, 187, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
17.	Jaskółka oknówka, Oknówka <i>Delichon urbica</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 32, 45, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
18.	Jastrząb <i>Accipiter gentilis</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 3, 4, Leśnictwo Łazy: 44, Leśnictwo Poręba: 97A, Leśnictwo Kuźnica: 102, 118, Leśnictwo Winowno: 181, 187, Leśnictwo Mierzęcice: 227, 235, Leśnictwo Rudniki: 343, 344 350, 355, 357, 358, Leśnictwo Lgota: 302, Leśnictwo Koziegłówek: 329, Leśnictwo Trzebyczka: (całość - nieliczny), Leśnictwo Maczki: 572, 593, 597, Leśnictwo Łysa Góra: 258, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
19.	Jerzyk <i>Apus apus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 19, Leśnictwo Łazy: 46, Leśnictwo Poręba: 76, Leśnictwo Mierzęcice: 203, 208, Leśnictwo Lgota: 281, 308, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
20.	Kawka <i>Corvus monedula</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Poręba: 75, Leśnictwo Łysa Góra: 186, 266, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
21.	Kląskawka zwyczajna, kląskawka <i>Saxicola rubicola</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 92, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
22.	Kokoszka zwyczajna, kokoszka, kokoszka wodna, kurka wodna <i>Gallinula chloropus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Rudniki: 357, 358, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
23.	Kopciuszek zwyczajny <i>Phoenicurus ochruros</i> S. G. Gmelin	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 37, Leśnictwo Kuźnica: 127, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Trzebyczka: 420, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
24.	Kos zwyczajny, kos <i>Turdus merula</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 19, Leśnictwo Łazy: 55, Leśnictwo Poręba: (całość), Leśnictwo Kuźnica: 106, 127, Leśnictwo Winowno: 179, Leśnictwo Mierzęcice: 204, Leśnictwo Rudniki: 353, 357, 358, 376, Leśnictwo Lgota: 270, Leśnictwo Koziegłówek: 139, 312, 365, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 407, 408, 413, Leśnictwo Ząbkowice: 481, 482, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
25.	Kowalik, kowalik zwyczajny <i>Sitta europaea</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitrega: 1, 19, Leśnictwo Łazy: 90, Leśnictwo Kuźnica: 127, Leśnictwo Rudniki: 344, 357, 358, Leśnictwo Lgota: 296, Leśnictwo Trzebyczka: 409, 411, 413, 421, 432, 433, 435, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
26.	Krętogłów <i>Jynx torquilla</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 25, Leśnictwo Trzebyczka: 420, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
27.	Krogulec zwyczajny <i>Accipiter nisus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 34, Leśnictwo Poręba: 74, 80, 96, Leśnictwo Mierzęcice: 208, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Lgota: 302, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
28.	Kwiczół <i>Turdus pilaris</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 55, Leśnictwo Poręba: 62, 93, 94, Leśnictwo Kuźnica: 116, Leśnictwo Mierzęcice: 204, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Lgota: 270, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 426, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
29.	Kukułka <i>Cuculus canorus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 3, 4, 5, 19, Leśnictwo Łazy: 25, Leśnictwo Poręba: 75, Leśnictwo Kuźnica: 122, Leśnictwo Winowno: 160, Leśnictwo Mierzęcice: 208, Leśnictwo Rudniki: 349, 357, 358, Leśnictwo Lgota: 281, 308, Leśnictwo Koziegłówek: 322, 362, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 404, 409, 424, Leśnictwo Ząbkowice: 436, 438, 457, 460, Leśnictwo Łosień: 443, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2
30.	Muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i> Pallas	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 53, 55, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
31.	Mysikrólik zwyczajny <i>Regulus regulus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 91, Leśnictwo Poręba: 94, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Lgota: 278, Leśnictwo Ząbkowice: 481, 482, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
32.	Myszołów zwyczajny <i>Buteo buteo</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitrega: 3, 4, 11, 19, Leśnictwo Łazy: 90, Leśnictwo Poręba: (całość), Leśnictwo Kuźnica: 106, 110, 122, Leśnictwo Winowno: 157, 191, Leśnictwo Mierzęcice: 214, Leśnictwo Rudniki: 343, 344, 350, 355, 356, 358, Leśnictwo Lgota: 278, Leśnictwo Koziegłówek: 139, 325, Leśnictwo Trzebyczka: 404, 407, 409, 421, 433, Leśnictwo Ząbkowice: 457, 460, Leśnictwo Łysa Góra: 258, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2
33.	Paszkot <i>Turdus viscivorus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Poręba: 67, 76, Leśnictwo Kuźnica: 124, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Lgota: 270, Leśnictwo Koziegłówek: 315, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, BD1, Bern2
34.	Pelzacz ogrodowy <i>Certhia brachydactyla</i> C. L. Brehm	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 90, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
35.	Pelzacz leśny <i>Certhia familiaris</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Rudniki: 346, 349, 357, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
36.	Piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 55, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Trzebyczka: 426, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC



Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
37.	Pieczęta, pieczęta zwyczajna <i>Sylvia curruca</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 56, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
38.	Pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i> Vieillot	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 55, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
39.	Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitrega: 5, 6, 16, 19, Leśnictwo Łazy: 32, Leśnictwo Poręba: 76, 94, Leśnictwo Kuźnica: 127, Leśnictwo Winowno: 187, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Lgota: 270, Leśnictwo Koziegłówek: 139, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 413, 421, 428, Leśnictwo Łysa Góra: 257, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
40.	Pliszka żółta <i>Motacilla flava</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Lgota: 270, Leśnictwo Ząbkowice: 481, 482, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
41.	A275 - Pokląskwa <i>Saxicola ruberta</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 92, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
42.	Pokrzewka cierniówka, Cierniówka <i>Sylvia communis</i> Latham	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 56, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2
43.	Pokrzewka czarnołbista, Kapturka <i>Sylvia atricapilla</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 55, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
44.	Pokrzewka ogrodowa, Gajówka <i>Sylvia borin</i> Boddaert	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 55, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
45.	Płochacz pokrzywnica, pokrzywnica <i>Prunella modularis</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 49, Leśnictwo Kuźnica: 110, 127, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
46.	Przepiórka zwyczajna, przepiórka, gajówka <i>Coturnix coturnix</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 25, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
47.	Pustułka zwyczajna, pustułka <i>Falco tinnunculus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 46, Leśnictwo Poręba: 76, Leśnictwo Lgota: 302, Leśnictwo Koziegłównki: 315, Leśnictwo Łysa Góra: 186, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, BD1, Bern2
48.	Remiz zwyczajny <i>Remiz pendulinus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 56, Leśnictwo Kuźnica: 112, 118, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
49.	Rudzik, rudzik zwyczajny <i>Erithacus rubecula</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 54, Leśnictwo Poręba: 76, 94, Leśnictwo Kuźnica: 127, Leśnictwo Mierzęcice: 208, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Lgota: 270, Leśnictwo Koziegłównki: 315, Leśnictwo Trzebyczka: 420, Leśnictwo Ząbkowice: 457, 460, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
50.	Puszczyk zwyczajny <i>Strix aluto</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Rudniki: 349, 357, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
51.	Sierpówka, <i>Synogarlica turecka</i> <i>Streptopelia decaocto</i> Frivaldszky	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 27, Leśnictwo Poręba: 75, 76, 93, 94, Leśnictwo Kuźnica: 127, Leśnictwo Winowno: 187, 189, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, 377, Leśnictwo Łgota: 270, Leśnictwo Trzebyczka: 422, Leśnictwo Ząbkowice: 481, Leśnictwo Łosień: 446, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, CLZ-LC
52.	Sikora bogatka, bogatka <i>Parus major</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 55, Leśnictwo Poręba: (całość), Leśnictwo Kuźnica: 101, 138, Leśnictwo Winowno: 164, 187, Leśnictwo Mierzęcice: 204, 208, Leśnictwo Rudniki: 349, 353, 356, 357, 358, 376, Leśnictwo Łgota: 270, Leśnictwo Koziegłówek: 139, 312, 366, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 404, 413, 417, Leśnictwo Ząbkowice: 481, 482, 483, Leśnictwo Maczki: 603, Leśnictwo Łysa Góra: 260, 266, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD2, HD4

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
53.	Sikora czarnogłówka, Czarnogłówka <i>Poecile montanus</i> Conrad	Ścisła	Leśnictwo Mitrega: 5, 19, Leśnictwo Łazy: 40, 55, Leśnictwo Poręba: (całość), Leśnictwo Rudniki: 349, 353, 357, 358, 376, Leśnictwo Lgota: 270, Leśnictwo Trzebyczka: 421, 427, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD2, HD4, CLZ-LC
54.	Sikora czubotka, czubotka <i>Lophophanes cristatus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Rudniki: 349, 353, 357, 358, 376, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD2, HD4, CLZ-NT
55.	Sikora modra, Modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 55, Leśnictwo Poręba: (całość), Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Lgota: 270, Leśnictwo Koziegłówek: 312, 366, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD2, HD4, CLZ-NT
56.	Sikora uboga <i>Poecile palustris</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitrega: 5, 19, Leśnictwo Łazy: 40, 55, Leśnictwo Kuźnica: 125, Leśnictwo Mierzęcice: 208, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, 376, Leśnictwo Lgota: 270, Leśnictwo Koziegłówek: 312, 366, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD2, CLZ-NT
57.	Sikora sosnówka <i>Poecile ater</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 54, Leśnictwo Kuźnica: 135, Leśnictwo Rudniki: 357, 376, Leśnictwo Lgota: 270, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD2, HD4

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
58.	Słownik rdzawy <i>Luscinia megarhynchos</i> C.L. Brehm	Ścisła	Leśnictwo Kuźnica: 122, Leśnictwo Lgota: 270, Leśnictwo Rudniki: 357, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
59.	Skowronek zwyczajny, skowronek polny, skowronek, rolak <i>Alauda arvensis</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 1, 5, Leśnictwo Łazy: 25, Leśnictwo Poręba: 67, 75, Leśnictwo Kuźnica: 122, Leśnictwo Winowno: 161, Leśnictwo Lgota: 300, Leśnictwo Ząbkowice: 457, 460, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
60.	Sójka zwyczajna, sójka <i>Garrulus glandarius</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 19, Leśnictwo Poręba: (całość), Leśnictwo Kuźnica: 122, 127, Leśnictwo Winowno: 140, 202, Leśnictwo Mierzęcice: 204, 210, 220, 240, Leśnictwo Lgota: 288, 296, Leśnictwo Koziegłówki: 139, 312, 366, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 404, 408, 409, 426, Leśnictwo Ząbkowice: 481, 483 Leśnictwo Maczki: 603, Leśnictwo Łysa Góra: 165, Leśnictwo Łosień: 443, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
61.	Strzyżyk zwyczajny <i>Troglodytes troglodytes</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 51, Leśnictwo Kuźnica: 110, 127, Leśnictwo Rudniki: 357, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
62.	Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitrega: 5, 19, Leśnictwo Poręba: 76, Leśnictwo Kuźnica: 104, 110, Leśnictwo Winowno: 189, 190, Leśnictwo Rudniki: 358, Leśnictwo Lgota: 301, Leśnictwo Koziegłówek: 316, Leśnictwo Trzebyczka: 408, Leśnictwo Ząbkowice: 457, 460, 481, 483, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
63.	Szpak zwyczajny <i>Sturnus vulgaris</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitrega: 5, 7, Leśnictwo Poręba: (całość), Leśnictwo Kuźnica: 106, 127, Leśnictwo Winowno: 202, Leśnictwo Mierzęcice: 208, 220, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, Leśnictwo Lgota: 270, Leśnictwo Koziegłówek: 312, 366, Leśnictwo Trzebyczka: 402, 403, 413, Leśnictwo Ząbkowice: 481, 483 Leśnictwo Łysa Góra: 165, Leśnictwo Łosień: 441, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
64.	Świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 36, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
65.	Świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i> Bechstein	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 55, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
66.	Trzciniak zwyczajny, trzciniak drożdówka <i>Acrocephalus arundinaceus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 28, 47, 54, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
67.	Trznadel <i>Emberiza citrinella</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Kuźnica: 116, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, Leśnictwo Trzebyczka: 405, 408, Leśnictwo Ząbkowice: 481, 483, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
68.	Turkawka <i>Streptopelia turtur</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 5, 19, Leśnictwo Łazy: 28, Leśnictwo Kuźnica: 127, Leśnictwo Łysa Góra: 266, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
69.	Wilga zwyczajna (wilga) <i>Oriolus oriolus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 92, Leśnictwo Poręba: 94, Leśnictwo Kuźnica: 116, Leśnictwo Rudniki: 349, 357, 358, Leśnictwo Ząbkowice: 481, 483, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
70.	Wróbel mazurek, mazurek, wróbel polny <i>Passer montanus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łgota: 270, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
71.	Wróbel zwyczajny, wróbel domowy, wróbel <i>Passer domesticus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 5, 6, 19, Leśnictwo Poręba: 94, Leśnictwo Kuźnica: 106, 127, Leśnictwo Winowno: 179, 187, Leśnictwo Mierzęcice: 204, 210, Leśnictwo Łgota: 270, Leśnictwo Koziegłówek: 315, 366, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 408, Leśnictwo Ząbkowice: 436, 439, Leśnictwo Łosień: 444, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
72.	Zięba zwyczajna <i>Fringilla coelebs</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Mitręga: 19, Leśnictwo Kuźnica: 122, Leśnictwo Lgota: 296, Leśnictwo Koziegłówek: 312, 366, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 408, 420, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern3
73.	A229 – Zimorodek <i>Alcedo atthis</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Kuźnica: 123, 126, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, Leśnictwo Lgota: 277, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern3
74.	Żuraw zwyczajny, żuraw, żuraw popielaty, żuraw szary <i>Grus grus</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Poręba: 70, Leśnictwo Mierzęcice: 237, Leśnictwo Rudniki: 344, 354, 375, Leśnictwo Włodowice: 371, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern3
75.	Kruk <i>Corvus corax</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Mitręga: 9, 12, 19, Leśnictwo Poręba: 77, 84, 89, Leśnictwo Kuźnica: 134, 138, Leśnictwo Winowno: 148, Leśnictwo Rudniki: 342, 344, 350, 356, 357, 358, Leśnictwo Lgota: 286, Leśnictwo Koziegłówek: 322, 362, Leśnictwo Trzebyczka: 409, 421, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern3



Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
76.	Sroka zwyczajna, sroka <i>Pica pica</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Mitręga: 19, Leśnictwo Poręba: 62, Leśnictwo Winowno: 180, 187, Leśnictwo Mierzęcice: 204, 210, 220, 240, Leśnictwo Rudniki: 348, 353, 357, 358, , Leśnictwo Lgota: 288, 296, Leśnictwo Koziegłówki: 312, 366, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 422, Leśnictwo Ząbkowice: 439, 481, 482, Leśnictwo Łosień: 445, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
77.	Wrona siwa <i>Corvus corone</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Poręba: 75, Leśnictwo Winowno: 188, Leśnictwo Mierzęcice: 208, Leśnictwo Rudniki: 356, Leśnictwo Koziegłówki: 315, Leśnictwo Ząbkowice: 436, 439, 481, 483, Leśnictwo Łysa Góra: 266, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC
<b>Gatunki nie objęte ochroną</b>				
1.	Bażant (b. szlachetny, b. łowny) <i>Phasianus colchicus</i> L.	Samiec łowny z okresem polowań: od 1 października do końca lutego. Samica wyłącznie na terenach Ośrodków Hodowli Zwierzyny (OHZ), gdzie prowadzi się hodowlę bażanta od 1 października do 31 stycznia.	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POŚ dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
2.	Krzyżówka (kaczka krzyżówka) <i>Anas platyrhynchos</i> L.	gatunek łowny w okresie od 15 sierpnia do 21 grudnia	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POŚ dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-
3.	Kuropatwa <i>Perdix perdix</i> L.	gatunek łowny w okresie od 11 września do 21 października	Obszar Nadleśnictwa. (źródło danych: POŚ dla Nadleśnictwa Siewierz na lata 2009-2018).	-
<b>Gady</b>				
1.	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Mitręga: 5, 6, 19, Leśnictwo Łazy: 55, Leśnictwo Poręba: 74, 76, 77, 84, Leśnictwo Kuźnica: 103, 134, Leśnictwo Winowno: 163, 176, Leśnictwo Mierzęcice: 207, Leśnictwo Rudniki: 357, 372, 381, 382, Leśnictwo Łgota: 287, Leśnictwo Koziegłówek: 139, 329, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 409, 413, 416, 418, 419, 420, 421, Leśnictwo Ząbkowice: 439, 458, 477, 481, Leśnictwo Grodziec: 532, 534, 535, 548, Leśnictwo Maczki: 597, Leśnictwo Łysa Góra: 257, Leśnictwo Łosień: 452, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern2, HD4
2.	Jaszczurka żyworodna <i>Zootoca vivipara</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Łazy: 42, Leśnictwo Kuźnica: 104, 133, Leśnictwo Koziegłówek: 315, Leśnictwo Rudniki: 381, Leśnictwo Maczki: 603, Leśnictwo Łysa Góra: 257, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern3, IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
3.	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Rudniki: 342, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern3
4.	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Mitręga: 19, Leśnictwo Łazy: 31, Leśnictwo Mierzęcice: 203, 210, 216, Leśnictwo Rudniki: 356, 357, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern3
5.	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Łazy: 55, Leśnictwo Poręba: 82, Leśnictwo Kuźnica: 107, 134, Leśnictwo Winowno: 187, 202, Leśnictwo Mierzęcice: 203, 230, Leśnictwo Rudniki: 345, 350, 356, 357, 372, 373, Leśnictwo Włodowice: 371, Leśnictwo Lgota: 280, Leśnictwo Łysa Góra: 257, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern3
<b>Płazy</b>				
1.	1166 – Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Ścisła	Leśnictwo Rudniki: 357, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD4, CLZ-NT
2.	Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 54, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Trzebyczka: 426, 427, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern2, HD4 IUCN-LC
3.	Grzebiuszka ziemna, huczek <i>Pelobates fuscus</i> Laurenti	Ścisła	Leśnictwo Rudniki: 357, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern2, HD4 IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
4.	1188 - Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Poręba: 57A, 64, 70, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Maczki: 570h, 578b, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, CLZ-DD, HD4
5.	Ropucha zielona <i>Bufo viridis</i> Laurenti	Częściowa	Leśnictwo Łazy: 44, Leśnictwo Kuźnica: 110, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern3, IUCN-LC
6.	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Łazy: 44, Leśnictwo Poręba: 77, 94, Leśnictwo Kuźnica: 116, 127, Leśnictwo Winowno: 188, Leśnictwo Mierzęcice: 208, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, 368, 369, 376, Leśnictwo Łgota: 278, Leśnictwo Koziegłówek: 139, 315, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 413, 422, Leśnictwo Ząbkowice: 481, Leśnictwo Maczki: 594, 595, Leśnictwo Łysa Góra: 260, Leśnictwo Łosień: 451, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern3, IUCN-LC
7.	Traszka zwyczajna <i>Triturus vulgaris</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Łazy: 28, 48, Leśnictwo Poręba: 76, 77, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, 368, 369, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 413, 419, 420, 432, Leśnictwo Łosień: 443, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern3, CLZ-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
8.	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Mitrega: 5, 6, Leśnictwo Łazy: 90, Leśnictwo Kuźnica: 123, 131, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, 368, Leśnictwo Lgota: 278, Leśnictwo Koziegłówek: 364, Leśnictwo Trzebyczka: 426, Leśnictwo Ząbkowice: 512, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern3, IUCN-LC
9.	Żaba wodna <i>Pelophylax kl. esculentus</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Łazy: 90, Leśnictwo Poręba: 97A, Leśnictwo Kuźnica: 124, 125, Leśnictwo Winowno: 189, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, 368, 369, Leśnictwo Lgota: 278, Leśnictwo Koziegłówek: 139, Leśnictwo Łosień: 451, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern3, IUCN-LC
10.	Żaba moczarowa <i>Rana arvalis</i> Nilsson	Częściowa	Leśnictwo Łazy: 90, Leśnictwo Kuźnica: 118, 132, Leśnictwo Mierzęcice: 237, Leśnictwo Rudniki: 357, 358, Leśnictwo Lgota: 278, Leśnictwo Koziegłówek: 361, 363, 366, Leśnictwo Łysa Góra: 262, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern3, IUCN-LC

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
<b>Bezkręgowce</b>				
<b>Owady</b>				
1.	1060 - Czerwończyk nieparek (Modraszek nieparek) <i>Lycaena dispar</i> Haworth	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 22, 50, 51, Leśnictwo Poręba: 77, Leśnictwo Rudniki: 353, Leśnictwo Trzebyczka: 418, 419, Leśnictwo Grodziec: 531, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD4, CLZ-NT
2.	6179 - Modraszek nausitous ( <i>Phengaris nausithous</i> Bergsträsser ( <i>Maculinea nausithous</i> Bergsträsser))	Ścisła	Leśnictwo Trzebyczka: 408, 409, 413, 419, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD4, CLZ-VU
3.	6177 - Modraszek telejus ( <i>Phengaris teleius</i> Bergsträsser ( <i>Maculinea teleius</i> Bergsträsser))	Ścisła	Leśnictwo Trzebyczka: 408, 409, 413, 419, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-LC, Bern2, HD4, CLZ-VU
4.	Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Poręba: 57A, 70, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	Bern2, HD2, HD4
5.	Biegacz gładki <i>Carabus glabratus</i> Paykull	Częściowa	Leśnictwo Kuźnica: 114, 133, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
6.	Biegacz leśny <i>Carabus sylvestris</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Mitręga: 9, Leśnictwo Włodowice: 338, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
7.	Biegacz skórzasty <i>Carabus coriaceus</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Mitręga: 9, 10, Leśnictwo Łazy: 49, Leśnictwo Poręba: 74, 84, Leśnictwo Kuźnica: 107, 128, Leśnictwo Winowno: 190, Leśnictwo Rudniki: 372, Leśnictwo Koziegłówek: 322, 330, Leśnictwo Trzebyczka: 421, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
8.	Biegacz szykowny <i>Carabus nitens</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Kuźnica: 106, 131, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
9.	Trzmiel kamiennik <i>Bombus lapidarius</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Mitręga: 19, Leśnictwo Poręba: 76, 77, Leśnictwo Kuźnica: 122, Leśnictwo Rudniki: 357, 372, Leśnictwo Trzebyczka: 403, 408, 409, 417, 419, 424, Leśnictwo Ząbkowice: 477, 478, Leśnictwo Maczki: 603, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
10.	Trzmiel ziemny <i>Bombus terrestris</i> L.	Częściowa	Leśnictwo Poręba: 76, 77, 97A, Leśnictwo Ząbkowice: 477, 478, 482, Leśnictwo Kuźnica: 122, Leśnictwo Winowno: 161, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
11.	Biegacz gajowy <i>Carabus nemoralis</i> O. F. Müller	-	Leśnictwo Kuźnica: 115, 136, Leśnictwo Trzebyczka: 404, 407, 414, 421, 427, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
12.	Biegacz fioletowy <i>Carabus violaceus</i> L.	-	Leśnictwo Mitręga: 9, Leśnictwo Kuźnica: 113, 118, Leśnictwo Mierzęcice: 208, 242, Leśnictwo Rudniki: 372, Leśnictwo Koziegłówki: 322, 330, Leśnictwo Trzebyczka: 406, 414, 416, 421, 427, Leśnictwo Łosień: 441, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
13.	Biegacz granulowany <i>Carabus granulatus</i> L.	-	Leśnictwo Koziegłówki: 322, 330, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
14.	Biegacz ogrodowy <i>Carabus hortensis</i> L.	-	Leśnictwo Poręba: 76, Leśnictwo Kozieglówki: 322, 330, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
15.	Biegacz wręgaty <i>Carabus cancellatus</i> Illiger	-	Leśnictwo Lgota: 307, Leśnictwo Kozieglówki: 322, 330, Leśnictwo Trzebyczka: 415, 416, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
16.	Biegacz złoty <i>Carabus auratus</i> L.	-	Leśnictwo Kuźnica: 101, 137, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-
<b>Pijawkowate</b>				
1.	Pijawka lekarska <i>Hirudo medicinalis</i> L.	Ścisła	Leśnictwo Łazy: 28, Leśnictwo Rudniki: 357, Leśnictwo Lgota: 277, 278, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	IUCN-NT, Bern2, HD4, CLZ-VU
<b>Pajęczaki</b>				
1.	Tygrzyk paskowany <i>Argiope bruennichi</i> Scopoli	rzadki	Leśnictwo Trzebyczka: 403, 408, 418, 420, 421, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-



Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Status ochrony w Polsce	Lokalizacja (uwagi)	Kategorie zagrożenia
1	2	3	4	5
<b>Mięczaki</b>				
<b>Ślimaki</b>				
1.	Ślimak winniczek <i>Helix pomatia</i> L.	Częściowa (odstępstwa: mogą być zbierane - ręczny zbiór osobników – przez 30 dni łącznie w danym roku, w okresie od dnia 20 kwietnia do dnia 31 maja, przy czym: <b>a.</b> w województwach: opolskim, śląskim, małopolskim, świętokrzyskim, podkarpackim i lubelskim – osobniki o średnicy muszli nie mniejszej niż 31 mm, <b>b.</b> na pozostałych obszarach – nie mniejszej niż 30 mm)	Leśnictwo Mitręga: 5, 6, 17, Leśnictwo Łazy: 55, Leśnictwo Poręba: (całość), Leśnictwo Kuźnica: 132, Leśnictwo Mierzęcice: 207, Leśnictwo Koziegłówek: 139, Leśnictwo Trzebyczka: 402, 403, Leśnictwo Ząbkowice: 481, Leśnictwo Maczki: (całość), Leśnictwo Łysa Góra: 186, Leśnictwo Łosień: 441, (źródło danych: Inwentaryzacja przeprowadzona przez PGL LP w 2018 roku)	-

IUCN-LC - Światowa Unia Ochrony Przyrody (IUCN) - gatunki niskiego ryzyka – najmniejszej troski (LR/lc, LC), bliskie zagrożenia (NT), narażone (VU), zagrożone (EN), krytycznie zagrożone (CR),  
Bern2 - gatunek z załącznika II konwencji berneńskiej,  
Bern3 - gatunek z załącznika III konwencji berneńskiej,  
HD2 - gatunek z załącznika II Dyrektywy siedliskowej,  
HD4 - gatunek z załącznika IV Dyrektywy siedliskowej,  
BD1 - gatunek z załącznika I Dyrektywy ptasiej,  
BD2/I - gatunek z załącznika II/1 Dyrektywy ptasiej,  
BD2/III - gatunek z załącznika III/2 Dyrektywy ptasiej,  
CLZ-LC - Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce - gatunki na razie nie zagrożone wymarciem (z różnych powodów wpisane do Czerwonej Księgi),  
CLZ-NT - Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce - niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia,  
CLZ-VU - Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginiecie,  
CLZ-EN - Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone,  
CLZ-CR - Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce - gatunki skrajnie zagrożone (krytycznie),  
CLZ-EXP - Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce - EXP – gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe w Polsce.

Ochrona gatunkowa (“Ustawa o ochronie przyrody” - Art.46) ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin i zwierząt, a w szczególności gatunków rzadkich i zagrożonych wyginieciem, jak też zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Występujące na obszarze Nadleśnictwa gatunki chronionych i rzadkich grzybów, porostów, mszaków, roślin naczyniowych oraz zwierząt, przedstawiono w POP oraz w POS w wykazie tabelarycznym na podstawie danych otrzymanych w toku prac urzędniowych, jak i z uzyskanych z opracowań oraz waloryzacji omawianych terenów.

Zestawione gatunki roślin i zwierząt występujące w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa w tym gatunki chronione (Ustawa o ochronie przyrody) oraz rzadkie i cenne taksony stwierdzone lub obserwowane na gruntach Nadleśnictwa wg dostępnej wiedzy.

### **3. Pozaustawowe formy ochrony przyrody**

Do obiektów zasługujących na ochronę, a których ochrona nie jest regulowana na poziomie ustawowym, ale np. zarządzeniami wewnętrznymi, resortowymi (Ministra Środowiska, DGLP, RDLP) należy zaliczyć przede wszystkim te, które zostały zinwentaryzowane w toku nadzwyczajnej waloryzacji przyrodniczej i będą przez administrację leśną traktowane specjalnie. Należą do nich m.in. strefy i powierzchnie ochronne, strefy ochrony ostoi ptaków, lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego, lasy na siedliskach wilgotnych i bagiennych, uprawy pochodne i drzewostany nasienne, a także zachowawcze, obiekty i miejsca o wartości historycznej oraz inne miejsca zasługujące na ochronę.

#### **3.1. Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego.**

Ze względu na prowadzenie planowej gospodarki leśnej na terenie Nadleśnictwa Siewierz trudno jest rozstrzygnąć o naturalnym charakterze tworzących je lasów. Wyjątek oczywiście stanowi rezerwat przyrody, który został opisany we wcześniejszym rozdziale.

### 3.2. Lasy o nadzwyczajnym bogactwie florystycznym

Do drzewostanów cennych zaliczyć można również drzewostany o nadzwyczajnym bogactwie florystycznym i strukturalnym. Takie ekosystemy leśne zasługują na szczególną ochronę, ze względu na siedliska zbliżone do naturalnych, cenne gatunkowo i wiekowo drzewostany oraz bogatą i unikatową florę.

Na podstawie przyjętych założeń wyróżniono 6 drzewostanów (o pow. 67,17 ha), w których runo wykształcone jest w sposób zdecydowanie bardziej urozmaicony, zarówno pod względem ilościowym (duży udział zróżnicowanych gatunkowo roślin runa), jak i jakościowym (duży udział gatunków rzadkich i chronionych). Ponadto drzewostany te charakteryzują się zbliżoną do naturalnych mozaiką siedlisk oraz nadzwyczajnym bogactwem florystycznym i strukturalnym (w zestawieniu nie ujęto jednakże rezerwatów o powierzchni 26,54 ha).

**Zestawienie drzewostanów o nadzwyczajnym bogactwie florystycznym**

Lp.	Adres leśny	TSL	Pow. wydzielenia	Udział gatunku panującego	Gatunek panujący	Wiek gatunku panującego
1.	02-28-1-07-382 –g -00	LWYŻŚW	0,19	5	BK	85
2.	02-28-1-12-477 –g -00	LMWYŻŚW	2,6	6	BK	50
3.	02-28-1-12-439B –i -00	LMWYŻŚW	14,27	10	SO	75
4.	02-28-1-12-438 –d -00	LWYŻŚW	14,22	5	SO	65
5.	02-28-1-12-438A –r -00	LWYŻŚW	21,62	10	BK	90
6.	02-28-1-12-439B –i -00	LMWYŻŚW	14,27	10	SO	75
<b>Suma</b>			<b>67,17</b>			

### 3.3. Lasy na siedliskach wilgotnych i bagiennych

Na terenie Nadleśnictwa Siewierz w ramach poszczególnych grup wilgotnościowy siedlisk, duży udział powierzchni leśnej mają siedliska wilgotne, silnie wilgotne i wilgotne odwodnione – 43,74%, rzadko występują siedliska bagiennie bardzo mokre, bagiennie mokre i bagiennie odwodnione – 2,09%. Sporadycznie łąkowe niezalewane – 0,01%. Na warunki wilgotnościowe istotny wpływ ma lokalne ukształtowanie terenu oraz charakter podłoża, w niektórych przypadkach działalność człowieka (pozyskiwanie surowców kopalnych).

Należy dodać, że zgodnie z decyzją KZP na siedliskach bagiennych i łąkowych utworzono gospodarstwo specjalne, objęte specjalnymi sposobami zagospodarowania i ochrony.

Udział siedlisk wilgotnych, bagiennych i łąkowych przedstawia poniższe zestawienie.

**Zestawienie Udziału siedlisk wilgotnych, bagiennych i łąkowych**

Grupy Troficzne	Wilgotne	Bagienne	łąkowe
Bory[ha]	77,66	4,65	-
Bory mieszane[ha]	3046,05	34,58	-
Lasy mieszane[ha]	2299,91	70,96	-
Lasy[ha]	811,29	186,94	2,06
Ogółem [ha]	<b>6234,91</b>	<b>297,13</b>	<b>2,06</b>
Udział [%]w pow.leśnej	<b>43,74</b>	<b>2,09</b>	<b>0,01</b>

### 3.4. Drzewostany naturalnego pochodzenia

Brak jest pewnych informacji o pochodzeniu drzewostanów. Można z dużym prawdopodobieństwem przypuszczać, że grupa gatunków w skład której wchodzi: sosna, modrzew, świerk, dąb, tworzy drzewostany pochodzenia sztucznego, tj. z sadzenia i siewu na powierzchniach otwartych. Jest to założenie uproszczone, ponieważ istnieją drzewostany sosnowe – szczególnie wśród przejętych z lasów prywatnych, powstałe na pewno z samosiewu. Również w przypadku drzewostanów o złożonym składzie część składników ma naturalne pochodzenie – dotyczy to szczególnie domieszek: brzozy, osiki, dęba, buka, graba i innych w drzewostanach sosnowych. Powierzchnia drzewostanów o sztucznym i przeważnie sztucznym pochodzeniu wynosi ponad 99 % całkowitej powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa.

Po przeprowadzonej analizie wytypowano 50 drzewostanów, które można za kwalifikować, jako drzewostany naturalnego pochodzenia gdzie gatunkiem panującym jest olsza. Zajmują ona powierzchnie 90,85 ha. Są to powierzchnie zajmowane przez drzewostany z dominującą olchą na siedliskach bagiennych, lasu łęgowego oraz olsu.

**Zestawienie Drzewostany naturalnego pochodzenia**

Lp.	Adres leśny	TSL	Pow. wydzielania	Udział gatunku panującego	Gatunek panujący	Wiek gatunku panującego
1.	02-28-1-02-22 -b -00	OLJ	2,05	10	OL	85
2.	02-28-1-02-22A -h -00	OLJ	0,76	6	OL	55
3.	02-28-1-02-22A -i -00	OLJ	1,17	7	OL	70
4.	02-28-1-02-33 -d -00	OL	3,15	6	OL	90
5.	02-28-1-02-50 -b -00	OL	1,71	10	OL	85
6.	02-28-1-02-52 -c -00	OL	2,56	5	OL	60
7.	02-28-1-02-53 -a -00	OL	3,46	6	OL	45
8.	02-28-1-02-54 -o -00	LMB	1,77	5	OL	95
9.	02-28-1-02-55 -c -00	OL	2,99	5	OL	50
10.	02-28-1-03-60 -b -00	OL	2,06	7	OL	70
11.	02-28-1-03-78 -g -00	OLJ	3,21	3	OL	45
12.	02-28-1-03-83 -d -00	OLJ	0,26	10	OL	70
13.	02-28-1-03-83 -h -00	OLJ	1,51	6	OL	80
14.	02-28-1-03-84 -d -00	OLJ	1,07	9	OL	80
15.	02-28-1-03-84 -f -00	OLJ	1,65	6	OL	50
16.	02-28-1-03-85 -a -00	OLJ	1,06	10	OL	80
17.	02-28-1-03-88 -f -00	OLJ	1,13	9	OL	70
18.	02-28-1-03-94 -k -00	OL	2,77	4	OL	45
19.	02-28-1-03-95 -i -00	OL	2,49	9	OL	60
20.	02-28-1-03-96 -d -00	OL	1,37	10	OL	50
21.	02-28-1-03-96 -h -00	OL	1,67	7	OL	110
22.	02-28-1-03-97 -c -00	OLJ	2,6	9	OL	55
23.	02-28-1-09-139 -w -00	OL	0,55	9	OL	80
24.	02-28-1-05-195 -d -00	OL	1,53	10	OL	80
25.	02-28-1-06-215 -b -00	OL	11,45	5	OL	45
26.	02-28-1-08-297 -g -00	OL	2,05	9	OL	80
27.	02-28-1-10-338 -d -00	OL	0,64	10	OL	50
28.	02-28-1-10-341 -a -00	LMB	1,65	6	OL	65
29.	02-28-1-07-357 -n -00	OLJ	2,46	9	OL	90
30.	02-28-1-07-358 -d -00	OL	0,71	9	OL	50
31.	02-28-1-10-371 -o -00	OL	0,07	9	OL	65
32.	02-28-1-07-373 -k -00	BMB	2,57	5	OL	60
33.	02-28-1-07-375 -m -00	OL	5,42	9	OL	60
34.	02-28-1-11-401 -k -00	OL	2,65	10	OL	85
35.	02-28-1-11-404 -a -00	OLJ	0,63	10	OL	70

### Zestawienie Drzewostany naturalnego pochodzenia

Lp.	Adres leśny	TSL	Pow. wydzielania	Udział gatunku panującego	Gatunek panujący	Wiek gatunku panującego
36.	02-28-1-11-427 -d -00	OL	0,2	10	OL	60
37.	02-28-1-16-453 -d -00	Lł	2,06	8	OL	105
38.	02-28-1-16-454 -d -00	OL	2,18	6	OL	45
39.	02-28-1-12-471 -a -00	OL	2,36	6	OL	80
40.	02-28-1-12-472 -a -00	OL	1,45	7	OL	80
41.	02-28-1-12-474 -a -00	LMB	0,46	10	OL	80
42.	02-28-1-16-614 -a -00	LMB	0,44	5	OL	50
43.	02-28-1-16-614 -c -00	LMB	1,33	6	OL	60
44.	02-28-1-16-614 -d -00	LMB	0,2	10	OL	50
45.	02-28-1-16-614 -f -00	LMB	0,81	5	OL	50
46.	02-28-1-16-614 -z -00	LMB	0,72	7	OL	60
47.	02-28-1-16-619 -m -00	LMB	0,12	10	OL	75
48.	02-28-1-16-619 -ax -00	LMB	0,78	10	OL	50
49.	02-28-1-16-619 -bx -00	LMB	0,56	8	OL	70
50.	02-28-1-16-625 -a -00	LMB	2,33	5	OL	75
<b>Suma</b>			<b>90,85</b>			

### 3.5. Leśne zasoby genowe

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 maja 2012 r, zmieniającego rozporządzenie w sprawie wykazu obszarów i mapy regionów pochodzenia leśnego materiału podstawowego (Dz. U. z dnia 31 maja 2012 r. poz. 614) Nadleśnictwo Siewierz należało do regionów nasiennych 554 i 654.

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2015 r., w sprawie wy-kazu obszarów i map regionów pochodzenia leśnego materiału podstawowego (Dz. U. z dnia 21 września 2015 r. poz. 1425) Nadleśnictwo Siewierz należy do następujących regionów nasiennych, stosownie dla poszczególnych gatunków lasotwórczych:

#### Wykaz regionów nasiennych w Nadleśnictwie Siewierz

Region pochodzenia	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja: Gmina
1	2	3
Brz 60	15196,03	Wszystkie gminy z obszaru Nadleśnictwa Siewierz bez gminy Bobrowniki (pow. będziński)
Brz 50	5,42	Bobrowniki (pow. będziński)
Bk 60	15196,03	Wszystkie gminy z obszaru Nadleśnictwa Siewierz bez gminy Bobrowniki (pow. będziński)
Bk 50	5,42	Bobrowniki (pow. będziński)
Dbs 60	15196,03	Wszystkie gminy z obszaru Nadleśnictwa Siewierz bez gminy Bobrowniki (pow. będziński)
Dbs 50	5,42	Bobrowniki (pow. będziński)
Dbb 60	15196,03	Wszystkie gminy z obszaru Nadleśnictwa Siewierz bez gminy Bobrowniki (pow. będziński)
Dbb 50	5,42	Wszystkie gminy z obszaru Nadleśnictwa Siewierz bez gminy Bobrowniki (pow. będziński)
Jd 60	15196,03	Wszystkie gminy z obszaru Nadleśnictwa Siewierz bez gminy Bobrowniki (pow. będziński)
Jd 50	5,42	Bobrowniki (pow. będziński)
Md 20	15196,03	Wszystkie gminy z obszaru Nadleśnictwa Siewierz bez gminy Bobrowniki (pow. będziński)

### Wykaz regionów nasiennych w Nadleśnictwie Siewierz

Region pochodzenia	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja: Gmina
1	2	3
Md 50	5,42	Bobrowniki (pow. będziński)
OI 60	15196,03	Wszystkie gminy z obszaru Nadleśnictwa Siewierz bez gminy Bobrowniki (pow. będziński)
OI 50	5,42	Bobrowniki (pow. będziński)
So 60	15196,03	Wszystkie gminy z obszaru Nadleśnictwa Siewierz bez gminy Bobrowniki (pow. będziński)
So 50	5,42	Bobrowniki (pow. będziński)
Św 50	15201,45	Cały obszar Nadleśnictwa Siewierz

W związku z brakiem kompatybilności programu Taksator z nowym rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie podziału na regiony nasienne, nie jest możliwe zapisanie potrzebnych danych, a co za tym idzie zamieszczenie ich w opisach taksacyjnych lasu.

Dlatego też w opisach taksacyjnych lasu figurują regiony nasienne: 554 (268,02 ha) i 654 (14 933,43), zgodnie z poprzednim rozporządzeniem, z dnia 15 maja 2012 r.

#### 3.5.1. Wyłączone drzewostany nasienne

W Nadleśnictwie Siewierz nie zinwentaryzowano drzewostanów nasiennych wyłączonych.

#### 3.5.2. Gospodarcze drzewostany nasienne

W Nadleśnictwie Siewierz aktualnie znajduje się 7 gospodarczych drzewostanów nasiennych (GDN), na łącznej powierzchni 70,21 ha, co stanowi 0,50% powierzchni leśnej za-lesionej Nadleśnictwa.

Wśród gospodarczych drzewostanów nasiennych (GDN) występują lasy:

- bukowe (2) – na powierzchni 12,13 ha;
- modrzewiowe (1) - na powierzchni 20,74 ha;
- sosnowe (1) – na powierzchni 14,22 ha;
- dębowe (2) - na powierzchni 22,66 ha;
- olchowe (1) - na powierzchni 5,05 ha.

#### Wykaz gospodarczych drzewostanów nasiennych w Nadleśnictwie Siewierz

Oddział pododdział	Powierzchnia pododdziału [ha]	Gatunek
1	2	3
02-28-1-02-91 -c -00	5,05	OL
02-28-1-07-345 -c -00	3,15	DB
02-28-1-07-346 -b -00	19,51	DB
02-28-1-11-433 -f -00	1,15	BK
02-28-1-11-435 -a -00	10,98	BK
02-28-1-12-437 -a -00	4,59	BRZ
02-28-1-12-437 -b -00	16,15	MD
02-28-1-12-438 -d -00	14,22	SO
<b>Ogółem N-ctwo</b>	<b>74,80</b>	

### 3.5.3. Drzewostany zachowawcze

W Nadleśnictwie Siewierz nie zinwentaryzowano drzewostanów zachowawczych.

### 3.5.4. Drzewa mateczne

W Nadleśnictwie Siewierz nie zinwentaryzowano drzew matecznych.

### 3.5.5. Źródło nasion

Źródła nasion są to drzewa rosnące na określonym obszarze, stanowiące leśny materiał podstawowy, służący do produkcji leśnego materiału rozmnożeniowego.

Na terenie Nadleśnictwa Siewierz wytypowano w tym celu 5 źródeł nasion, stanowiących bazę do zbioru nasion gatunków domieszkowych.

Zestawienie źródeł nasion w Nadleśnictwie Siewierz

Adres leśny	Pow. - [ha]	Nr w BNL	TSL	Źródło nasion
1	2	3	4	5
02-28-1-02-32 -c -00	4,88	MP/1/47257/07	BMŚW	Źr. nas. Lp – cała pow.
02-28-1-02-54 -o -00	1,77	MP/1/46392/06	LMB	Źr. nas. Brz.Om. – na pow. 1,68 ha
02-28-1-13-553 -d -00	8,85	MP/1/46247/06	LŚW	Źr. nas. Czr.Pt. – cała pow.
02-28-1-13-554 -f -00	6,90	MP/1/40371/05	LMŚW	Źr. nas. Kl – na pow. 4,41 ha
02-28-1-13-554 -f -00		MP/1/46248/06	LMŚW	Źr. nas. Jw – na pow. 4,41 ha
<b>Ogółem N-ctwo</b>	<b>22,40</b>			

### 3.5.6. Plantacje nasienne i plantacyjne uprawy nasienne

W Nadleśnictwie Siewierz nie zinwentaryzowano plantacji nasiennych i upraw nasiennych.

### 3.5.7. Uprawy pochodne

W Nadleśnictwie Siewierz zaewidencjonowano 8 upraw pochodnych (RUP): 2 brzozone – 6,87 ha; 2 dąglęzjowe – 5,22 ha; 1 modrzewiową – 4,25 ha; 2 sosnowe – 6,26 ha; 1 sosny czarnej – 0,95 ha. Powstały one z nasion pochodzących z Nadleśnictw: Olkusz, Prudnik i Kluczbork.

Zestawienie upraw pochodnych w Nadleśnictwie Siewierz

Adres leśny	Pow. wydz. [ha]	Pow. RUP [ha]	STL	Gat. panujący	Rok uznania	Pochodzenie nasion (N-ctwo, L-ctwo, oddz.)
1	2	3	4	5	6	7
02-28-1-04-132 -a -00	3,92	3,92	BMŚW	BRZ	2014	Olkusz, Pomorzany – 226g
02-28-1-07-382 -h -00	2,09	2,09	LWYŻŚW	DG	b.d.	b.d.
02-28-1-07-382 -m -00	3,13	3,13	LWYŻŚW	DG	b.d.	b.d.
02-28-1-08-281 -i -00	2,95	2,95	BMŚW	BRZ	b.d.	b.d.
02-28-1-12-463 -g -00	0,95	0,95	LMŚW	SO.C	b.d.	b.d.
02-28-1-13-539 -c -00	7,03	4,25	LŚW	MD	2014	Prudnik, Trebinia – 59j
02-28-1-15-251 -a -00	3,26	3,26	BMŚW	SO	2013	Kluczbork, Bąków – 223n
02-28-1-15-252 -a -00	3,00	3,00	BMŚW	SO	2016	Kluczbork, Bąków – 223n
<b>Ogółem N-ctwo</b>	<b>26,33</b>	<b>23,55</b>				



### 3.5.8. Uprawy zachowawcze

W Nadleśnictwie Siewierz nie zinwentaryzowano upraw zachowawczych.

### 3.5.9. Produkcja szkółkarska.

Zapotrzebowanie na sadzonki świerka, modrzewia i buka zaspokajane będzie przez produkcję prowadzoną w szkółce Nadleśnictwa Świerklaniec (na podstawie Porozumienia z dnia 28.12.2015r.). Sadzonki sosny zwyczajnej, brzozy brodawkowatej i olszy czarnej pozyskiwane będą ze szkółki Nadleśnictwa Olkusz (na podstawie porozumienia z dnia 09.12.2015r.), a sadzonki dęba szypułkowego i bezszypułkowego będą importowane ze szkółki Nadleśnictwa Kłobuck (na podstawie porozumienia z dnia 25.06.2018r.). Niezależnie od podpisanych porozumień Nadleśnictwo będzie korzystało z ofert sprzedaży sadzonek z innych szkółek w zależności od dostępności i potrzeb własnych. Na terenie Nadleśnictwa Siewierz istnieją szkółki leśne ale są przeznaczone do likwidacji.

### 3.6. Drzewa cenne

Podczas inwentaryzacji zasobów leśnych oprócz drzew uznanych za pomniki przyrody, rejestruje się również drzewa o znacznych rozmiarach i wieku nieobjęte ustawową ochroną a zasługujące na specjalne potraktowanie. Wymieniono je w poniższej tabeli.

**Wykaz drzew cennych**

Adres leśny	Gatunek	Wiek
02-28-1-02-92 -c -00	DB	150

## 4. Walory przyrodniczo – leśne

### 4.1. Klimat

Obszar Nadleśnictwa Siewierz należy do typu klimatycznego Wyżyn Środkowych (E. Romer), charakteryzującego się umiarkowanymi czynnikami klimatycznymi. Obserwowana na tym obszarze zmienność ukształtowania terenu, rodzaju szaty roślinnej, gleb oraz różnice w deniwelacji, a także obecność terenów zurbanizowanych i przemysłowych, powoduje zróżnicowanie czynników klimatycznych w różnych częściach Nadleśnictwa, a także tworzenie się lokalnych mikroklimatów.

Wysokość średniej rocznej temperatury na terenie Nadleśnictwa Siewierz należy do wyższych w kraju. Ma to wpływ między innymi na długość okresu wegetacyjnego, skutkując korzystnymi warunkami wzrostu i rozwoju drzew. Na niektórych obszarach Nadleśnictwa, głównie w dolinach rzecznych i terenach podmokłych obserwowane jest zjawisko inwersji oraz częste mgły. Stagnujące chłodne masy powietrza oprócz negatywnego, bezpośredniego oddziaływania na drzewostany powodują również akumulację szkodliwych substancji emitowanych przez zakłady przemysłowe regionu.

Przedwiośnie rozpoczyna się ok. 1.III. i trwa od 30 do 35 dni. Wiosna zaczyna się ok. 1-11.IV – trwa ok. 60 dni. Lato rozpoczyna się ok. 1.VI i trwa od 80 do 90 dni. Jesień nadto-miast następuje ok. 1.IX i trwa ok. 60 dni. Przedzimy zaczyna się po 1.XI – trwa ok. 35 dni. Początek zimy przypada na okres między 1-11.XII.

Roczny rozkład opadów jest charakterystyczny dla klimatu kontynentalnego. Maksimum opadów przypada na miesiące letnie, w szczególności na czerwiec i lipiec. Charakterystycznym zjawiskiem jest zanikanie pokrywy śnieżnej w trakcie sezonu zimowego. Roczne opady na omawianym terenie są zróżnicowane, a ich wielkość zależy od ukształtowania i pokrycia terenu. Przyjmują one wartości średnie w stosunku do innych regionów Polski i wy-dają się być wystarczające dla prawidłowego wzrostu praktycznie wszystkich głównych ga-tunków lasotwórczych drzew. Należy jednak zaznaczyć, że w ostatnim dziesięcioleciu obserwowano znaczne niedobory wilgoci w okresie wegetacyjnym, związane z ogólnym zjawiskiem ocieplania się klimatu i zmniejszeniem ilości opadów.

Na gruntach Nadleśnictwa występuje cyrkulacja mas powietrza południowo-zachodnia, zachodnia oraz północno-wschodnia. Wiatry północno-wschodnie najczęściej pojawiają się w porze zimowej. Udział cisz na tym terenie wynosi ok. 25%. Wiatry silne i bardzo silne wieją sporadycznie i stanowią ok. 0,5%. Przeważają wiatry słabe, o prędkości 2-5 m/sek. i bardzo słabe do 2 m/sek. W związku z takim ukształtowaniem różny wiatrów obserwowany jest znaczny napływ zanieczyszczeń z Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.

### 4.2. Wody powierzchniowe i podziemne

#### **Wody powierzchniowe.**

Nadleśnictwo Siewierz należy do europejskiego działu wodnego i leży w zlewisku Bał-tyku. Przez teren nadleśnictwa przechodzi granica wododziałowa pierwszego rzędu między dorzeczem Odry i Wisły. Dział wodny pomiędzy zlewiskami Odry i Wisły (Warty i Przemszy) wyznacza linia biegnąca z kierunku Bibieli przez Markowice, Pustkowie, Winowno, Bińczyce, następnie otacza południową stronę Zawiercia i dalej skręca pod Kromołowem na północ. Większość rzek płynie szerokimi zabagnionymi dolinami, często z cienką pokrywą torfów.

Z przeważającej części nadleśnictwa wodę odprowadza Wisła poprzez Brynicę, Czarną i Białą Przemszę wraz z ich licznymi dopływami.

Przemsza jest lewobrzeżnym dopływem Wisły II-go rzędu. Przemszą nazywany jest dolny bieg rzeki poniżej połączenia Czarnej i Białej Przemszy. Za ciek źródłowy

uznawana jest Czarna Przemsza. Jej źródła wypływają na wysokości 385 m n.p.m. w Bzowie, dzielnicy Zawiercia. Poniżej Czarna Przemsza płynie równolegle do Warty wspólną doliną.

W Wojkowicach Kościelnych rzeka dzieli się i płynie dwoma korytami, lewym – naturalnym i prawym – uregulowanym. Głównym prawobrzeżnym dopływem jest Brynica, zaś lewobrzeżnymi dopływami są: Mitręga, Trzebyczka i potok Pogoria.

W dolinie Czarnej Przemszy znajduje się sztuczny zbiornik retencyjny - Przeczyce, o powierzchni 5,1 km<sup>2</sup> i pojemności całkowitej 20,74 mln m<sup>3</sup>. Pełni on funkcje przeciwpowodziowe, turystyczno-rekreacyjne, rezerwuaru wody dla przemysłu oraz ma znaczenie przyrodniczo-krajobrazowe i wpływa na lokalny klimat. Ponadto między Wojkowicami Kościelnymi a Dąbrową Górniczą istnieje zbiornik Kuźnica Warężyńska (Pogoria IV), o powierzchni 560 ha i pojemności 52 mln m<sup>3</sup>. Ma on chronić niżej położone tereny przed powodzią i przechwytywać ewentualną falę wezbraniową na Czarnej Przemszy. Poza wysokimi stanami rzeka całkowicie omija zbiornik płynąc korytem na zachód od jeziora.

Biała Przemsza (lewy dopływ Przemszy) wypływa na wysokości ok. 376 m n.p.m. na południowy-zachód od Wolbromia. Drugi ciek źródłowy rozpoczyna się na torfowisku zasilającym również obszar źródłowy Szreniawy. Prawobrzeżnymi dopływami są: Dzdzenica, Centuria i Bobrek. Lewobrzeżny dopływ stanowi rzeka Biała.

Wody północnej części nadleśnictwa odprowadzane są do Odry przez prawobrzeżne dopływy II rzędu: Małą Panew, Wartę oraz cały szereg ich dopływów. Drugorzędny dział wodny rozdziela dorzecza Małej Panwi i Warty. Przebiega on od Cynkowa po Rzeniszów.

Warta jest prawobrzeżnym dopływem Odry pierwszego rzędu. Wypływa ze źródeł w Kromołowie na wysokości 380 m n.p.m. Na długości ok. 4 km płynie prawie równolegle do Czarnej Przemszy we wspólnej dolinie. Od Myszkowa do Lgoty jest miejscami uregulowana. Prawy dopływ z Myszkowa składa się z kilku strug wypływających przeważnie ze źródeł u podnóża kuesty Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej. Z większych dopływów Warty należy wymienić Boży Stok - lewobrzeżny dopływ, który zbiera wody z licznych wypływających na północy nadleśnictwa źródeł.

W dolinie Warty, poza granicami nadleśnictwa znajduje się sztuczne Jezioro Poraj o powierzchni 5,5 km<sup>2</sup> i pojemności 25 mln m<sup>3</sup>. Obecnie pełni funkcje turystyczno-rekreacyjne i wpływa korzystnie na lokalny klimat.

Na terenie nadleśnictwa, w okolicy Winowna ma swoje źródła Mała Panew. Rzeka ta ma jednak mniejsze znaczenie dla stosunków wodnych tego obszaru.

Poza terenem Nadleśnictwa Siewierz znajduje się sztuczny zbiornik zaporowy w Kozłowej Górze (jezioro Świerklaniec). Biorąc pod uwagę bliskie położenie w odniesieniu do gruntów nadleśnictwa wpływa on na klimat tych terenów. Zajmuje powierzchnię 5,87 km<sup>2</sup> i ma pojemność całkowitą 15,3 mln m<sup>3</sup>. Zbiornik pełni funkcje: zaopatrzenia w wodę, przeciwpowodziowe, w ograniczonym zakresie wykorzystywany jest turystyczno-rekreacyjnie oraz posiada znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe.

### **Wody podziemne.**

Teren Nadleśnictwa Siewierz leży w zasięgu 6 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP):

GZWP nr 326 „Zbiornik Czestochowa (E)” - pochodzenie jurajskie; typ zbiornika - szczelinowo - krasowy, o średniej głębokości ujęć 160 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne - 1020 tys. m<sup>3</sup>/dobę;

GZWP nr 327 „Zbiornik Lubliniec - Myszków” - pochodzenie triasowe; typ zbiornika - szczelinowo- krasowy o średniej głębokości ujęć 135 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne - 312 tys. m<sup>3</sup>/dobę;

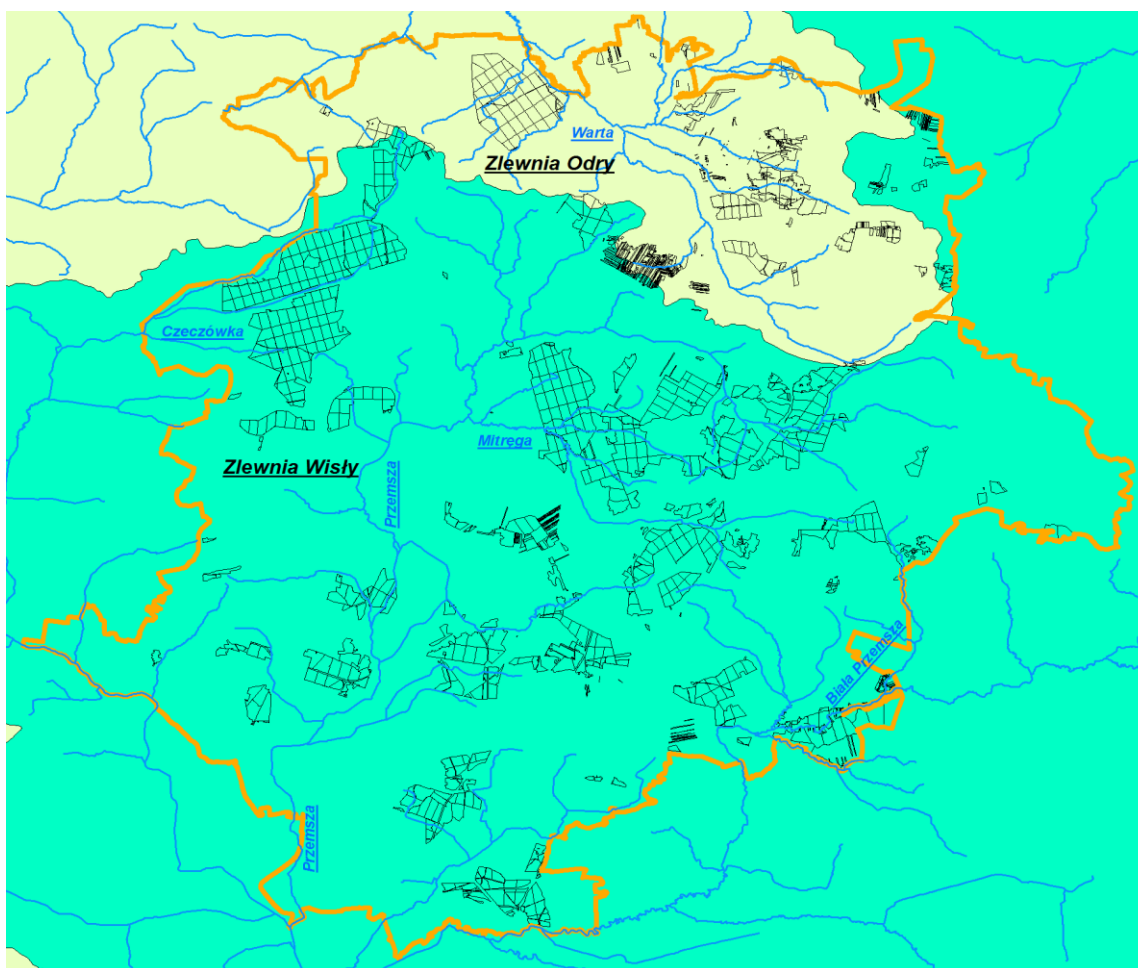
GZWP nr 329 „Zbiornik Bytom” - pochodzenie triasowe; typ zbiornika - szczelinowo-krasowy o średniej głębokości ujęć 60 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne - 165 tys. m<sup>3</sup>/dobę;

GZWP nr 453 „Zbiornik Biskupi Bór” - pochodzenie jurajskie; typ zbiornika - porowy, o średniej głębokości ujęć 15-35 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne - 108 tys. m<sup>3</sup>/dobę;

GZWP nr 454 „Zbiornik Olkusz - Zawiercie” - pochodzenie triasowe; typ zbiornika - szczelinowo-krasowy o średniej głębokości ujęć 100 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne - 391 tys. m<sup>3</sup>/dobę;

GZWP nr 455 „Zbiornik Dąbrowa Górnicza” - pochodzenie czwartorzędowe; typ zbiornika - porowy, o średniej głębokości ujęć 30 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne - 46 tys. m<sup>3</sup>/dobę;

Wody podziemne są narażone na zanieczyszczenia pochodzenia antropogenicznego.



Ryc. Podział hydrologiczny Nadleśnictwa Siewierz

### 4.3. Gleby

#### Warunki glebowe

Gleby w Nadleśnictwie Siewierz są w większości dobrze rozpoznane. Dla 90,74% powierzchni leśnej (12 933,08 ha) istnieje opracowanie glebowo-siedliskowe, wykonane przez Pracownię Siedliskową BULiGL o/Kraków, wg stanu na 01.01.2005 r. Pozostałe 9,26% powierzchni leśnej (1 320,51 ha) nie posiada rozpoznanych gleb i wymaga przeprowadzenia prac glebowo-siedliskowych. Dotyczy to gruntów leśnych, przejętych przez Nadleśnictwo w okresie ostatniego dziesięciolecia.

W obecnym planie u.l. klasyfikacja i opisy gleb zostały dostosowane do „Klasyfikacji gleb leśnych Polski” (CILP 2000).

W trakcie prac V rewizji w Nadleśnictwie Siewierz stwierdzono występowanie 17 typów gleb leśnych w 49 podtypach. Największy udział mają gleby bielcowe (36,11%), opadowoglejowe (19,98%) i gleby rdzawe (18,95%). Widoczny jest udział rędzin (5,32%), gleb gruntowoglejowych (5,09%), murszowatych (4,63%) i brunatnych (2,67%). Nieznaczne powierzchniowo, powyżej 1% udziału zajmują arenosole oraz gleby industro i urbanoziemne. Po-zostałych 8 typów gleb ma znikome znaczenie, zajmują poniżej 1% rozpoznanego arealu.

**Udział procentowy typów gleb w powierzchni Nadleśnictwa.**

Typy gleb	Symbol	Nadleśnictwo Siewierz	
		Powierzchnia [ha]	Udział [%]
1	2	3	4
Arenosole	AR	160,32	1,24
Rędziny	R	688,76	5,32
Pararędziny	PR	108,69	0,84
Czarne ziemie	CZ	104,66	0,81
Gleby brunatne	BR	345,42	2,67
Gleby płowe	P	97,93	0,76
Gleby rdzawe	RD	2450,68	18,95
Gleby bielcowe	B	4670,4	36,11
Gleby gruntowoglejowe	G	658,36	5,09
Gleby opadowoglejowe	OG	2583,73	19,98
Gleby mułowe	MŁ	16,56	0,13
Gleby torfowe	T	57,8	0,45
Gleby murszowe	M	121,07	0,93
Gleby murszowate	MR	598,8	4,63
Mady rzeczne	MD	7,61	0,06
Gleby deluwialne	D	97,02	0,75
Gleby industro i urbanoziemne	AU	165,29	1,28
<b>Ogółem</b>		<b>12 933,10*</b>	<b>100</b>

\*Powierzchnia leśna bez gruntów nowoprzyjętych (1320,51 ha) i bez współwłasności (2,12 ha).

#### 4.4. Siedliska leśne

Siedliskowy typ lasu (obecnie typ siedliskowy lasu) jest podstawową jednostką w systemie klasyfikacji siedlisk leśnych, obejmującą powierzchnie leśne o zbliżonych warunkach siedliskowych wynikających z żyzności i wilgotności gleb, podobieństwa cech klimatu oraz ukształtowania terenu i jej budowy geologicznej. Typ siedliskowy lasu obejmuje siedliska o podobnej żyzności i potencjalnej naturalnej zdolności produkcyjnej, rozpatrywane pod względem użyteczności w hodowli lasu.

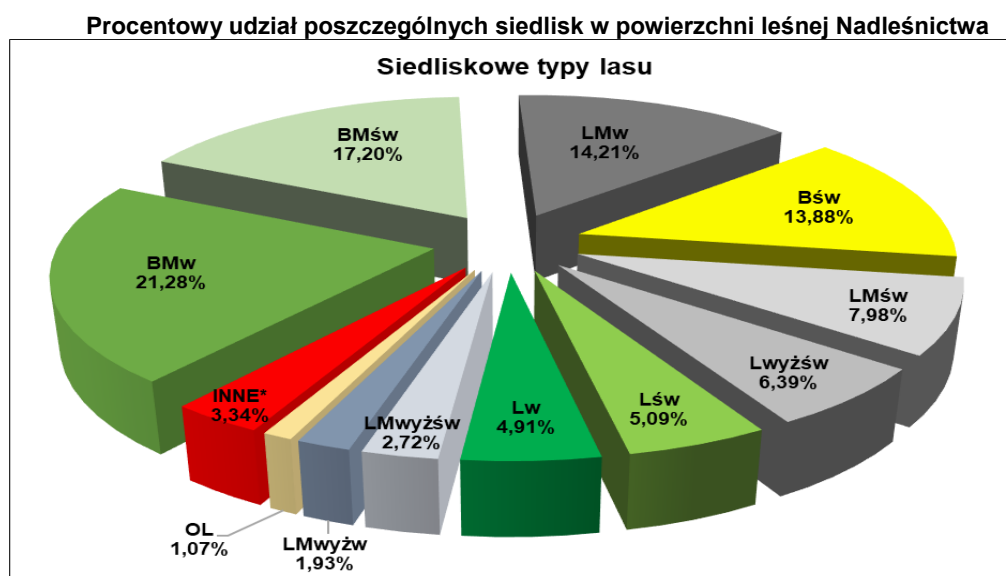
Właściwości te objawiają się w naturalnej roli lasotwórczej ważniejszych gatunków drzew leśnych, w składzie i budowie drzewostanów, a także w składzie gatunków podszytowych i runa leśnego. Poszczególne typy siedliskowe lasu podzielono na warianty uwilgotnienia, a te na rodzaje glebowe siedlisk. Końcowym etapem prac klasyfikacyjnych jest ustalenie na podstawie zewnętrznych, łatwo zmiennych elementów, form aktualnego stanu siedlisk. Siedliskowy typ lasu określa się oddzielnie dla terenów nizinnych, wyżynnych i górskich.

Przez pojęcie siedliska rozumie się warunki bytowania lasu wytworzone pod wpływem czynników zewnętrznych, głównie klimatycznych i glebowych. Występowanie określonych siedlisk tych samych gatunków drzew i zespołów oraz pomyślnie warunki uprawy i hodowli wprowadzanych zestawów gatunkowych drzew na podstawie diagnostyki siedliskowej uzależnione jest od czynników ekologicznych. Powierzchnie jednostek siedliskowych charakteryzują się podobnymi kombinacjami czynników i tworzą podobne możliwości dla składu gatunkowego, zagrożeń i sposobów zagospodarowania lasu.

W Nadleśnictwie Siewierz stwierdzono występowanie 22 typów siedliskowych lasu, w tym: 15 nizinnych (87,22%) i 7 wyżynnych (12,78%).

W ujęciu procentowym, największą powierzchnię w Nadleśnictwie zajmują: BMw – 21,28%, BMśw – 17,20, LMw – 14,21%, Bśw – 13,88%. Wyraźny jest również udział LMśw – 7,98%, Lwyżśw – 6,39%, Lśw – 5,09% i Lw – 4,91%. Małą powierzchnię zajmują LMwyżśw – 2,72%, LMwyżw – 1,93% i OL – 1,07%. Udział pozostałych 11 siedlisk nie przekracza 1% powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej.

W sytuacji siedliskowego zróżnicowania wydzieleń drzewostanowych, w opisach tak-sacyjnych, w informacjach różnych zamieszczono informację o występujących w nich mikro-siedliskach wraz z podaniem ich lokalizacji zgodnie z wytycznymi instrukcji urządzania lasu.



\* *Inne* – obejmują typy siedliskowe lasu, które zajmują poniżej 1% udziału. Są to: Bs, Bb, Bw, BMb, BMwyżśw, BMwyżw, Lwyżw, Lmb, Lł, OLI, OLJwyż.

## 4.5. Charakterystyka drzewostanów

### 4.5.1. Struktura gatunkowa i warstwowa

Bogactwo gatunkowe drzewostanów analizowano pod względem ilości gatunków w składzie warstwy górnej drzew (zapisanych w składzie gatunkowym I piętra) oraz budowy pionowej z podziałem na jednopiętrowe, dwupiętrowe i wielopiętrowe. Zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów według grup wiekowych i bogactwa gatunkowego przedstawia tabela:

Zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów według grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

Ilość gatunków w składzie drzewostanu	Jednostka	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<= 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
jednogatunkowe	ha	461,58	2338,78	1748,55	4548,91	32,4
	m <sup>3</sup>	66150	738947	673520	1478617	39,7
dwugatunkowe	ha	791,91	1489,59	837,60	3119,10	22,2
	m <sup>3</sup>	111472	429158	292749	833378	22,4
trzygatunkowe	ha	872,60	1207,17	668,60	2748,37	19,6
	m <sup>3</sup>	115467	320799	199089	635355	17,1
cztero- i więcej gatunkowe	ha	1165,29	1708,72	735,68	3609,69	25,7
	m <sup>3</sup>	134475	444186	194191	772852	20,8
<b>łącznie</b>	ha	<b>3291</b>	<b>6744</b>	<b>3990</b>	<b>14026</b>	<b>100,0</b>
	m <sup>3</sup>	<b>427564</b>	<b>1933090</b>	<b>1359549</b>	<b>3720202</b>	<b>100,0</b>

Drzewostany jednogatunkowe zajmują powierzchnię ponad 32% i w zdecydowanej większości są to sośniny. Drzewostany zbudowane z dwóch i trzech gatunków zajmują natomiast ponad 41% powierzchni. Drzewostany najbardziej zróżnicowane gatunkowo zajmują ponad 25% powierzchni.

Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m<sup>3</sup>] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

Nadleśnictwo	Budowa pionowa drzewostanów	Powierzchnia / miąższość [ha/m <sup>3</sup> ]				Ogółem [%]
		Wiek			Ogółem	
		<=40 lat	41-80 lat	>80 lat		
Nadleśnictwo Siewierz	drzewostan	3291.38	6463.61	3159.56	12914.55	92.1
		341585	1869630	1122920	3334135	92.9
	drzewostan dwupiętrowy			4.10	4.10	0.0
				1790	1790	0.0
klasa odnowienia			272.57	771,32	1043.89	7.5
			54465	185450	249915	6.7
klasa do odnowienia			8.08	55,45	63.53	0.4
			2580	11590	14170	0.4

Budowa pionowa drzewostanów wynika przede wszystkim z cech biologicznych gatunków i sposobów prowadzenia (hodowli i pielęgnacji) drzewostanów. Ze względu na ekologiczne potrzeby sosny, która wykazuje tendencje do tworzenia drzewostanów jednopiętrowych, ponad 92% powierzchni zajmują drzewostany jednopiętrowe z bardzo dużym udziałem sosny. Inne liczące się gatunki: dąb, buk, mogłyby tworzyć drzewostany

zróżnicowane warstwowo, ale dawna gospodarka leśna, szczególnie na niżu, wyjątkowo tylko zmierzała do hodowli drzewostanów innych niż jednopiętrowe.

Budowę dwupiętrową zarejestrowano tylko w jednym drzewostanie.

Drzewostany w klasie odnowienia i klasie do odnowienia zajmują tylko 7,9% powierzchni, a ich udział w miąższości osiąga 7,1%. Struktura drzewostanów w KO i KDO na ogół nie jest skomplikowana, zdarzają się w składzie 1 – 2 gatunki zróżnicowane wiekowo. Podobnie warstwa podrostu składa się zwykle z 1 – 3, rzadko więcej gatunków, na ogół niezróżnicowanych wiekowo.

#### 4.5.2. Pochodzenie drzewostanów

Należy przyjąć, że z uwagi na największy udział sosny – odnawianej zwykle w sposób sztuczny, drzewostany Nadleśnictwa w większości pochodzą z sadzenia w mniejszej ilości z siewu. Także wygląd drzewostanu sugeruje niekiedy jednoznacznie sposób jego powstania. Cecha pochodzenia drzewostanu była rejestrowana podczas inwentaryzacji drzewostanów dla pierwszej klasy wieku, stąd pochodzenia drzewostanu można identyfikować dla tej klasy. Poniższe zestawienie przedstawia identyfikację, co do tej cechy dla I klasy wieku.

**Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów w I klasie wieku.**

Pochodzenie	Powierzchnia [ha]
odroślowe	1,80
z samosiewu	120,80
z sadzenia	1 033,29

Dla pozostałych klas wiekowych o pochodzeniu drzewostanów możemy domniemywać, że powstały przez sadzenie bądź w sposób naturalny dla gruntów przejmowanych od osób prywatnych lub z PFZ.

#### 4.5.3. Struktura wiekowa i miąższościowa

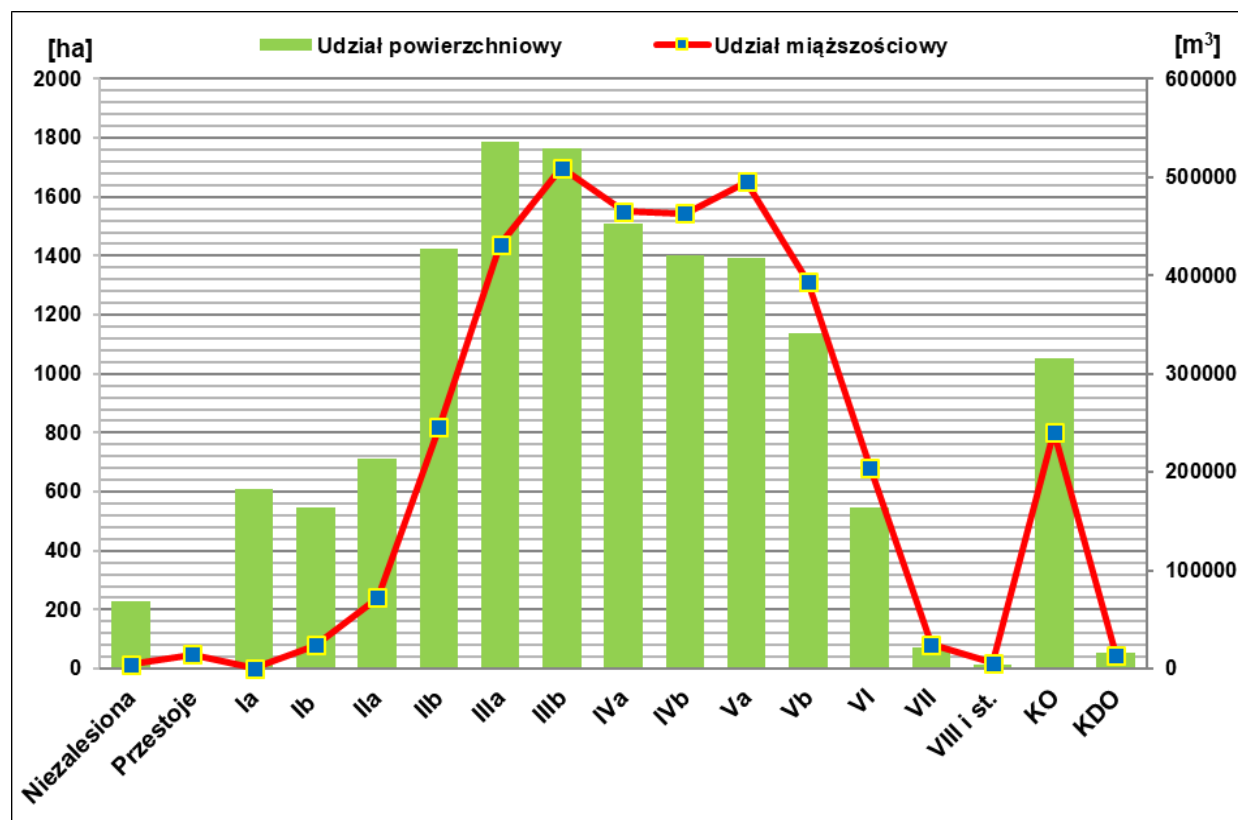
Drzewostany Nadleśnictwa Siewierz odznaczają się znacznym zróżnicowaniem wiekowym. Powierzchniowo i miąższościowo przeważają drzewostany średnich klas wieku – III, IV (powierzchnia – 45,34%; miąższość 51,80%), w których odkłada się m.in. największy przyrost.

Drugą najliczniejszą powierzchniowo grupę stanowią drzewostany młodszych klas wieku – I, II (powierzchnia – 23,09%; miąższość 9,48%). Obecnie powierzchnia upraw – Ia klasa wieku stanowi 4,27% powierzchni leśnej Nadleśnictwa, w tym 3,27% to uprawy na powierzchniach otwartych (po Rb Ib), natomiast 1,00% to uprawy po rębniach złożonych (RbIIIa, RbIIIb). Udział drzewostanów w fazie młodnika (Ib, IIa, IIb), jednowiekowych oraz zróżnicowanych wiekowo i strukturalnie wynosi 18,82%.

Drzewostany w klasach odnowienia (KO) zajmują 7,32% powierzchni leśnej i skupiają 6,65% miąższości, stanowiąc tym samym trzecią najliczniejszą grupę w strukturze powierzchniowej lasów Nadleśnictwa. Udział KO wynika z dużej ilości drzewostanów rębnych, przeszlorębnych, drzewostanów poddanych przebudowie, zarówno planowanej jak i wymuszonej stanem zdrowotnym; stosowania rębni złożonych; żyzności siedlisk i dotychczasowej gospodarki leśnej. W skali całego Nadleśnictwa Siewierz struktura wiekowa drzewostanów, z przewagą młodszych i średnich klas wieku (powierzchnia – 68,43%, miąższość – 61,28%) jest korzystna w kontekście stosowanych sposobów zagospodarowania (rębnia zupełna Ib i rębnie złożone ze średnim i długim okresem odnowienia). Obecnie przeciętny wiek



drzewostanów Nadleśnictwa wynosi 64 lat i jest wyższy od średniego wieku w poprzednim okresie gospodarczym o 8 lata.



Ryc. Struktura powierzchniowa i miąższościowa klas wieku w Nadleśnictwie Siewierz

Aktualny, całkowity zapas Nadleśnictwa na powierzchni leśnej zalesionej wynosi 3609095 m<sup>3</sup>, a przeciętna zasobność 253,2 m<sup>3</sup>/ha. Bardziej szczegółowe informacje na temat struktury wiekowej i miąższościowej zawiera Elaborat - „Opis Ogólny Lasów Nadleśnictwa”.

#### 4.5.4. Zgodność składu gatunkowego z siedliskiem

W Nadleśnictwie Siewierz przeważają drzewostany o składzie gatunkowym zgodnym

z typem drzewostanu (TD), stanowią – 52,02%. Są to głównie drzewostany: sosnowe na siedliskach borowych, ponadto LMśw, LMw i LMwyżśw; bukowe na Lśw, LMwyżśw; brzożowe na LMb; dębowe na Lśw, Lw, LMwyżw i Lwyżw oraz olchowe na siedliskach olsu.

Drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem – 47,87%, stanowią dużą grupę lasów Nadleśnictwa. W stosunku do przyjętych na KZP typów drzewostanu, rekompensowana jest przez inne pożądane i cenne gatunki lasotwórcze, spełniające wymagania w zakresie produkcji i bioróżnorodności.

W Nadleśnictwie występuje 6 drzewostanów niezgodnych z siedliskiem, na powierzchni 14,74 ha (0,11%). Są to lasy: 2 brzożowe na Lw (291f) i Lśw (294d), w Leśnictwie Lgota; 2 osikowe na Lw (340A j; y) i LMśw (436o), w Leśnictwach Włodowice i Ząbkowice; 1 topolowy na BMśw (427Aa), w Leśnictwie Trzebyczka i 1 z sosną czarną na LMwyżśw (613j), w Leśnictwie Grodziec. W czterech drzewostanach zaprojektowano przebudowę poprzez użytkowanie rębne (Rb Ib, Rb IVd), natomiast 2 drzewostany, ze względu na małą powierzchnię (0,01 ha) pozostawiono bez zabiegu.

#### 4.5.5. Zasoby drzewne

Aktualny, całkowity zapas Nadleśnictwa na powierzchni leśnej zalesionej wynosi 3609095 m<sup>3</sup>. W porównaniu z poprzednią rewizją, a więc w stosunku do roku 2009, zapas wzrósł o ok. 20,5%. Miąższość przestoi na gruntach zalesionych wzrosła o 338,3%. Część z nich została pozostawiona, jako osłona dla założonych upraw na powierzchniach otwartych, pozostałe zachowano aby zwiększyć stopień bioróżnorodności lasu i ze względów ekologicznych. Miąższość zadrzewień stwierdzonych na powierzchni nieleśnej wynosi obecnie 9158 m<sup>3</sup>.

Szczegółową analizę zmian miąższości zawiera Elaborat.

## 5. Zagrożenie ekosystemów leśnych

### 5.1. Ocena zdrowotnego i sanitarnego stanu lasów

Zagrożenie środowiska leśnego jest wynikiem jednoczesnego oddziaływania wielu czynników powodujących niekorzystne zjawiska i zmiany w stanie zdrowotnym lasów. Ich natężenie i stopień skupienia odzwierciedlają w znacznym stopniu nie tylko kondycję zdrowotną drzewostanów ale również stopień zagrożenia lasu od poszczególnych niekorzystnych elementów.

Aktualny stan zdrowotny i sanitarny lasu, w oparciu o zebrane informacje i wyniki prac taksacyjnych ocenia się, jako dobry.

W trakcie terenowych prac taksacyjnych w 2018 roku, zarejestrowano uszkodzenia drzewostanów na łącznej powierzchni 1 411,34 ha, co stanowi 10,06% wszystkich drzewostanów.

Z analizy materiałów pozyskanych podczas prac terenowych wynika, że czynniki abiotyczne stanowią 49,21% wszystkich uszkodzeń. Wśród nich najczęściej zinwentaryzowano uszkodzeń wodnych (28,26%), powstałych głównie na siedliskach wilgotnych i bagiennych: BMw, LMw, Lw, OI, LMb. Wysoki poziom wód gruntowych przyczynił się do obniżenia możliwości produkcyjnych siedlisk i zahamował wzrost drzewostanów oraz wpływał na stan zdrowotny drzew. W niektórych wydzieleniach obserwowano zjawisko przeciwne, a mianowicie obniżenie poziomu wód i susze. Uszkodzenia klimatyczne stanowią 20,97%, wśród nich zinwentaryzowano szkody od okiści, wiatru oraz zmrożenia i zważenia szczególnie w młodszych drzewostanach. W 5 poddziałach odnotowano uszkodzenia od pożarów.

Czynniki biotyczne były przyczyną 49,90% wszystkich opisanych uszkodzeń. Wśród nich najczęściej obserwowano szkody powodowanych przez: grzyby patogeniczne – 21,32% (głównie zamieranie buka, jesionu, opieńkowa zgnilizna korzeni, huba korzeni, rdza kory sosny zwyczajnej), owady – 15,26% (kornik drukarz, szeliniaki, krobik modrzewiowiec, miernikowce, cetyńce), zwierzynę płową – 13,32%.

Uszkodzenia antropogeniczne stanowią 0,35% i występują w 2 poddziałach, w Leśnictwach: Mitręga (18Aa) i Włodowice (338Am), w jednym przypadku zinwentaryzowano dzikie wysypisko śmieci, a w drugim hałdę kolejową, która stanowi wyjąłowane siedlisko dla uprawy sosnowej.

Wśród uszkodzonych drzewostanów najczęściej, bo 78,09% posiada uszkodzenia słabe - do 20%, nieistotne (nietrwale), pozwalające na samodzielną regenerację drzewostanów. Poza-stałe 21,55% to uszkodzenia średnie, istotne dla gospodarki leśnej. Śladową grupę stanowią uszkodzenia silne, powyżej 50% (ich udział wynosi 0,36%). Uszkodzenia silne występują

w Leśnictwie Winowno, w poddziałach: 188b – 2,42 ha, 201i – 2,70 ha. Są to uszkodzenia wodne, zalewiska, powstałe w wyniku działalności bobrów. Ze względu na ograniczenia ekologiczne, małą atrakcyjność łowiecką tego gatunku i duże koszty związane z uproduktywnieniem tego obszary, w PUL nie przewidziano żadnych zabiegów gospodarczych.

Szczegółowe informacje na temat oceny stanu ogólnej ochrony lasu, wskazania w zakresie ochrony lasu, wskazówki dotyczące monitoringu stanu lasu oraz zabiegi profilaktyczne i ochronne zawiera Program Ochrony Przyrody, a także dokument „Hylopatologiczna charakterystyka Nadleśnictwa Siewierz oraz wskazania w zakresie ochrony lasu” zamieszczona w elaboracie.

## 5.2. Zanieczyszczenia przemysłowe

Ochrona powietrza atmosferycznego stanowi w całokształcie zagadnienia ochrony środowiska jeden z najistotniejszych problemów. Otaczające nas powietrze jest nie tylko niezbędnym do życia zasobnikiem tlenu, lecz także stanowi część środowiska o decydującym wpływie na zdrowie. Ilość rodzajów zanieczyszczeń obecnych w powietrzu atmosferycznym może być bardzo duża. Obszar Nadleśnictwa leży w zasięgu emisji przemysłowych pochodzących ze źródeł zanieczyszczeń zlokalizowanych na obszarze Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego i Częstochowskiego Okręgu Przemysłowego oraz lokalnych. W wyniku przeprowadzonej w roku 1994 inwentaryzacji uszkodzeń przemysłowych ustalono że Nadleśnictwo Siewierz obejmuje II strefa uszkodzeń przemysłowych.

Z danych statystycznych WIOŚ wynika iż w ostatnich latach występuje tendencja zmniejszania się ilości zanieczyszczeń, zmniejsza się także ich toksyczność, co wynika z restrukturyzacji lub ograniczenia części surowcowej przemysłu ciężkiego, stosowania nowoczesnych technologii produkcji i ochrony środowiska.

## 5.3. Stan wód powierzchniowych

Gospodarka prowadzona przez człowieka bardzo często prowadzi do zachwiania stosunków wodnych i zanieczyszczenia wód. Zmiany stosunków wodnych następują wskutek melioracji, budowy dróg, wydobywania surowców naturalnych (kopalnie, kamieniołomy), wiercenia studni głębinowych, jak również zanieczyszczeniem przemysłowym cieków wodnych. Wody rzek znajdujących się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Siewierz mogą być zanieczyszczone ściekami komunalnymi i przemysłowymi. Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód są: niedostatecznie oczyszczone ścieki przemysłowe oraz komunalne zanieczyszczenia płynne bytowo-gospodarcze z terenów wiejskich, odprowadzane w sposób niezorganizowany z tak zwanych szczelnych osadników gnilnych (szamb), zanieczyszczenia spłukiwane z obszarów rolnych i leśnych oraz z terenów tras komunikacyjnych (drogowych i kolejowych). Poważnym problemem obniżającym, jakość wód są również związki biogenne, których głównymi źródłami są ścieki komunalne oraz spływy powierzchniowe. Na jakość wód powierzchniowych oprócz zanieczyszczeń powietrza ma również wpływ niewłaściwe składowanie odpadów oraz odprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych bezpośrednio do zbiorników i cieków wodnych.

## 5.4. Zagrożenia biotyczne

### 5.4.1. Szkodniki owadzie

W drzewostanach Nadleśnictwa stwierdzono szkody spowodowane szkodnikami :  
**chrabąszczowate** – owady doskonałe i pędraki. Rójkę chrabąszczowatych stwierdzono w latach 2009- 2017 na powierzchni 4 ha.

**kornik drukarz** – stwierdzono w latach w latach 2009- 2017 na powierzchni 259,9 ha. Najwięcej pojawiło się w roku 2009r. 258,80 ha.

**szeliniaki** należą do szkodników stale zagrażających uprawom. Stwierdzono ich występowanie w latach w latach 2009- 2017 na powierzchni 256,04 ha.

**krobik modrzewiowiec**- stwierdzono w latach w latach 2009- 2017 na powierzchni 27,13 ha.

**piędzik przedzimek i inne miernikowce**- stwierdzono w latach w latach 2009-2017 na powierzchni 22,61 ha.

**cetyńce** – stwierdzono tylko w 2009r. 20,79 ha.

**hurmak olchowiec i rynnice**- stwierdzono w latach 2009- 2017 na powierzchni 7 ha.

**mszyca bukowa**- stwierdzono w latach w latach 2009- 2017 na powierzchni 4,70ha.

**szerzenie**- w roku 2011 na powierzchni 3,08ha.

**inne mszyce na gatunkach iglastych**- w roku 2009 na powierzchni 1 ha.

W sumie w Nadleśnictwie Siewierz wystąpiły szkody owadzie na powierzchni 606,3 ha gdzie największe znaczenie powierzchniowe ma kornik drukarz oraz szeliniaki. Podsumowując szkodliwe owady nieznacznie wpływają na obraz zdrowotności drzewostanów Nadleśnictwa Siewierz.

#### 5.4.2. Grzyby patogeniczne

Z grupy patogenów grzybowych największe znaczenie mają:

**zamieranie buka** stwierdzono na powierzchni 260,15ha w latach 2009- 2012r;

**zamieranie jesionu** stwierdzono na powierzchni 196,45 ha w okresie 2009- 2017r;

**opieńkowa zgnilizna korzeni** stwierdzono na powierzchni 121,63 ha w latach 2009-2013r;

**rdza kory sosny zwyczajnej** stwierdzono na powierzchni 79,5 ha w okresie 2009-2017r;

**huba korzeni** stwierdzono na powierzchni 77,05ha w latach 2010- 2012r.

Pozostałe jak mączniak dębu, osutki sosny, rdza sosny wejmutki, zamieranie pędów sosny, skrętek sosny, zamieranie dębu, pasożytnicza zgorzel siewek iglastych, szara pleśń, pasożytnicza zgorzel siewek liściastych, stanowią również znaczną część powierzchni – obecność na 76,58 ha.

Cała powierzchnia wynosi 811,36 ha o stwierdzonej obecności patogenna grzybowego. Podsumowując grzyby oddziałujące negatywnie na drzewostany w Nadleśnictwie Siewierz mogą mieć znaczenie dla gospodarki leśnej.

#### 5.4.3. Szkody od zwierzyny

W Nadleśnictwie szkody powodują głównie sarna i jelen europejski na powierzchni 575,31ha. Pozostałe jak łось, zając i dzik oraz gryznie na powierzchni 40,35 ha. Podsumowując na 615,66 ha powierzchni leśnej wystąpiły szkody od zwierzyny można przyjąć, że nie jest to duży problem w gospodarce leśnej na tym obszarze. Pozytywny obraz Nadleśnictwa Siewierz jest wynikiem prawidłowej gospodarki leśnej uwzględniającej potrzeby zabezpieczenia upraw i drzewostanów przed szkodami od zwierzyny.

#### 5.5. Szkody abiotyczne

Z zespołu czynników abiotycznych najistotniejszymi w ubiegłym okresie gospodarczym były zmrózenia i zważania, pożary, obniżenie poziomu wód i susza, podtopienia i zalania, śnieg. Razem uszkodzenia od różnorodnych czynników abiotycznych w latach 2009-2017 odnotowano w Nadleśnictwie Siewierz na łącznej powierzchni 335,66 ha.

Drzewostany Nadleśnictwa Siewierz charakteryzują się średnim poziomem zagrożenia na wystąpienie szkód od wiatru i śniegu.

W ubiegłym okresie gospodarczym (2009 –2018) na terenie Nadleśnictwa Siewierz zanotowano 272 pożary lasu. Łącznie pożarami objęta była powierzchnia 93,64 ha. Przeciętna powierzchnia pożaru wyniosła 0,34 ha. Pożary lasu ograniczone były najczęściej do warstwy runa. Najczęstszymi przyczynami powstawania pożarów były podpalenia i nieostrożność ludzi przebywających w lesie.

## 5.6. Zagrożenia antropogeniczne

Do istotnych bezpośrednich, negatywnych skutków oddziaływania ludzi na lasy należą:

penetracja lasu w pobliżu uczęszczanych szlaków turystycznych (wydeptywanie nowych ścieżek, skrótów, zaśmiecanie terenu itp.),

- nieuprawnione wkraczanie na obszary rezerwatów,
- wywożenie do lasu śmieci przez okolicznych mieszkańców – tradycyjny sposób pozbywania się odpadów,
- wnykarstwo i kłusownictwo,
- nielegalne pozyskanie choinek,
- niszczenie (ściananie) drzew z gniazdami ptaków,
- pozyskiwanie roślin rzadkich i chronionych na potrzeby własne i handlowe,
- powstawanie „dzikich szlaków turystycznych” w wyniku nieuprawnionego przejazdu motocykli i quadów,
- lokalizacja budownictwa w bezpośrednim sąsiedztwie lasu, co może wiązać się z koniecznością doprowadzania mediów przez tereny leśne. Problemem są także ścieki odprowadzane z tych zabudowań,
- wypalanie traw, lub pozostałości po skoszonej trawie i po wyciętych zbożach.

Wśród wymienionych zagrożeń na szczególne podkreślenie zasługują problemy związane z lokalizacją zabudowań w pobliżu lasu, oraz nielegalne trasy motocyklowe i quadowe. Ważnym problemem jest również zaśmiecanie i dzikie wysypiska śmieci. Dotyczy to wszystkich lasów w pobliżu zabudowań, szlaków komunikacyjnych czy tras turystycznych.

## 5.7. Formy degeneracji ekosystemu leśnego

Dokonując oceny form degeneracji ekosystemów leśnych brano pod uwagę następujące jej elementy:

- borowacenie,
- neofityzacja.

### 5.7.1. Borowacenie

Borowacenie (pinetyzacja) jest formą zniekształcenia ekosystemu leśnego wynikającą ze zbyt dużego udziału świerka i sosny w górnej warstwie drzewostanu na siedliskach boru mieszanego, lasu mieszanego i lasu. W zależności od wielkości udziału sosny i świerka można określić nasilenie pinetyzacją.

Borowacenie ekosystemu leśnego wg udziału sosny i świerka

**Borowacenie ekosystemu leśnego wg udziału sosny i świerka**

Pinetyzacja	Bory mieszane	Lasy mieszane	Lasy
1	2	3	4
słaba	Udział ponad 80%	50 - 80%	10 - 30%
średnia	-	Udział ponad 80%	31 - 60%
mocna	-	-	Udział ponad 60%

**Zestawienie powierzchni wg form degeneracji lasu – borowacenie**

Nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7
Nadleśnictwo Siewierz	brak	2180,59	3050,12	1027,69	6258,40	44,7
	słabe	937,42	2912,06	2086,44	5935,92	42,3
	średnie	162,89	627,09	729,08	1519,06	10,8
	mocne	10,48	154,99	147,22	312,69	2,2
	<b>łącznie</b>	<b>3291,38</b>	<b>6744,26</b>	<b>3990,43</b>	<b>14026,07</b>	<b>100,00</b>

Borowacenie widoczne jest na siedliskach lasowych i jest następstwem zalesień gruntów użytkowanych rolniczo, świerkiem lub sosną. W Nadleśnictwie Siewierz zbyt duży udział świerka i sosny dotyczy 312,69 ha (tj. 2,2 %) powierzchni leśnej zalesionej. W wyniku prowadzonej przebudowy udział tych gatunków stopniowo maleje.

Większość drzewostanów Nadleśnictwa nie wykazuje cech borowacenia lub słabe borowacenie (87,0 %). Pinetyzacja stwierdzona w Nadleśnictwie Siewierz nie stanowi poważnego zagrożenia dla ekosystemów leśnych.

### 5.7.2. Neofityzacja

Neofityzacja to forma degeneracji ekosystemu leśnego wynikająca ze sztucznej uprawy lub samoistnego wnikania gatunków obcych drzew i krzewów. Pojawiają się one w wyniku celowej działalności człowieka, na etapie zakładania upraw, wprowadzania podszytów. Następnie gatunki te odnawiają się przez samosiew. Niektóre z nich są ekspansywne i mogą stać się uciążliwe, utrudniając odnowienie lasu. Neofityzację stwierdza się w drzewostanach mających w swoim składzie gatunkowym gatunki obcego pochodzenia (m. in.: sosny: banksa, czarna, wejmutka, dagleżę, dęba czerwonego, topole obce, czeremchę amerykańską, klon jesionolistny, robinie akacjową) lub gdy gatunki te występują w podroście, podsadzeniach, nalocie lub podszycie.

**Zestawienie powierzchni wg form degeneracji lasu – neofityzacja**

Nadleśnictwo	Gatunek obcy	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%] (udział w pow. leśnej)
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo SIEWIERZ	AK	207,34	482,72	78,47	768,53	5,5
	DB.C	934,33	1948,17	941,30	3823,80	27,2
	DG	10,81			10,81	0,1
	JKL	1,42	24,94	2,56	28,92	0,2
	SO.C	292,37	76,67	2,96	372,00	2,7
	SO.WE	0,00	41,21	0,00	41,21	0,3
	<b>Razem</b>	<b>1446,27</b>	<b>2573,71</b>	<b>1025,29</b>	<b>5045,27</b>	<b>36,0</b>

Neofityzację, jako formę degeneracji drzewostanów stwierdzono na powierzchni 5045,27 ha, co stanowi 36,0 % powierzchni leśnej Nadleśnictwa Siewierz. Wśród gatunków obcego pochodzenia na tej powierzchni dominuje dąb czerwony, zajmując 75,80 % powierzchni wszystkich drzewostanów objętych neofityzacją. Najmniejszą powierzchnię zajmuje daglezja – 0,21 %. Gatunki obcego pochodzenia mają dość duży udział w składzie gatunkowym drzewostanów.

Na terenie Nadleśnictwa nie występuje problem wypierania gatunków rodzimych przez gatunki obce. Żaden bowiem z gatunków obcych nie zajmuje istotnej powierzchni, która prowadziłaby do wypierania gatunków rodzimych.

**Zestawienie powierzchni drzewostanów z udziałem gatunków obcego pochodzenia**

Obiekt	Gatunek obcy	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
Nadleśnictwo SIEWIERZ	AK	1975,46	16,23
	DB.C	7943,12	65,24
	DG	28,03	0,23
	JKL	402,42	3,3
	KSZ	85,76	0,7
	SO. B	311,82	2,56
	SO.C	1146,06	9,41
	SO.S	63,63	0,52
	SO.WE	220,41	1,81
<b>Razem</b>		<b>12176,71</b>	<b>100,00</b>

W zamieszczonej powyżej tabeli jest wyszczególniona łączna powierzchnia wydzieleń gdzie występują te gatunki we wszystkich warstwach.

Gatunkiem obcym występującym na największej powierzchni jest dąb czerwony, który zainwentaryzowano niemal we wszystkich warstwach drzewostanów, na łącznej powierzchni 7943,12 ha. Jednakże należy podkreślić, że powierzchnia rzeczywista zajmowana przez niego wynosi zaledwie 352, 22 ha (wg tabeli V). Jednak w niektórych płatach drzewostanów obecność gatunków obcych geograficznie takich jak: np. robinia akacjowa, czy dąb czerwony, mogą w przyszłości doprowadzić do zaburzenia naturalnego składu gatunkowego zbiorowisk leśnych i pogorszyć strukturę siedliska.

Gatunki obcego pochodzenia występują w warstwach: zadrzewień, zakrzewień, przestoi, nalotu, podsadzeń, podrostu, podszytu i drzewostanu. Dodatkowo ww.

warstwach oprócz powyższych gatunków stwierdzono występowanie: śnieguliczki białej, derenia białego, jesionu amerykańskiego i orzecha czarnego.

Podsumowując należy stwierdzić, że udział i ilość gatunków obcych w drzewostanach Nadleśnictwa Siewierz wynika z zasłóci historycznych, eksperymentów hodowlanych i samoistnej sukcesji.

## **6. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych**

Ogólne zasady prowadzenia gospodarki leśnej określa „Polityka leśna państwa” przyjęta przez Radę Ministrów z 22. IV. 1997 roku. Zakłada ona prowadzenie zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej tzn. działalności zmierzającej do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału retencyjnego i żywotności.

W związku z tym opracowany został program „Polskiej Polityki Kompleksowej Ochrony Zasobów Leśnych” a także opracowano kryteria i indykatory trwałego i zrównoważonego rozwoju lasów dostosowane do specyfiki polskiego leśnictwa. Polityka ta obejmuje trzy główne komponenty: technologiczny, edukacyjny i badawczy.

Na gruntach Nadleśnictwa, poza obszarami SOO, zinwentaryzowano 15 rodzajów siedlisk przyrodniczych ważnych dla Wspólnoty.

Komponent technologiczny: obejmuje działania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej (ochrony przyrody) oraz promocji bezpieczniejszych niż dotąd technik prac leśnych. Działania te mają na celu umożliwienie kierowania gospodarką leśną z uwzględnieniem postulatów ochrony przyrody.

Cel ten będzie osiągniany przez:

- ochronę różnorodności biocenoz leśnych,
- wzmacnianie korzystnego wpływu lasów na środowisko przyrodnicze,
- harmonizowanie społecznego i gospodarczego rozwoju kraju z racjonalną ochroną i wykorzystaniem zasobów leśnych.

Komponent edukacyjny: uznaje się za priorytetowy, a to z uwagi na potrzebę przygotowania służb leśnych LP i PN do podjęcia nowych zadań i przyrodniczego doskonalenia zadań już wykonanych. W jego ramach planuje się:

1. Utworzenie „Centrów Edukacji Przyrodniczo - Leśnej”.
2. Opracowanie programów edukacyjnych dla służb poszczególnych leśnictw, w zakresie parków narodowych, administracji państwowej, szkolnictwa, dotyczących:
  - prosozologicznego modelu gospodarki leśnej,
  - ochrony różnorodności i złożoności biologicznej w lasach,
  - systemów informacji przestrzennej (GIS) i teledetekcji w ochronie i planowaniu przestrzeni leśnej, dla potrzeb kształcenia dyplomowego w zakresie „ochrony zasobów leśnych”, oraz dla poziomu „poniżej” inżynierskiego w zakresie ogólnie ekologicznym i ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przyrody w lasach.
3. Działalność wydawnicza w zakresie ochrony przyrody w lasach obejmująca zestawy podręczników, materiałów szkoleniowych, czasopism popularnonaukowych przeznaczonych dla młodzieży szkolnej i innych odbiorców.

Wytyczne w tym zakresie, w minimalnym stopniu dotyczą pojedynczych nadleśnictw, a spoczywają głównie na uczelniach leśnych, stowarzyszeniach naukowych, organizacjach ekologicznych, parkach narodowych czy leśnych kompleksach promocyjnych. Program badawczy miałby za zadanie wspieranie programu



bezpiecznych środowiskowo technologii i tworzenia podstaw prosozologicznego modelu gospodarki leśnej w warunkach niepewności i zmian w środowisku globalnym.

Podstawowe wytyczne i zasady dotyczące gospodarowania w lasach można ująć w następujących punktach:

- zachowanie całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcjonowania ekosystemów leśnych w stanie z uwzględnieniem kierunków ewolucji w przyrodzie,
- odtworzenie zbiorowisk zdegradowanych i zniekształconych metodami hodowli i ochrony lasu przy wykorzystaniu, w miarę możliwości, sukcesji naturalnej,
- utrzymanie i wzmocnienie produkcyjnych funkcji lasów (użytkowanie główne i uboczne),
- ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk dziko żyjących roślin, zwierząt i mikroorganizmów,
- utrzymanie i wzmocnienie funkcji ochronnych w zagospodarowaniu lasów (zwłaszcza ochrony gleby i wody),
- utrzymanie zdrowotności i witalności ekosystemów leśnych.

W celu pełnego wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk oraz w dążeniu do zwiększenia bogactwa gatunkowego i urozmaicenia struktury drzewostanów zastosowano jednostki regulacji użytkowania rębego, czyli gospodarstwa zgodnie z instrukcją urządzania lasu. Powierzchnia leśna wg gospodarstw w Nadleśnictwie przedstawia się następująco:

Gospodarstwo	Powierzchnia*	
	[ha]	[%]
Specjalne (S)	205,87	1,4
Lasów ochronnych (O)	12866,7	90,3
Lasów gospodarczych (G) *	1181,04	8,3
<b>Razem</b>	<b>14253,61</b>	<b>100</b>

*\*ujęte współwłasności*

Pełną charakterystykę użytkowania rębego w poszczególnych gospodarstwach oraz inne elementy wchodzące w skład gospodarowania, zostały omówione w „Opisaniu ogólnym” Planu Urządzenia Lasu.

Przy **odnawianiu lasu** zaleca się:

- preferowanie odnowienia naturalnego, o ile skład gatunkowy drzewostanów macierzystych odpowiada składowi docelowemu i ma odpowiednią jakość hodowlaną, a stan gleby i runa pozwala na odnowienie naturalne,
- wprowadzanie wielu gatunków (ochrona bioróżnorodności).

Przy **pielęgnacji i ochronie drzewostanów** zaleca się :

- stosowanie cięć selekcyjnych o charakterze grupowym (popieranie biogrup),
- w przypadku zagrożenia chorobami grzybowymi (huba korzeni, opieńkowa zgnilizna korzeni) stosowanie podczas zabiegów postępowania hodowlano - profilaktycznego, a w uzasadnionych przypadkach stosowanie preparatów biologicznych z grzybami konkurencyjnymi,

- ograniczenie stosowania insektycydów tylko do drzewostanów narażonych na zamieranie lub istotne szkody gospodarcze powodowane przez owady.

Przy **użytkowaniu lasu** zaleca się:

- Stosowanie technologii przyjaznych dla środowiska,
- Dostosowanie metod wyróbki i zrywki do lokalnych warunków tak by zminimalizować powstające szkody zarówno dotyczące gleby jak i pozostałych na powierzchni drzew,
- Unikać metod oznakowania drzew polegających na ich ranieniu (z wyjątkiem drzew przeznaczonych do usunięcia),
- Wprowadzenie do powszechnego stosowania w piłach spalinowych i środkach technicznych biodegradowalnych materiałów eksploatacyjnych w celu uniknięcia skażenia gleby,
- Planowanie prac z zakresu użytkowania tak by uwzględniały ekologiczne uwarunkowaniai środowiskowe take jak: zidentyfikowane stanowiska roślin chronionych i rzadkich, miejsca lęgowe i bytowe chronionych zwierząt. W przypadku cięć wymuszonych względami sanitarnymi należy projektować szlaki zrywkowe omijające te miejsca.

Szczegółowe zasady użytkowania lasu

- Przy projektowaniu cięć uprzętających przewiduje się pozostawienie na gruncie minimum 5% miąższości istniejącego drzewostanu w formie zwartych kęp i biogrup. W zamierzeniu mają one pozostać nienaruszone do naturalnego rozpadu.
- W drzewostanach przeznaczonych do użytkowania rębego i przedrębego, a w których występują ściany skalne, ostańce i inne formy skalne ze zbiorowiskami naskalnymi, wskazane jest pozostawienie w ich bezpośrednim sąsiedztwie osłony w postaci fragmentu nienaruszonego drzewostanu. Nie należy także zalesiać bezpośredniego sąsiedztwa ścian skalnych dotychczas odsłoniętych.

## 7. Plan działań z zakresu ochrony przyrody

### 7.1. Kształtowanie stosunków wodnych

Podstawową funkcją w ramach wodochronności jest retencyjność. Pojęcie retencja wodna, określane również jako retencyjność wodna terenu, jest to zdolność do gromadzenia i przetrzymywania wody w określonym miejscu i czasie, na powierzchni terenu, w ciekach i zbiornikach różnego typu, w glebie, gruncie, niższych warstwach wodonośnych, w roślinności lub ściółce. Retencją określa się także masowe zatrzymywanie wody w zlewni. Woda zatrzymywana jest głównie w glebie, ale duże znaczenie ma również zatrzymywanie opadów w koronach, oraz tzw. wyczesywanie mgły, tj. opad poziomy. W ramach poprawienia retencyjności należy zwrócić uwagę na następujące zadania:

- podniesienie retencyjności gleb leśnych poprzez przebudowę drzewostanów zmierzające do dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do siedlisk i przeciwdziałania degradacji gleby. Powyższe działania zmniejszają również spływ powierzchniowy przeciwdziałając erozji gleby, która jeszcze bardziej osłabia retencyjność.
- uwzględnienie w działalności gospodarczej Nadleśnictwa warunków wynikających ze stosowania tzw. małej retencji wodnej.

Mała retencja wodna to wszelkie działania na rzecz magazynowania wody w zbiornikach, ciekach, glebie, oddziałujące na środowisko lokalne. To także działania w

zakresie zwiększenia retencji gleby przez zabiegi agromelioracyjne i fitomelioracyjne, a ponadto zwiększanie intercepcji przez zalesianie i zadrzewianie. Znaczącą cechą małej retencji jest upowszechnienie działań oraz stosunkowo niewielki zakres robót. Zarówno retencja jak i mała retencja zależą przede wszystkim od ukształtowania terenu, przepuszczalności gruntów oraz wielkości opadów.

Mała retencja wodna stanowi istotną część zarówno środowiska, jak i racjonalnej gospodarki człowieka. Duża liczba małych zbiorników wodnych wzdłuż wododziałów w odpowiedniej oprawie roślinnej stanowi skuteczny czynnik zachowania równowagi ekosystemów i utrzymania w środowisku odpowiednich warunków dla normalnego rozwoju flory, fauny i człowieka. Wspieranie rozwoju małej retencji powinno przebiegać tak, aby uzyskane rozwiązania odpowiadały współczesnym strategiom zrównoważonego rozwoju i zgodnego z nią kształtu stosunków wodnych.

Zalety oraz znaczenie gospodarki wodnej opierającej się na małej retencji wodnej w zlewni można określić jako:

- poprawa bilansu wodnego w zlewni, a co się z tym wiąże regulacja i kontrola obiegu wody w środowisku,
- ograniczenie spływu powierzchniowego, a przez to zmniejszenie wezbrań rzek i potoków, co ma istotny wpływ na redukcje fali powodziowej,
- regulacja natężenia przepływu wody w ciekach powierzchniowych i wyrównywanie przepływów w okresach dużych wahań,
- polepszenie możliwości ochrony i odnowy zasobów wody poprzez zwiększenie ilości magazynowanych wód powierzchniowych oraz zwiększenie zasobów wód podziemnych,
- ograniczenie procesów erozyjnych oraz ochrona przeciwpożarowa zmagazynowanie wody dla celów bezpośredniego zużycia, np. do nawodnień rolniczych na obszarach o dużych niedoborach wody, do zaopatrzenia w wodę hodowli ryb, do produkcji energii elektrycznej,
- podnoszenie walorów krajobrazowych, estetycznych i ekologicznych środowiska,
- zwiększanie uwilgotnienia siedlisk przez podniesienie poziomu zwierciadła wód gruntowych,
- utrzymanie naturalnych siedlisk, lub ich odtwarzanie, stanowiących ostoję fauny wodnej,
- w lasach obiekty małej retencji przyczyniają się do zaopatrzenia w wodę zwierzyzny i ptactwa.

Bardzo ważne jest wykorzystanie naturalnych już istniejących obiektów małej retencji, takich jak:

- tereny moczarowe i bagna, które zbierają wodę okresowo i w małej ilości, mogą jednak stanowić głównie uzupełnienie innych urządzeń służących do redukcji spływu powierzchniowego,
- torfowiska magazynujące wody opadowe i płynące, wpływają one hamująco i regulujące na odpływ wód w rzekach równocześnie wpływają na odpływ gruntowy gleb sąsiadujących,
- naturalne zbiorniki wodne magazynujące wody opadowe i opóźniające spływ powierzchniowy i gruntowy, często stanowią także obiekty rekreacji i wypoczynku.

Na terenie Nadleśnictwa Siewierz zlokalizowanych jest 12 zbiorników wodnych spełniających funkcje retencyjne. Znajdują się w Leśnictwach: Poręba, w oddziałach 62f, 67i, 70c; Kuźnica – 135b; Rudniki – 357r, 358r; Lgota – 277d, 278c (jeden zbiornik); Koziegłówek – 139g; Włodowice – 341b, 341r (jeden zbiornik); Maczki – 564m, 589c; Łysa Góra – 260m. Zajmują łączną powierzchnię 52,20 ha. W opisach taksacyjnych, w oparciu o EGiB sklasyfikowane są jako: zbiorniki i zbiorniki przepływowe

Bardzo duże znaczenie dla magazynowania wody mają również siedliska wilgotne bagienne i łąkowe, zajmujące na terenie Nadleśnictwa 6 534,10 ha czyli 45,84% powierzchni wszystkich siedlisk.

## **7.2. Kształtowanie granicy polno - leśnej**

Podstawowym zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy polno- leśnej jest przestrzenne zagospodarowanie terenów w pobliżu lasów. Chodzi tu głównie o lokalizację budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego wśród kompleksów leśnych lub wzdłuż granicy z lasami. Pojawienie się budynków mieszkalnych i zagród gospodarskich powoduje zubożenie bogactwa fauny i flory w strefie ekotonowej, wkraczanie gatunków synantropijnych i obcych, zakłócenie spokoju, wydeptywanie brzegów lasu, pojawienie się szkodników w postaci wałęsających się psów i kotów. Nieprzemyślane decyzje lokalizacyjne powodują problemy związane z doprowadzeniem mediów do domów lub na plac budowy, kłopoty ze zbudowaniem nowej drogi dojazdowej, odprowadzeniem ścieków, wywozem śmieci i nieczystości. Efektem tego są dzikie wysypiska śmieci, studnie kopane w lesie powodujące zanikanie źródeł wody i przesuszanie terenu, odprowadzanie do lasu ścieków zanieczyszczających wody gruntowe. Występują tu także w większym stopniu takie zjawiska jak kłusownictwo, nielegalne pozyskanie stoiszu i choinek w okresach świątecznych oraz inne przejawy szkodnictwa leśnego. Poza tym spadające gałęzie i złomy drzew powodują niekiedy zniszczenie ogrodzenia i dachów budynków. Rodzi to konflikty pomiędzy nadleśnictwem, a właścicielami posesji którzy domagają się odsunięcia granicy lasu. Dlatego urzędy gmin wydające decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu przyszłemu inwestorowi powinny wymagać właściwego zlokalizowania budynku na działce (oddalenia od ściany lasu o co najmniej dwie wysokości drzewostanu), przebiegu wszystkich sieci medialnych, lokalizacji miejsc gromadzenia śmieci i odprowadzania ścieków. Przyszły inwestor powinien wskazać wszystkie te lokalizacje poparte odpowiednią dokumentacją z zakładu energetycznego, gazowniczego, Nadleśnictwa, zarządu dróg itp.

W ostatnich latach, wśród osób prywatnych, rozpowszechnia się tendencja do zalesiania gruntów rolnych. Jest to niewątpliwie spowodowane brakiem opłacalności produkcji rolnej na małych działkach, zwłaszcza tych położonych w sąsiedztwie lasów. Wskaźnikiem tego jest stale rosnący popyt na sadzonki drzew leśnych.

Innym zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy polno-leśnej jest ochrona cennych przyrodniczo i krajobrazowo zbiorowisk nieleśnych (śródleśnych łąk itp.). Przed podjęciem decyzji o zalesieniu takich powierzchni należy rozważyć, czy ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe zabieg taki jest uzasadniony. W przypadku zinventaryzowania wyjątkowo cennych przyrodniczo zespołów roślinnych, czy stanowisk roślin należy rozważyć objęcie ich stosowną formą ochrony.

## **7.3. Kształtowanie strefy ekotonowej**

Ekoton to pas przejściowy na styku dwóch biocenoz, odznaczający się większym bogactwem flory i fauny niż sąsiadujące ze sobą ekosystemy. Szczególnie bogate są szerokie ekotony będące miejscem bytowania gatunków charakterystycznych dla obu sąsiadujących biocenoz oraz tzw. gatunków stykowych.

Ekoton spełnia wiele funkcji, głównie biologicznych i ochronnych. Biologiczna funkcja ekotonu związana jest z występowaniem większej grupy zwierząt kręgowych i bezkręgowców, większym bogactwem zespołów roślinnych. Ochronna funkcja ekotonu polega na ograniczaniu ujemnego wpływu środowisk terenów otwartych na środowisko leśne, m.in. chroni przed hałasem, stanowi barierę dla huraganowych wiatrów, pożarów, łagodzi ekstremalne zmiany temperatur, spełnia rolę filtra dla różnego rodzaju emisji przemysłowych aerozoli i gazów wnikaających do wnętrza lasu. Strefy ekotonowe działają korzystnie na estetykę monotonnych kompleksów leśnych.

Zgodnie z ekologicznymi zasadami gospodarki leśnej zaleca się tworzenie na obrzeżach lasu pasa ochronnego o szerokości 20 - 30 m, złożonego z roślinności zielnej, krzewów, niskich drzew i luźnego piętra górnego jako właśnie strefy ekotonowej. Należy planować i zakładać strefy ekotonowe (zewnętrzne i wewnętrzne) szczególnie ważne są wewnętrzne strefy ekotonowe dla dużych jednogatunkowych drzewostanów iglastych narażonych na szkodliwe działanie wiatru oraz strefy ekotonowe wzdłuż arterii komunikacyjnych, a także w lasach przeznaczonych do masowej rekreacji.

Przy zakładaniu tych stref należy stosować gatunki drzew i krzewów liściastych zgodnych z siedliskowym i gospodarczym typem drzewostanu, stosować rozluźnioną więźbę sadzenia i bardziej intensywne zabiegi pielęgnacyjne prowadzące do powstania pełnej warstwowej struktury drzewostanu. Należy dążyć aby zewnętrzne obrzeża lasu oraz lasy wzdłuż gruntów nieleśnych wewnątrz kompleksu leśnego były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym.

W tym celu należy:

- wykorzystywać istniejące odnowienia naturalne różnych gatunków drzew i krzewów,
- sadzić możliwie wiele gatunków drzew i krzewów rodzimego pochodzenia właściwych dla danego siedliska,
- wykorzystywać przede wszystkim drzewa i krzewy światłożadne odporne na podkrzesywanie i zgryzanie oraz działanie wiatru i mrozu. Gatunki te powinny wyróżniać się dużymi walorami estetycznymi i pokarmowymi (rośliny miododajne) oraz dawać dobre schronienie dla zwierząt,
- stosować dla krzewów zmieszanie grupowe (5-10 sadzonek jednego gatunku w jednej grupie),
- stosować luźniejszą więźbę sadzenia,
- wykonywać częstsze i silniejsze cięcia pielęgnacyjne w celu wykształcenia drzew z silnym ugałęzionym pniem i silnym systemem korzeniowym.

Przy sposobie zagospodarowania lasu opartym na rębni częściowej strefa ekotonowa kształtuje się automatycznie. Należy jedynie w trakcie zabiegów pielęgnacyjnych i hodowlanych na obrzeżach lasu stosować silniejsze cięcia umożliwiające wnikanie światła do wnętrza lasu i tworzenie wyżej opisanego pasa. W trakcie cięć należy popierać zwłaszcza drzewa silnie ukorzenione i ugałęzione, mimo ich złej jakości technicznej. Konieczność sztucznego zakładania tej strefy występuje na zrębach zupełnych. Pasy takie należy zaplanować w miejscach gdzie pododdział planowany jest do rębni zupełnej (ze względu na typ siedliskowy lasu) i sąsiaduje z cennymi elementami przyrodniczymi, jakimi są niektóre siedliska przyrodnicze np.: torfowiska, jeziora dystroficzne, jeziora, rzeki itp. Elementem ochrony różnorodności biologicznej oraz ochrony cennych elementów przyrodniczych (siedliska przyrodnicze, stanowiska chronionych gatunków itp.) jest pozostawianie wzdłuż cieków wodnych oraz bagien i torfowisk pasów drzewostanu.

Strefy ekotonowe pozostawiane w miejscach planowanych rębni zupełnych powinny podlegać odnowieniu poprzez zagospodarowanie rębniami złożonymi. Zaleca się, więc, aby tego rodzaju biogrupy i fragmenty drzewostanu pozostawiać m.in. w otoczeniu cennych siedlisk przyrodniczych (torfowisk, bagien, jezior dystroficznych, rzek itp.). Biogrupy takie powinny być pozostawiane bez użytkowania aż do biologicznej śmierci drzew, a wydzielające się w ramach biogrup drzewa nie powinny być usuwane. W razie braku odnowienia naturalnego, w okresie rozpadu drzewostanu w biogrupie należy wprowadzać podsadzenia.

## 7.4. Ochrona bioróżnorodności

Różnorodność na wszelkich poziomach, bogactwo genetyczne, zgodność z warunkami siedliskowymi czy rodzime pochodzenie są czynnikami wzmacniającymi trwałość lasu. Ochrona tej bioróżnorodności, gdzie ona występuje i przywracanie jej w miejscach gdzie została zachwiana należy do podstawowych działań współczesnego leśnictwa.

Ochrona różnorodności biologicznej jest realizowana w oparciu o obowiązujące w Lasach Państwowych zarządzenia i instrukcje m.in. Instrukcja Ochrony Lasu czy też Instrukcja Urządzenia Lasu.

Ochrona różnorodności biologicznej powinna przebiegać na wszystkich poziomach.

Na poziomie krajobrazu należy dążyć do zachowania naturalnych form krajobrazu jakimi są różne typy lasu, śródleśne łąki, bagna, torfowiska, wrzosowiska oraz twory przyrody nieożywionej (wychodnie skalne, jaskinie). Poprzez kształtowanie strefy ekotonowej należy dążyć do harmonizowania przejść pomiędzy różnymi biotopami (formami krajobrazu).

Na poziomie ekosystemu należy jak najszerzej chronić i wykorzystywać w hodowli lasu zmienność mikrosiedlisk. Mikrosiedliska zajmują nieraz bardzo małe powierzchnie stąd należy wykorzystywać to do wprowadzenia cennych gatunków domieszkowych. Chronić należy również małe ekosystemy wilgotne jak młaki, źródłiska, bagienka, torfowiska, mszary będące środowiskiem występowania rzadkiej flory i fauny.

Różnicowanie drzewostanów zgodne z warunkami naturalnymi polega na utrzymaniu odpowiedniej struktury gatunkowej, wiekowej, warstwowej i przestrzennej. Zapewnieniu takiej różnorodności drzewostanów ma służyć odpowiednio prowadzona gospodarka leśna, a szczególnie rębnie złożone dostosowane do siedliska i drzewostanu w taki sposób by stworzyć najlepsze warunki dla odnowienia i rozwoju lasu. Wykonywane cięcia należy dostosować do konkretnych warunków lokalnych. Przy cięciu uprzątającym wskazane jest pozostawienie w formie biogrup fragmentów drzewostanów (ok. 5%) o najlepszej żywotności (odpornych na wiatr, zgorzel słoneczną itp.) Wzbogaceniu różnorodności drzewostanów ma również służyć pozostawienie niektórych starych drzew do ich fizjologicznej starości, a nawet biologicznej śmierci oraz pozostawienie wybranych drzew martwych stojących (szczególnie dziuplastych), jako siedziby licznych organizmów decydujących o bogactwie i procesach samoregulacji w przyrodzie.

Na poziomie gatunkowym ochrona różnorodności może dotyczyć warstwy drzew, krzewów czy runa.

W przypadku drzew chodzi głównie o wzbogacenie składu gatunkowego drzewostanów. Cenne domieszki (np. fitomelioryacyjne) korzystnie wpływają na trwałość lasów, ale przy ich wprowadzaniu należy się kierować wymaganiami siedliskowymi i klimatycznymi poszczególnych gatunków (wykorzystanie mikrosiedlisk).

W przypadku szczególnie cennych gatunków roślin należy zabiegi hodowlane w drzewostanie podporządkować ochronie tych stanowisk.

W zróżnicowanym środowisku leśnym występują również większa różnorodność gatunków zwierząt. Między innymi bardzo wiele gatunków jest związanych z martwą i butwiejącą tkanką drzew, stąd korzystne jest pozostawianie pewnej ilości martwych drzew w lesie do ich mineralizacji.

Na poziomie genetycznym należy dążyć do zachowania możliwie jak najszerszej puli genowej, co sprzyja zwiększeniu odporności na zmieniające się warunki stresogenne, poprzez rozszerzenie bazy genowej biorącej udział w selekcji naturalnej. Wskazane jest zatem na możliwie jak największych obszarach zachowywanie różnorodności genowej. Można to osiągnąć przez zwiększenie wykorzystania odnowienia naturalnego pochodzącego od jak największej liczby osobników.

Prowadzona w lasach gospodarka selekcyjna dążąca do wyodrębnienia najcenniejszych ekotypów gatunków drzew leśnych również poważnie wpływa na

zachowanie zasobów genowych. W związku z tym, że selekcję prowadzi się w kierunku populacyjnym, a nie osobniczym nie zachodzi obawa zawężenia puli genowej.

## 7.5. Akumulacja drewna drzew martwych

Instrukcja Ochrony Lasu obowiązująca od 1 stycznia 2012 r. wymaga usuwania z lasu martwych i obumierających drzew wg odpowiednich zasad ale jednocześnie wprowadza pojęcia: „gospodarka martwą materią organiczną” oraz „drzewo biocenotyczne”. Na zrębach zupełnych ZHL przewidują pozostawienie fragmentów starodrzewu wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi, aż do naturalnego rozpadu. W ten sposób współczesne wytyczne określające sposób gospodarowania w lasach aprobuje pozostawianie na powierzchni leśnej pewnej ilości drzew obumierających i martwych, co jest gwarancją m.in. zachowania różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych.

Projektując plan cięć użytków rębnych przy planowaniu w rębni zupełnej i cięciu uprzątającym w rębniach częściowych i złożonych, założono pozostawienie od 5 do 20% zasobów drzewnych do naturalnego rozpadu.

Decyzja o pozostawianiu na gruncie martwych drzew, stojących lub leżących, powinna być poprzedzona oceną fitopatologiczną. Pozostawienie martwych drzew które zginęły w wyniku konkurencji lub uszkodzeń mechanicznych nie tworzy zagrożenia dla lasu, natomiast podejrzenie o infekcje bakteryjne i grzybowe, a także możliwość stworzenia bazy rozwojowej szkodliwych owadów, jest przesłanką do usunięcia martwych drzew poza powierzchnię leśną. Niekiedy pozostawienie zainfekowanych drzew jest możliwe po zastosowaniu dodatkowych zabiegów – zwykle korowania w odpowiednich terminach przewidzianych instrukcją ochrony lasu.

Jednorazowe pozostawienie docelowej ilości nie jest pożądane (ze względu na bezpieczeństwo drzewostanu), ani zwykle możliwe (ze względu na brak takiej ilości drewna). Ten proces powinien mieć charakter ciągły w okresie gospodarczym. Opracowania wymaga też strona techniczna tego procesu, tj. określenie przypadków okrzesywania, korowania, układania w stosy, dzielenia pni lub zaniechania tych czynności. Niezwykle ważne jest też uwzględnienie strony ekonomicznej tego procesu ponieważ pozostawienie na gruncie dojrzałego dęba może się łączyć z utratą zysku nawet kilkudziesięciu tysięcy złotych.

Według aktualnej inwentaryzacji drewna martwego, wykonanej łącznie z inwentaryzacją zapasu na powierzchni leśnej zalesionej, średnia miąższość drewna martwego (leżącego i stojącego) dla Nadleśnictwa wynosi 6,53 m<sup>3</sup>/ha, co stanowi 2,32% zapasu, przy czym miąższość martwych drzew stojących wynosi 3,59 m<sup>3</sup>/ha, a leżących i fragmentów drzew 2,94 m<sup>3</sup>/ha. Pomiar drewna drzew martwych przeprowadzono na 283 kołowych powierzchniach próbnym wylosowanych do inwentaryzacji zasobów drzewnych (zgodnie z metodyką przyjętą w IUL). Całkowita masa drewna martwego stwierdzona na powierzchniach pomiarowych wynosi 83594,64 m<sup>3</sup> na powierzchni leśnej zalesionej. Ponieważ pomiarem nie objęto drzewostanów I klasy wieku oraz tego, że w metodyce nie uwzględnia się pniaków i części podziemnych, jak również mikrosiedlisk drzewnych, zapas drewna drzew martwych wydaje się być wyższy niż zinwentaryzowane jego zasoby. Można się również spodziewać zwiększania ilości drewna martwego pochodzącego z przestojów ponieważ w bieżącym okresie gospodarczym do uprzątnięcia przewidziano jedynie 7,84% miąższości tej grupy drzew. IUL nie przewiduje inwentaryzowania w składzie gatunkowym posuszu, a prawie w każdym wydzieleniu takie drewno występuje. Należy również podkreślić, że duże zasoby drewna martwego zakumulowane są w pniakach, które nie były objęte pomiarem, a także w przestojach pozostawionych w uprawach i młodnikach. Ilości i struktura martwego drewna odzwierciedla strukturę gatunkową drzewostanów (76% powierzchni z panującą sosną) gdzie reżim sanitarny ochrony lasu wymusza eliminację posuszu czynnego. Natomiast w przypadku siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9170, 9150 w

PUL zalecono stopniowe podnoszenie ilości martwego drewna, w szczególności wielkoformatowego, w celu polepszania stanu zachowania siedlisk.

## 8. Rozwój rekreacji i turystyki

W zbliżającym się okresie gospodarczym prace w zakresie zagospodarowania turystycznego należy skoncentrować na:

1. Ograniczaniu uciążliwości dla środowiska leśnego już istniejących obiektów i urządzeń turystycznych. Do działań tych zaliczyć można m.in. sprawne gromadzenie i wywóz śmieci, likwidacja dzikich wysypisk śmieci. Należałoby w tym zakresie współpracować z gminami, które podobne postulaty przedstawiają w „Studiach zagospodarowania przestrzennego”.
2. Podnoszenie standardu obsługi ruchu turystycznego poprzez:
  - budowę wiat i schronów przeciwdeszczowych na długich odcinkach szlaków,
  - wyznaczenie nowych ścieżek przyrodniczych (dydaktycznych),
  - wydawanie informatorów o atrakcjach turystycznych w lasach Nadleśnictwa,

Rozwój niektórych nowych form turystyki przebiega w sposób niekontrolowany stwarzając liczne zagrożenia dla ekosystemów leśnych, unikatowych nieraz wartości przyrodniczych i prowadzonych zabiegów gospodarczych. W związku z tym korzystne byłoby, aby rozwój turystyki przebiegał przy współpracy nadleśnictwa z lokalnymi władzami samorządowymi.

W przypadku wyznaczania nowych miejsc postoju pojazdów, szlaków turystycznych lub innych urządzeń turystycznych przebiegających przez teren nadleśnictwa lub w jego pobliżu konieczne jest uzgodnienie tych przedsięwzięć z Nadleśniczym, który może nie wyrazić zgody na tworzenie niektórych z nich.

## 9. Edukacja ekologiczna

Wyniki badań naukowych świadczą o dużej zależności między stanem świadomości ekologicznej społeczeństwa, a stanem środowiska. Wynika z nich także, że różne działania przyjazne środowisku są podejmowane przez ludzi tym chętniej, im wyższe jest wykształcenie. Sposobem na osiągnięcie pożądanego stanu świadomości społecznej jest realizacja planowych programów edukacji ekologicznej, obejmująca wszystkie grupy społeczne, wykorzystująca wszystkie struktury edukacyjne, formalne i nieformalne. Oddziaływaniem edukacyjnym należy objąć całe społeczeństwo z priorytetem dla szkolnictwa formalnego.

Edukacyjna działalność Nadleśnictwa może przybierać różne formy np.:

- publikacje naukowe i popularnonaukowe w czasopismach leśnych i przyrodniczych,
- publikacje w prasie lokalnej,
- udział w audycjach radiowych i telewizyjnych (zwłaszcza w programach lokalnych),
- wydawanie folderów, informatorów itp. o tematyce ekologicznej,
- organizowanie spotkań w ośrodkach edukacji ekologicznej, klubach, szkołach itp.
- wykorzystanie nowoczesnych technik przekazu informacji - umieszczanie na stronach internetowych artykułów czy też prezentacji propagujących edukację ekologiczną,
- wspieranie inicjatyw organizowania klas ekologicznych oraz tworzenie programów autorskich zarówno w szkołach podstawowych jak i średnich.



Celem edukacji leśnej jest upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym, gospodarce leśnej i wizerunku leśnika oraz kształtowanie świadomości proekologicznej społeczeństwa.

Nadleśnictwo współfinansuje wydawnictwa popularyzujące turystykę w gminach (przewodniki, mapy, foldery). Nadleśnictwo współpracuje z gminami odnośnie rozwoju turystyki, organizując zajęcia dla szkół w leśnych obiektach dydaktycznych i w plenerze w lesie. Nadleśnictwo organizuje i uczestniczy w akcjach edukacyjnych na terenach gmin jak: konkursy przyrodnicze dla dzieci oraz ogólnopolskich akcjach cyklicznych „Dzień Ziemi” i „Sprzątanie Świata”. Gminy na swoich stronach internetowych prezentują walory przyrodnicze, krajobrazowe i turystyczne.

Od szeregu lat Nadleśnictwo Siewierz prowadzi edukację ekologiczną w oparciu o program edukacji leśnej społeczeństwa, której przejawem są prelekcje i pogadanki w szkołach i przedszkolach (spotkania z leśnikiem), konkursy, turnieje wiedzy ekologicznej, ekspozycje dotyczące gospodarki leśnej, pikniki leśne oraz zajęcia terenowe prowadzone z młodzieżą na istniejących (wymienionych poniżej) ścieżkach przyrodniczo-dydaktycznych.

- **Leśna ścieżka przyrodniczo - edukacyjna „Wzgórza Trzebiesławickie” w I-ctwie Ząbkowice**

Została ona poprowadzona przez lasy porastające Wzgórza Trzebiesławickie. Jest to unikatowe w skali całego Zagłębia miejsce, położone w północnej części miasta Dąbrowa Górnicza, znajduje się między Trzebiesławicami, Tucznawą i Ujejsem. Ścieżka obejmuje lasy oraz pola uprawne i łąki. Lasy Trzebiesławickie, w tym Las Recki, składają się z kopulastych wzgórz z wapienia muszlowego i obniżeń terenowych wypełnionych utworami polodowcowymi. Są to lasy o szczególnych wartościach przyrodniczych. Na całym obszarze stwierdzono występowanie znacznej liczby gatunków chronionych roślin i zwierząt. Ścieżka oznaczona jest dwudziestoma słupkami z piktogramami, które odsyłają do leśnego przewodnika.

- **Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna w leśnictwie Maczki**

Obiekt powstał w 1998 r., a zlokalizowany jest na terenie gminy Dąbrowa Górnicza, w oddz. 565 leśnictwa Maczki. Długość ścieżki wynosi 1,16 km. Ustawiono na niej następujące tablice: ptasi budzik, ekologiczna rola lasu, powalone drzewa, dokarmianie zwierzyny, wędrówka drzew, wiosenne wypalanie traw, nisze pokarmowe ptaków boru sosnowego, drzewa, ochrona lasu, grzyby, chrust, ogień – przekleństwo dla lasu, leśnik lekarzem lasu oraz tablice informacyjną o Nadleśnictwie.

Inne obiekty edukacji ekologicznej:

- **Ośrodek Edukacji Leśnej.**

Ośrodek Edukacji Leśnej, znajduje się w budynku starej przechowalni nasion, wyposażonej w sprzęt komputerowy, rzutnik multimedialny, eksponaty zwierząt, tablice poglądowe.

W edukacji poruszana jest głównie metoda pogadanki, pokazu multimedialnego, ale również konkursów i warsztatów.

## 10. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody

### Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody w Nadleśnictwie Siewierz (Wzór nr XXIII)

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
<b>Rezerваты przyrody</b>				
1.	<b>Góra Chełm</b> leśnictwo Mitrega, oddz.: 19a, b, c, d, j, ~a;	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk roślinnych lasu bukowego o charakterze naturalnym, porastającego wzgórze wapienne na przedpolu krawędzi Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pozostawienie na terenie rezerwatu do naturalnego rozkładu całości drewna uzyskanego w wyniku realizacji cięć prześwietlających i cięć związanych z drożnością szlaku turystycznego. Usuwanie gałęzie, konary i przecięte pnie należy ułożyć w sąsiedztwie ścieżki, tworząc system naturalnych zapór.</li> <li>2. Utrzymanie drożności szlaku turystycznego, poprzez m.in. usuwanie konarów, gałęzi i przecięcie powalonych drzew, wyłącznie w granicach szerokości ścieżki.</li> <li>3. Przerzedzenie podrostu buka, jawora i klona w zbiorowisku ciepłolubnej buczyny- w celu poprawy warunków świetlnych na stanowisku storczyków.</li> </ol>	
2.	<b>Cisy w Hucie Starej</b> leśnictwo Koziegłówki; oddz.: 317b	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego stanowiska cisa.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Bieżąca naprawa ogrodzeń jodły i cisa.</li> <li>2. Poszerzanie ogrodzeń cisa o dodatkowe powierzchnie, charakteryzujące się sprzyjającymi warunkami siedliska do rozwoju tego gatunku.</li> <li>3. Wykaszanie roślinności ograniczającej rozwoju siewek oraz młodych drzewek cisa i jodły wewnątrz ogrodzeń.</li> <li>4. Wycięcie świerka ograniczającego wzrost dojrzałego egzemplarza cisa.</li> </ol>	

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
<b>Obszary tworzące sieć Natura 2000 w Nadleśnictwie</b>				
3.	<p><b>„Ostoja Środkowojurajska PLH240009”</b></p> <p>Lokalizacja zawarta: (Wykaz wydzielen w poszczególnych obszarach Natura 2000)</p>	<p>Ochrona i zachowanie siedlisk i gatunków wymienionych w SFD dla obszaru.</p> <p>Największą powierzchnię na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa zajmują siedliska przyrodnicze:</p> <p><b>9130</b> Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i>, <i>Galio odorati-Fagenion</i>) - reprezentowane przez</p> <p><b>9130-1</b> Żyzną buczynę niżową (<i>Galio odorati-Fagetum</i>) – 26,76 ha</p> <p><b>9150</b> Ciepłolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>) - reprezentowane przez</p> <p><b>9150-2</b> – małopolską buczynę storczykową (zbiorowisko <i>Fagus sylvatica-Crucjata glabra</i>) – 28,43 ha</p> <p>Inne siedliska zajmują nieduże powierzchnie lub na gruntach Nadleśnictwa nie występują.</p> <p>Występowania gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotami ochrony na na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa nie potwierdzono.</p> <p>W chwili obecnej opracowywany jest Plan Zadań Ochronnych dla OZW Ostoja Środkowojurajska PLH240009.</p>	<p>Zadania zgodnie z planem ochrony lub planem zadań ochronnych po jego ustanowieniu.</p>	<p><b>9110</b> Kwaśne buczyny</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-Prawidłowe rozpoznanie siedliska.</li> </ul> <p><b>9130</b> Żyzne buczyny</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Preferowanie rębni złożonych, oraz dostosowanie składu gatunkowego do siedliska.</li> <li>Utrzymanie „ładu czasowo-przestrzennego”, pozostawianie do naturalnej śmierci części drzew, pozostawianie fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych, a także zapewnienie w miarę możliwości, ciągłej obecności w każdym kompleksie starych, rębnych i przeszlorębnych drzewostanów.</li> <li>Wskazane jest pozostawienie starych drzew w większych nieprzerzedzonych płatach.</li> <li>Unikać należy wprowadzania gatunków obcego pochodzenia (dąglezja, dąb czerwony), oraz stosować należy rębnie złożone z długim okresem odnowienia np. Rb IVd.</li> </ul> <p><b>9150- Ciepłolubne buczyny storczykowe</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Nie projektować cięć planowanych, z możliwością cięć przygodnych.</li> </ul> <p><b>9170- Grąd subkontynentalny</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Prawidłowe rozpoznanie siedliska</li> </ul> <p><b>91E0- Łęgi</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyłączenie z użytkowania rębного.</li> <li>Pozostawianie drewna martwego</li> </ul>

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
4.	<p><b>„Ostoja Kroczycka PLH240032”</b> Lokalizacja zawarta: (Wykaz wydzielen w poszczególnych obszarach Natura 2000)</p>	<p>Ochrona i zachowanie siedlisk wymienionych w SFD dla obszaru.</p> <p>Największą powierzchnię na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa zajmują siedliska przyrodnicze:</p> <p><b>8210</b> Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i> – 0,57 ha</p> <p><b>9130</b> Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i>, <i>Galio odorati-Fagenion</i>) – 3,24 ha</p> <p><b>9150</b> Ciepłolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>) – 1,47 ha</p> <p>Inne siedliska zajmują nieduże powierzchnie lub na gruntach Nadleśnictwa nie występują.</p> <p>W chwili obecnej opracowywany jest Plan Zadań Ochronnych dla OZW Ostoja Kroczycka PLH240032</p>	<p>Zadania zgodnie z planem ochrony lub planem zadań ochronnych po jego ustanowieniu</p>	<p><b>5130- Zarośla jałowca pospolitego</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ochrona zarośli Jałowca pospolitego, unikanie wycinki.</li> </ul> <p><b>6210- Murawy kserotermiczne</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Stosowanie jeśli istnieje możliwość, doraźnego również mechanicznego usuwania zakrzewień.</li> </ul> <p><b>8210- Wapienne ściany skalne</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Usuwanie drzew w przypadku nadmiernego zacieniania w sąsiedztwie ścian skalnych z wykształconymi zbiorowiskami naskalnymi.</li> </ul> <p><b>9130- Żyzne buczyny</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Preferowanie rębni złożonych, oraz dostosowanie składu gatunkowego do siedliska.</li> <li>Utrzymanie „ładu czasowo-przestrzennego”, pozostawianie do naturalnej śmierci części drzew, pozostawianie fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych, a także zapewnienie ciągłej obecności w każdym kompleksie w miarę możliwości starych, rębnych i przeszlorębnych drzewostanów.</li> <li>Wskazane jest pozostawienie starych drzew w większych nieprzerzedzonych płatach.</li> <li>Unikać należy wprowadzania gatunków obcego pochodzenia (dąglezja, dąb czerwony), oraz stosować należy rębnie złożone z długim okresem odnowienia np. Rb IVd.</li> </ul> <p><b>9150 - Ciepłolubne buczyny storczykowe</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Nie projektować cięć planowanych, Z możliwością cięć przygodnych.</li> </ul>

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
5.	<p><b>„Pustynia Błędowska PLH120014”</b> Lokalizacja zawarta: (Wykaz wydziałów w poszczególnych obszarach Natura 2000)</p>	<p>Przedmiotami ochrony Obszaru Pustynia Błędowska PLH120014 są:  <b>2330</b>- Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi  <b>6120</b> Ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)  Wymienione siedliska na gruntach Nadleśnictwa nie występują   Obszar posiada Plan zadań ochronnych zatwierdzony dnia 31.07.2014 r.</p>	<p>Brak  Zadania określone w Planie zadań ochronnych z dnia 31.07.2014 r. odnoszą się do przedmiotów ochrony, które nie występują na gruntach Nadleśnictwa</p>	<p>W przypadku stwierdzenia przedmiotów ochrony na gruntach Nadleśnictwa postępować zgodnie z zapisami Planu zadań ochronnych.</p>
6.	<p><b>„Torfowisko Sosnowiec-Bory PLH240038”</b> Lokalizacja zawarta: (Wykaz wydziałów w poszczególnych obszarach Natura 2000)</p>	<p>Ochrona i zachowanie siedlisk i gatunków wymienionych w SFD dla obszaru.  Przedmiotami ochrony są:  <b>7140</b> Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>) (2,01 ha na gruntach Nadleśnictwa) oraz Lipiennik Loesela (<i>Liparis loeselii</i> (L.) Rich.) – B nie stwierdzony na gruntach Nadleśnictwa.   W chwili obecnej opracowywany jest Plan Zadań Ochronnych dla OZW Torfowisko Sosnowiec-Bory PLH240038.</p>	<p>Zadania zgodnie z planem ochrony lub planem zadań ochronnych po jego ustanowieniu</p>	<p><b>7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska</b>  Pozostawienie bez ingerencji. Ewentualne usuwanie samosiewów drzew i krzewów.</p>
7.	<p><b>„Lipienniki w Dąbrowie Górniczej PLH240037”</b> Lokalizacja zawarta: (Wykaz wydziałów w poszczególnych obszarach Natura 2000)</p>	<p>Ochrona i zachowanie siedlisk i gatunków wymienionych w SFD dla obszaru.  Przedmiot ochrony występujący na gruntach Nadleśnictwa to:  <b>7140</b> Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>) – 0,28 ha   Występowania gatunków roślin będących przedmiotami ochrony na na gruntach w zarządzie</p>	<p>Zadania zgodnie z planem ochrony lub planem zadań ochronnych po jego ustanowieniu.</p>	<p><b>7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska</b>  Pozostawienie bez ingerencji. Ewentualne usuwanie samosiewów drzew i krzewów.</p>

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
		Nadleśnictwa nie potwierdzono. W chwili obecnej opracowywany jest Plan Zadań Ochronnych dla OZW Lipienniki w Dąbrowie Górniczej PLH240037.		
<b>Parki krajobrazowe</b>				
9.	<b>Park Krajobrazowy "Orlich Gniazd"</b> Lokalizacja zawarta: (Wykaz wydzielen w zasięgu Parku Krajobrazowego z otuliną)	Celem ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd jest zachowanie niezwykle cennych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych oraz stworzenie podstaw wykorzystania tego obszaru dla zaspokojenia potrzeb krajoznawczych, rekreacyjnych, dydaktyczno-naukowych i społecznych.	Plan Ochrony nie proponuje zadań modyfikujących typowe czynności gospodarcze i ochronne przewidziane w PUL.	Brak.

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
<b>Pomniki przyrody</b>				
10.	<b>Pomniki przyrody</b> Lokalizacja: (Wykaz pomników przyrody na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Siewierz str.73)	Drzewa i roślina zielna (Pióropusznik strusi), których stanowiska objęto ochroną w formie pomników przyrody.	Brak.	Unikanie wykonywania zabiegów gospodarczych w sąsiedztwie, pomników przyrody mogących negatywnie na nie oddziaływać.
<b>Użytki ekologiczne</b>				
11.	<b>„Bór Pohulanka”</b> leśnictwo Włodowice, oddz.:339 g.	Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych torfowiska i boru bagiennego, ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.	Brak.	Unikanie wykonywania zabiegów gospodarczych w sąsiedztwie, użytku ekologicznego mogących negatywnie na niego oddziaływać.
12.	<b>„Olszynka”</b> leśnictwo Włodowice, oddz.:338 l.	Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych łągu olszowego, ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.	Brak.	Unikanie wykonywania zabiegów gospodarczych w sąsiedztwie, użytku ekologicznego mogących negatywnie na niego oddziaływać.
13.	<b>„Bagno w Antoniewie”</b> leśnictwo Ząbkowice, oddz.:474 f; 488 f.	Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych, torfowiska przejściowego i niskiego ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin, w tym licznych gatunków roślin chronionych oraz reliktowych gatunków mszaków.	Brak.	Unikanie wykonywania zabiegów gospodarczych w sąsiedztwie, użytku ekologicznego mogących negatywnie na niego oddziaływać.
14.	<b>„Torfowisko Bory”</b> leśnictwo Maczki, oddz.:588a; l; 587 b; p; c; o.	Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych torfowiska, ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin	Brak.	Unikanie wykonywania zabiegów gospodarczych w sąsiedztwie, użytku ekologicznego mogących negatywnie na niego oddziaływać.
15.	<b>„Pustynia Błędowska”</b> leśnictwo Łosień, oddz.:628h; ~b.	Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych pozostałości po największym w Polsce obszarze śródlądowych piasków wydmy z interesującymi formami morfologicznymi, licznymi rzadkimi i	Brak.	Unikanie wykonywania zabiegów gospodarczych w sąsiedztwie, użytku ekologicznego mogących negatywnie na niego oddziaływać.

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
		chronionymi gatunkami flory i fauny oraz zbiorowiskami muraw piaskowych.		
<b>Obszar chronionego krajobrazu</b>				
16.	„Las Grodziecki” leśnictwo Grodziec, oddz.: 552; 554; 553 a do h, ~a, ~b; 555 a do l, ~a.	Ochrony krajobrazu wyróżniającego się szczególnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz historycznymi i kulturowymi.	Brak.	Wykonywanie zadań gospodarczych zgodnie z PUL.



## 11. Załączniki

Mapa walorów przyrodniczo-kulturowych (z siedliskami przyrodniczymi) w skali 1 : 50000

### 1. Wykaz siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Adres leśny	Siedlisko	Powierzchnia siedliska [ha]	Powierzchnia wydzielenia [ha]	Obszar Natura 2000
02-28-1-01-1 -a -00	9130	0,28	6,26	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-1 -b -00	9130	0,45	2,01	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-1 -c -00	9130	1,27	2,29	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-1 -d -00	8210	0,04	14,57	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-1 -d -00	9130	10,94	14,57	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-1 -d -00	9150	1,33	14,57	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-1 -f -00	9130	0,62	2,45	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-1 -g -00	9130	0,04	3,80	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-15 -f -00	6510	0,06	5,29	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-15 -g -00	6510	0,03	4,46	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18 -f -00	3260	0,06	0,70	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18 -f -00	91E0	0,14	0,70	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18 -g -00	3260	0,09	0,73	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18 -g -00	91E0	0,24	0,73	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18 -h -00	91E0	0,01	1,22	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18 -k -00	3260	0,01	1,83	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18 -l -00	8210	0,1	2,54	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18 -l -00	9150	1,13	2,54	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18 -m -00	8210	0,01	0,79	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18 -m -00	9150	0,04	0,79	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18A -a -00	91E0	0,19	4,11	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 -a -00	8210	0,25	12,41	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 -a -00	9130	3,5	12,41	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 -a -00	9150	8,64	12,41	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 -a -00	9170	0,02	12,41	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 -b -00	9150	1,58	1,58	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 -c -00	9150	4,33	4,92	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 -d -00	9150	4,29	4,33	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 -d -00	9170	0,04	4,33	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 -h -00	9150	0,84	6,53	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 -i -00	9150	0,26	1,61	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 -j -00	9150	0,16	0,16	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -a -00	9130	0,01	1,58	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -c -00	9130	0,03	1,30	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -c -00	9150	0,02	1,30	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -d -00	6120	0,02	11,45	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -d -00	8210	0,34	11,45	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -d -00	9110	0,01	11,45	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -d -00	9130	7,69	11,45	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -d -00	9150	1,85	11,45	Ostoja Środkowojurajska

Adres leśny	Siedlisko	Powierzchnia siedliska [ha]	Powierzchnia wydzielienia [ha]	Obszar Natura 2000
02-28-1-01-2 -f -00	9130	1,93	8,39	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -f -00	9150	1,13	8,39	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -g -00	8210	0,04	7,98	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -g -00	9150	0,13	7,98	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 -h -00	8210	0,06	4,75	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-20 -f -00	9150	0,06	5,85	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-20 -g -00	8210	0,03	2,37	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-20 -g -00	9150	0,85	2,37	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-21 -a -00	9150	0,05	5,14	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-21 -b -00	8210	0,17	2,46	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-21 -b -00	9150	1,74	2,46	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-21 -c -00	3260	0,01	9,49	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-21 -f -00	3260	0,26	1,94	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-21 -f -00	91E0	0,03	1,94	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-21 -g -00	3260	0,09	1,20	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-21 -g -00	6430	*pkt	-	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-21 -f -00	6430	*pkt	-	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-10-380A -b -00	8210	0,03	6,07	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -bx -00	6120	0,01	0,21	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -bx -00	6210	0,03	0,21	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -bx -00	8210	0,05	0,21	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -bx -00	9130	0,12	0,21	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -cx -00	5130	0,01	0,27	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -cx -00	6120	0,01	0,27	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -cx -00	8210	0,01	0,27	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -cx -00	9130	0,24	0,27	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -d -00	8210	0,01	6,61	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -dx -00	5130	0,01	0,39	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -dx -00	6120	0,01	0,39	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -dx -00	8210	0,01	0,39	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -dx -00	9130	0,36	0,39	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -f -00	8210	0,02	2,86	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -f -00	9130	0,4	2,86	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -f -00	9150	0,16	2,86	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -fx -00	6210	0,02	0,60	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -fx -00	8210	0,05	0,60	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -fx -00	9130	0,34	0,60	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -fx -00	9150	0,02	0,60	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -fx -00	9170	0,17	0,60	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -g -00	5130	0,01	3,25	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -g -00	8210	0,16	3,25	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -g -00	9130	1,78	3,25	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -g -00	9150	1,29	3,25	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -h -00	5130	0,12	0,62	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -h -00	6120	0,22	0,62	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -h -00	6210	0,09	0,62	Ostoja Kroczycka

<b>Adres leśny</b>	<b>Siedlisko</b>	<b>Powierzchnia siedliska [ha]</b>	<b>Powierzchnia wydzielenia [ha]</b>	<b>Obszar Natura 2000</b>
02-28-1-10-380A -h -00	8210	0,19	0,62	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -s -00	8210	0,01	1,13	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -z -00	8210	0,03	0,45	Ostoja Kroczycka
02-28-1-12-488 -f -00	7140	0,28	0,53	Lipienniki w Dąbrowie Górniczej
02-28-1-12-488 -f -00	91D0	0,03	0,53	Lipienniki w Dąbrowie Górniczej
02-28-1-14-587 -p -00	7140	1,87	1,87	Torfowisko Sosnowiec-Bory
02-28-1-14-588 -l -00	7140	0,14	0,14	Torfowisko Sosnowiec-Bory

\*pkt- siedlisko występuje jako stanowisko tzw. „punktowe”

## 2. Wykaz wydzieleń w poszczególnych obszarach Natura 2000

Adres leśny	Obszar Natura 2000
02-28-1-01-1 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-2 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-3 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-4 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-5 -f -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-5 ~a -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-6 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-7 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-8 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-9 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-10 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-11 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -a -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -b -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -c -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -d -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -f -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -g -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -h -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -i -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -j -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -k -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -l -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -m -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -n -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 -o -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 ~a -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-12 ~b -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-13 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-14 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-15 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18A -a -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-18A ~b -00	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-19 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-20 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-01-21 cały oddz.	Ostoja Środkowojurajska
02-28-1-16-619 -n -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-619 -p -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-619 -s -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-619 -t -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-619 -w -00	Pustynia Błędowska

<b>Adres leśny</b>	<b>Obszar Natura 2000</b>
02-28-1-16-619 -x -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-619 -z -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-624 -b -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-626 -a -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-626 -~b -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-627 -a -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-627 -b -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-627 -~b -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-628 -a -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-628 -b -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-628 -c -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-628 -d -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-628 -f -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-16-628 -~a -00	Pustynia Błędowska
02-28-1-12-474 -f -00	Lipienniki w Dąbrowie Górniczej
02-28-1-12-475 -c -00	Lipienniki w Dąbrowie Górniczej
02-28-1-12-488 -f -00	Lipienniki w Dąbrowie Górniczej
02-28-1-14-587 -p -00	Torfowisko Sosnowiec-Bory
02-28-1-14-588 -l -00	Torfowisko Sosnowiec-Bory
02-28-1-11-417 -g -00	Łąki Dąbrowskie
02-28-1-11-417 -h -00	Łąki Dąbrowskie
02-28-1-11-417 -k -00	Łąki Dąbrowskie
02-28-1-10-380A -a -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -b -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -c -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -d -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -f -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -g -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -h -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -p -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -r -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -s -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -t -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -w -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -x -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -y -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -z -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -ax -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -bx -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -cx -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -dx -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -fx -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -gx -00	Ostoja Kroczycka
02-28-1-10-380A -~a -00	Ostoja Kroczycka

### 3. Wykaz wydzieleń w zasięgu Parku Krajobrazowego z otuliną

Adres leśny	Nazwa
02-28-1-01-1 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-12 -h -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-12 -i -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-12 -k -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-12 -l -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-12 -m -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-12 -n -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-12 -~a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-12 -~b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-13 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-14 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-14 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-14 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-14 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-14 -~a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-15 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-17 -g -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-18 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-18A cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-19 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-2 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-20 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-21 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-3 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-01-4 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-07-367 -g -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-07-381 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-07-382 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380 -i -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380 -j -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380 -k -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380 -l -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380 -m -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380 -n -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380 -o -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380 -p -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380 -s -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380 -~a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-10-380A cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-614 -fx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-614 -g -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-614 -gx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd

<b>Adres leśny</b>	<b>Nazwa</b>
02-28-1-16-614 -hx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-614 -j -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-614 -k -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-614 -y -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-614 -~b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-618 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-618 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-618 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-618 -g -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-618 -h -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-618 -i -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-618 -nx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-618 -s -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-618 -t -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-619 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-624 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-624 -~a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-625 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-626 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-627 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
02-28-1-16-628 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd

<b>Adres leśny</b>	<b>Nazwa</b>
02-28-1-01-10 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-11 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-12 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-12 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-12 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-12 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-12 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-12 -g -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-12 -j -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-12 -o -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-12 -p -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-14 -~b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-16 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-17 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-17 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-17 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-17 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-17 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-17 -h -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-17 -i -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-17 -~a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina

<b>Adres leśny</b>	<b>Nazwa</b>
02-28-1-01-17 ~b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-5 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-6 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-7 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-8 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-01-9 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-22 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-22A cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-23 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-24 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-25 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-32 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-33 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-34 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-35 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-36 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-36A cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-42 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-42 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-42 ~c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-43 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-44 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-45 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-45 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-45 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-45 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-45 -g -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-45 ~a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-45 ~b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-45 ~c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-45 ~d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-02-46 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-372 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-373 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-374 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-375 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-342 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-342 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-342 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-343 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-344 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-345 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-346 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-347 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina



<b>Adres leśny</b>	<b>Nazwa</b>
02-28-1-07-348 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-349 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-350 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-351 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-352 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-367 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-367 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-367 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-367 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-367 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-367 -~a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-368 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-368 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-368 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-369 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-369 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-369 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-375 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-376 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-377 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-378 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-07-379 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-334 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-335 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-336 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-338 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-338A cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-339 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340 -g -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340 -h -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340 -i -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340 -j -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340 -k -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340 -~a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -ax -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -ay -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -bx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -by -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -cx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina

<b>Adres leśny</b>	<b>Nazwa</b>
02-28-1-10-340A -cy -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -dy -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -fy -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -gy -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -hy -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -iy -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -l -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -p -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -sx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -w -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -y -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -yx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-340A -zx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-341 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-370 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-371 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-380 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-380 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-380 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-380 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-380 -g -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-380 -h -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-10-380 -r -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-405 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-406 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-406 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-406 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-406 -~a-00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-406 -~b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-407 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-408 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-409 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-410 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-411 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-412 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-413 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-413 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-413 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-413 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-413 -g -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-413 -h -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-413 -i -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-413 -j -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-11-413 -k -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina



<b>Adres leśny</b>	<b>Nazwa</b>
02-28-1-16-446 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-446 -g -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-446 -h -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-446 -i -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-446 -j -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-446 -k -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-446 -l -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-446 -m -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-446 -~a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-446 -~b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-449 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-450 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-451 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-452 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-452 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-452 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-452 -~a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-452 -~b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-453 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-454 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -g -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -h -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -i -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -j -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -k -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -l -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -~a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -~b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-455 -~c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-456 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-614 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-614 -ax -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-614 -b -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-614 -bx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-614 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-614 -cx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-614 -d -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-614 -dx -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-614 -f -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina



<b>Adres leśny</b>	<b>Nazwa</b>
02-28-1-16-618 -x -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-618 -y -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-618 -z -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-620 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-621 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-622 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-623 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-624 -a -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-624 -c -00	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina
02-28-1-16-629 cały oddz.	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd - otulina

## 12. Literatura

1. Cyzman W. 2007, Metodyka wyznaczania zbiorowisk leśnych o znaczeniu wspólnotowym,
2. Cyzman W. 2008, Gospodarowanie na siedliskach leśnych o znaczeniu wspólnotowym,
3. Głowaciński Z. 2002. Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce, PAN - Instytut Ochrony Przyrody, Kraków,
4. Głowaciński Z. 2004. Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce - Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa,
5. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Dane monitoringu przyrody uzyskane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska,
6. Gwiazdowicz M., Kancelaria Sejmu Biuro Studiów i Ekspertyz. Strategiczne Oceny oddziaływania na Środowisko w Polsce oraz Unii Europejskiej,
7. Herbich J. i inni, 2004, Lasy i Bory, „Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – poradnik metodyczny”, Ministerstwo Środowiska, Warszawa,
8. „Hylopatologiczna charakterystyka Nadleśnictwa Siewierz oraz wskazania w zakresie ochrony lasu”
9. Instrukcja Ochrony Lasu, 2004, PGL LP,
10. Instrukcja Ochrony Lasu, 2012, PGL LP,
11. Instrukcja Urządzania Lasu, 2003, DGLP,
12. Instrukcja Urządzania Lasu, 2012, DGLP,
13. Kondracki J., 2013, „Geografia regionalna Polski”, PWN, Warszawa,
14. Metodyka inwentaryzacji leśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Lasach Państwowych, 2007,
15. Matuszkiewicz J.M., 2001, Zespoły leśne Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa,
16. Matuszkiewicz J.M., 2008, Regionalizacja Geobotaniczna Polski, IGiPZ, Warszawa
17. Matuszkiewicz J.M. (red.), 2007, Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski. PAN. Warszawa,
18. Matuszkiewicz J. M., Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski. Monografie JG i PZ PAN 2007 r. z załącznika w zapisie numerycznym i regionalne składy gatunkowych drzewostanów w typach siedliskowych lasu i zespołach leśnych,
19. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Wyniki monitoringu prowadzonego w roku 2010, GIOŚ,
20. Pawlaczyk P. ”Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu - jak zrobić to najlepiej”,
21. Projekt planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Siewierz na okres od 1.01.2009 r. do 31.12.2018 r., Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie, 2009,
22. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 dla OZW PLH PLH240009 „Ostoja Środkowojurajska”,
23. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 dla OZW PLH120014 „Pustynia Błędowska”,
24. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 dla OZW PLH240038 „Torfowisko Sosnowiec-Bory”,
25. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 dla OZW PLH240037 „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej”,
26. Standardowy Formularz Danych Natura 2000 dla OZW PLH240041 „Łąki Dąbrowskie”,
27. Strony internetowe: Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Nadleśnictwa Siewierz, Ministerstwa Środowiska, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, Wikipedii, Państwowego Instytutu Geologicznego, Krajowego Zarządu Gospodarki

- Wodnej, Edukacyjno-informacyjnego serwisu internetowego o dziedzictwie geologicznym Województwa Śląskiego,
28. Sudnik - Wójcikowska B., Werblan-Jakubiec H. (red.) - 2004. Gatunki roślin. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 9,
  29. Tomanek J., 1972, „Meteorologia i klimatologia dla leśników”, PWRiL, Warszawa,
  30. Trampler T., Kliczkowska A., Dmyterko E., Sierpińska A., 1990, „Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych”, PWRiL, Warszawa,
  31. Witkowski Z., Adamski P., Bartel R., Kepela A., Bereszyński A.- 2004, Gatunki zwierząt. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000- poradnik metodyczny, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa, T. 6,
  32. Woś A., 1999, „Klimat Polski”, PWN, Warszawa,
  33. „Zasady Hodowli Lasu”, 2012, DGLP,
  34. Zawadzka D. 2002, Ochrona przyrody w Lasach Państwowych, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa



## 13. Kronika

